

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNO PRAVOBRANILSTVO
L J U B L J A N A

SKUPNO LETNO POROČILO
O DELU DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA
V LETU 2005

Ljubljana, maj 2006

K A Z A L O

I. PRAVNA UREDITEV	4
II. ORGANIZIRANOST DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA	5
III. OBSEG DELA	6
IV. VSEBINA DELA.....	7
IV/1. PRAVDNI POSTOPKI.....	8
IV/1.1. PREDHODNI POSTOPKI	10
a. 14. člen Zakona o Državnem pravobranilstvu.....	10
b. XXXII. poglavje Zakona o kazenskem postopku	12
c. XVII. poglavje Zakona o prekrških.....	14
IV/1.2. ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NEPRAVILNEGA DELA DRŽAVNIH ORGANOV	14
IV/1.3 ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NAPAKE DRŽAVNEGA ORGANA	22
IV/1.4 DELOVNI IN SOCIALNI SPORI.....	26
a. delovni spori	27
b. socialni spori	30
IV/1.5 LASTNINSKI SPORI.....	32
IV/1.6 OSTALA PRAVNA PODROČJA.....	33
IV/1.7 DRUŽBENI PRAVOBRANILEC.....	36
IV/1.8 ZAGOTAVLJANJE PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA	37
IV/2. POSTOPKI PRED EVROPSKIM SODIŠČEM ZA ČLOVEKOVE PRAVICE	38
IV/2.1 POSTOPKI PRED SODIŠČEM EVROPSKIH SKUPNOSTI IN SODIŠČEM PRVE STOPNJE	46
IV/3. POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU	50
IV/3.1. ZAVAROVANJE TERJATEV Z VKNJIŽBO ZASTAVNE PRAVICE	53
IV/3.2. IZVRŠBE Z RUBEŽEM IN PRODAJO NEPREMIČNIN.....	55
IV/3.3. IZVRŠBE NA RUBEŽ PLAČE, DRUGIH PREJEMKOV, SREDSTEV NA BANČNIH RAČUNIH, VREDNOSTNIH PAPIRJEV, KAPITALSKIH VLOŽKOV IN PREMIČNIH PREDMETOV	57

IV/4. STEČAJNI POSTOPKI IN POSTOPKI PRISILNE PORAVNAVE	60
a. stečajni postopki	61
b. postopki prisilne poravnave	64
IV/5. POSTOPKI PO ZAKONU O DENACIONALIZACIJI.....	67
IV/6. POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠEVANJU KAZENSKIH SANKCIJ	77
IV/7. NEPRAVDNI POSTOPKI	80
IV/8. POSTOPKI PO ZAKONU O UPRAVNEM SPORU	91
IV/9. PRAVNA MNENJA (M ₁ IN M ₂ VPISNIK)	97
V. ZAKLJUČEK.....	99

I. PRAVNA UREDITEV

Organizacijo, delo in pristojnosti Državnega pravobranilstva ureja Zakon o državnem pravobranilstvu (Uradni list RS, št. 20/97). Državno pravobranilstvo je zastopnik Republike Slovenije in drugih subjektov določenih z Zakonom o državnem pravobranilstvu pred domačimi, tujimi in mednarodnimi sodišči. Subjektom, katere zastopa, tudi pravno svetuje.

Državno pravobranilstvo opravlja tudi druge naloge, ki jih določajo posebni zakoni, in sicer:

- Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 116/03 – uradno prečiščeno besedilo);
- Zakon o prekrških (Uradni list SRS, št. 25/83, 36/83 – popr., 42/85, 2/86 – popr., 47/87, 5/90 ter Uradni list RS, št. 10/91, 13/93, 66/93, 35/97, 73/97 – odločba US, 87/97, 73/98, 31/00 in 24/01);
- Zakon o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 18/96, 87/97, 35/98 – odločba US, 82/98, 91/98, 108/99, 37/01 – odločba US in 97/01);
- Zakon o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91 – I, 56/92 – odločba US, 13/93 – odločba US, 31/93, 24/95 – odločba US, 20/97 – odločba US, 23/97 – odločba US, 65/98, 76/98 – odločba US in 66/00);
- Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 80/99, 70/00 in 52/02);
- Zakon o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 50/97, 65/97-popr. in 70/00);
- Zakon o ugotavljanju vzajemnosti (Uradni list RS, št. 9/99);
- Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72/93, 6/94 – odločba US, 45/94 – odločba US, 57/94, 14/95, 20/95 – odločba US, 63/95 – obvezna razlaga, 9/96 – odločba US, 44/96 – odločba US, 26/97, 70/97, 10/98, 74/98, 59/99 – odločba US, 70/00 in 51/02),
- Zakon o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 48/01);
- Zakon o reviziji postopkov javnega naročanja (Uradni list RS, št. 78/99, čistopis, Uradni list RS, št. 42/04);
- Zakon o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (Uradni list RS, št. 58/02 in 55/03);

- Zakon o ukinitvi Agencije Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij (Uradni list RS, št. 80/04);
- Zakon o prenehanju veljavnosti Zakona o družbenem pravobranilcu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 53/05).

II. ORGANIZIRANOST DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA

Državno pravobranilstvo opravlja naloge iz svoje pristojnosti na sedežu in na zunanjih oddelkih.

Sedež Državnega pravobranilstva je v Ljubljani, zunanji oddelki pa so v Celju, Kopru, Kranju, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in na Ptujju.

Na podlagi Zakona o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 56/02, 110/02 ZDT-B) je podlaga za zaposlovanje vseh javnih uslužbencev sistemizacija delovnih mest, ki temelji na sprejetem kadrovskem načrtu.

Dne 31. 12. 2005 je bila struktura zaposlenih na Državnem pravobranilstvu naslednja:

Generalni državni pravobranilec	1
Državni pravobranilci	33
Pomočniki državnega pravobranilca	14
Generalni sekretar	1
Višji strokovni in strokovni sodelavci	6
Ostali javni uslužbenci	56
SKUPAJ:	111

V zvezi z organizacijo dela na Državnem pravobranilstvu izpostavljam, da odločitev Višjega delovnega in socialnega sodišča, da strokovni sodelavec Državnega pravobranilstva, ki ima opravljen pravosodni izpit in je strokovno kvalificiran za zastopanje na obravnavah, za takšno zastopanje nima specialnega pooblastila v Zakonu o državnem pravobranilstvu, povzroča veliko težav. Zaradi tega morajo strokovne sodelavce na obravnavah nadomeščati pomočniki

državnega pravobranilca oz. celo državni pravobranilci. Predlagana sprememba Zakona o državnem pravobranilstvu naj bi strokovnim sodelavcem dala pooblastilo za zastopanje na obravnavah.

V strukturi zaposlenih ostalih javnih uslužbencev so prikazane tudi zaposlitve za določen čas. Obseg dela je v letu 2005 namreč terjal, da smo deset uslužbencev zaposlili za določen čas. Za zagotovitev tekočega in uspešnega dela bo potrebno njihovo razmerje spremeniti iz določenega v nedoločen čas in tako omogočiti in zagotoviti učinkovito izvajanje tudi drugih nalog.

Predvideni velik pripad zadev iz novih pristojnosti pa bo zahteval ne samo zaposlitev novih javnih uslužbencev, ampak tudi ustrezno povečanje števila funkcionarjev – vrhunskih strokovnjakov.

III. OBSEG DELA

V letu 2005 je Državno pravobranilstvo obravnavalo skupno 70.423 zadev. Od tega je bilo 23.424 zadev novega pripada. Ob izteku leta je bilo 34.208 nerešenih zadev.

Opozarjam, da smo pri pripravi tega poročila ugotovili, da je bilo na začetku obdobja poročanja in s tem torej tudi ob izteku poročevalskega obdobja za leto 2004 nerešenih 46.999 zadev in ne 46.911 zadev, kot je bilo zapisano v Skupnem letnem poročilu za leto 2004. Do napake je prišlo zato, ker je bila statistična obdelava podatkov v E vpisniku končana šele meseca maja 2006. Že v lanskem letnem poročilu smo navedli, da je bilo potrebno vse prejete oz. rešene zadeve preštovati ročno in očitno je, da je takšen način preverjanja podatkov dal drugačne rezultate, kot jih je dala statistična obdelava podatkov. Ker smo napako ugotovili šele ob sestavi novega poročila, Skupnega letnega poročila za leto 2004 nismo uradno popravljali.

Pripad novih zadev se je v letu 2005 po posameznih področjih gibal takole:

- Na pravnem področju je znašal pripad 2.398 zadev (povečanje za prek 34 %).
- Na področju postopkov pred Evropskim sodiščem za človekove pravice je znašal pripad 43 zadev (zmanjšanje za 67 %).

- Na področju postopkov pred Sodiščem Evropskih skupnosti in Sodiščem prve stopnje je znašal pripad 434 zadev (povečanje za 12 %).
- Na področju izvršbe je znašal pripad 2.060 zadev (zmanjšanje za 11,6 %).
- Na področju postopkov stečajev in prisilnih poravnav je znašal pripad 745 zadev (zmanjšanje za 18 %).
- Na področju denacionalizacije je znašal pripad 188 zadev (zmanjšanje za 31 %).
- Na področju postopkov po ZIKS je znašal pripad 12 zadev (povečanje za 0 %).
- Na področju nepravdnih postopkov je znašal pripad 7.631 zadev (zmanjšanje za 82 %).
- Na področju upravnih sporov je znašal pripad 9.750 zadev (povečanje za 18 %).

Skupni pripad novih zadev je bil številčno sicer manjši kot leto prej (indeks 41) in to se zrcali pri številu nerešenih zadev (indeks 72 ob enaki primerjavi), toda skupna vrednost obravnavanih zadev se je močno povečala in dosega skoraj 1.638 milijard SIT (1.638.108.383.392 SIT). Na večjo vrednost v letu 2005 obravnavanih zadev so vplivale tudi dopolnjene vrednosti zahtevkov. Pri tem pa je treba opozoriti, da mnogi vrednostni podatki za številne nezaključene denacionalizacijske zadeve in zadeve s področja zaplemb premoženja ter pravnih zadev niso obstajali oz. se v nekaterih zadevah niso dopolnjevali.

Sedežno pravobranilstvo je obravnavalo 24.358 zadev, kar predstavlja tretjino (34,58 %) vseh zadev. Številčni podatki o obsegu dela in o nerešenih zadevah konec leta 2005 za celotno Državno pravobranilstvo in po posameznih zunanjih oddelkih oz. sedežu so podrobneje razdelani v prilogah.

IV. VSEBINA DELA

Državno pravobranilstvo zastopa Republiko Slovenijo na vseh pravnih področjih, opravlja svetovalno funkcijo in deluje po posebnih zakonih kot stranka.

V nadaljevanju poročila je prikazana vsebina dela po posameznih področjih.

IV/1. PRAVDNI POSTOPKI

V obravnavanem obdobju je bilo število prejetih pravnih zadev v primerjavi z letom 2004 večje za prek 34 % (34,26 %). Državno pravobranilstvo je namreč leta 2005 prejelo v delo 2.398 zadev, v letu 2004 pa 1.786 zadev. Na večje število prejetih zadev je vplival porast števila zadev na področju delovnih, predvsem pa socialnih sporov, ko je Državno pravobranilstvo prejelo v delo 314 zahtevkov Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, da je potrebno izterjati oz. vložiti tožbo na vračilo preveč plačanih zneskov socialne pomoči. Poročilo zajema 2.276 zadev, ki se vodijo v P vpisniku, 101 zadevo, ki se vodi v PK vpisniku in 21 zadev, ki se vodijo v PP vpisniku. V PK in PP vpisnik se vpisujejo odškodninski zahtevki v predhodnem postopku po Zakonu o kazenskem postopku in Zakonu o prekrških ter so predmet obravnave pod točko IV/1.1. tega poročila.

Povečanje pripada novih zadev se nanaša tako na postopke, v katerih je Republika Slovenija tožeča stranka (indeks 157), kot na postopke, v katerih je Republika Slovenija tožena stranka (indeks 151). Število prejetih zahtevkov v predhodnih postopkih je bilo enako (indeks 100).

Republika Slovenija med novo prejetimi zadevami v P vpisniku nastopa v 811 zadevah kot tožeča stranka (skupna vrednost zahtevkov države znaša 4,7 milijarde SIT (4.706.687.509 SIT), v 1.101 zadevi pa Republika Slovenija nastopa kot tožena stranka (vrednost zahtevkov znaša 63,1 milijarde SIT (63.104.932.610 SIT). Nadaljnjih 315 zadev v skupni vrednosti zahtevkov 53,9 milijarde SIT (53.971.976.747 SIT) se nanaša na predhodni postopek po 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu. V P vpisniku vodimo tudi zadeve, v katerih je bila Republika Slovenija pozvana, da vstopi v pravdo kot stranski intervenient na strani tožeče ali tožene stranke.

Struktura vrednosti zadev, ki jih je Državno pravobranilstvo imelo v delu, je naslednja:

- Vrednost zadev, v katerih Republika Slovenija nastopa kot tožeča stranka, znaša 19,9 milijarde SIT (19.902.610.876 SIT).
- Vrednost zadev, v katerih Republika Slovenija nastopa kot tožena stranka, zahtevkov po 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu ter zahtevkov na podlagi XXXII. poglavja Zakona o kazenskem postopku in XVII. poglavja Zakona o prekrških znaša prek 1.285

milijard SIT (1.285.510.367.774 SIT). Med obravnavanimi zadevami po vrednosti tudi v letu 2005 še vedno izstopa tožba Aktive Avant I in ostalih pooblaščenih investicijskih družb proti Republiki Sloveniji v skupni vrednosti 319,4 milijarde SIT (319.380.563.666 SIT) iz naslova nepokrite vrednosti državnega premoženja za izdane certifikate v postopku lastninjenja. Tožba v tej zadevi je bila umaknjena in sodišče je s sklepom z dne 31. 1. 2006 postopek ustavilo. Vendar pa zadeva ni zaključena, saj se je Državno pravobranilstvo pritožilo zoper sklep, s katerim je sodišče kljub umiku tožbe Republiko Slovenijo obsodilo na povrnitev pravnih stroškov.

V obravnavanem obdobju je bilo rešenih skupaj 2.131 zadev, od tega v predhodnih postopkih 407 zadev. S poravnavo je bilo rešenih 161 zadev (sodne poravnave in izvensodne poravnave v predhodnih postopkih).

V pravnih postopkih končanih s sodno odločbo je bila Republika Slovenija uspešna s tožbenimi zahtevki v višini prek 70 %, oškodovanci pa so bili s svojimi tožbenimi zahtevki zoper državo uspešni v višini nekaj več kot 17 %. Na podlagi sklenjenih sodnih poravnav je Republika Slovenija tožnikom izplačala 151,2 milijona SIT (zahtevanih 286.762.669 SIT), kar pomeni, da je znašala uspešnost oškodovancev skoraj 53 %, prejela pa je 88.618.071 SIT (zahtevanih 575.848.891 SIT), tako, da je znašala njena uspešnost nekaj več kot 15 %. Pri odstotku uspešnosti Republike Slovenije niso upoštevani zavrnjeni zahtevki in vrednosti izvensodnih poravnav, ki so bile sklenjene v predhodnih postopkih. Sicer bi bil odstotek uspešnosti Republike Slovenije veliko višji.

V nadaljevanju obravnavamo vrste rešitev po posameznih področjih.

Državno pravobranilstvo je imelo na zadnji dan poročevalskega obdobja 4.894 nerešenih zadev (predhodni postopki – 229 zadev, Republika Slovenija kot tožeča stranka – 1.376 zadev, Republika Slovenija kot tožena stranka – 3.080 zadev, Republika Slovenija kot stranski intervenient na strani tožeče ali tožene stranke – 200 zadev).

Število vseh nerešenih zadev je ostalo na skoraj enaki ravni kot leto prej (indeks 105).

Med nerešenimi zadevami, v katerih je Republika Slovenija tožena stranka, prevladujejo odškodninski zahtevki, in sicer zaradi:

- nepravilnega dela državnih organov (453 zadev v skupni vrednosti skoraj 264,4 milijarde SIT (264.432.080.038 SIT));
- nepravilnega dela sodišč in kršitve pravice do sojenja v razumnem roku (116 zadev v skupni vrednosti 331,1 milijarde SIT (331.162.515.439 SIT));
- neupravičenega odvzema prostosti (137 zadev v skupni vrednosti skoraj 8,5 milijarde SIT (8.482.162.379 SIT));
- poškodbe po policistu (83 zadev v skupni vrednosti nekaj več kot 726,1 milijonov SIT (726.123.629 SIT));
- poškodbe na delu oz. med služenjem vojaškega roka (274 zadev v skupni vrednosti 1,4 milijarde SIT (1.471.095.201 SIT));
- neizpolnitve različnih obveznosti države (430 zadev v skupni vrednosti 445,3 milijard SIT (445.308.045.286 SIT), ter zaradi
- nepravilnega izplačevanja plač in drugih nadomestil (893 zadev v skupni vrednosti skoraj 4,4 milijarde SIT (4.372.417.709 SIT).

IV/1.1. PREDHODNI POSTOPKI

V delovno področje Državnega pravobranilstva sodi tudi reševanje spornih razmerij pred uvedbo pravnega ali drugega postopka. Predhodni postopek je predpisan v 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu, v XXXII. poglavju Zakona o kazenskem postopku in v XVII. poglavju Zakona o prekrških.

a. 14. člen Zakona o Državnem pravobranilstvu

Po določbah 14. člena Zakona o državnem pravobranilstvu (v nadaljevanju: ZDPra) mora tisti, ki ima namen začeti pravdni ali drug postopek proti subjektu, ki ga zastopa Državno pravobranilstvo, predhodno predlagati Državnemu pravobranilstvu, da se sporno razmerje reši pred uvedbo pravnega ali drugega postopka. Ne glede na stališče sodišča, da predhodni postopek po 14. členu ZDPra ni procesna predpostavka, število prejetih zahtevkov (315) kaže na dejstvo, da se institut predsodnega postopka uveljavlja kot uspešno in učinkovito sredstvo reševanja sporov.

Vrednost vseh zahtevkov, prejetih v predhodnem postopku, je znašala 53,9 milijarde SIT (53.971.976.747 SIT). Prevladovali so zahtevki zaradi poškodb na delu in med služenjem vojaškega roka (47 zadev v skupni vrednosti nekaj več kot 152,9 milijona SIT, od tega zaradi poškodb med služenjem vojaškega roka le devet zahtevkov), nepravilnega dela državnih organov (61 zadev v skupni vrednosti 3 milijarde SIT), nepravilnega dela sodišč in odločanja v »nerazumno dolgem roku« (77 zadev v skupni vrednosti 773,4 milijona SIT), druge netipične odškodnine (24 zadev v skupni vrednosti 2,6 milijarde SIT) ter neplačila različnih obveznosti (53 zadev v skupni vrednosti 3,5 milijarde SIT).

Ugotavljam, da je vrednost vloženih zahtevkov v primerjavi s predhodnim letom približno enaka, pri čemer izstopajo po številu in višini zahtevkov naslednji odškodninski zahtevki:

- Odškodninski zahtevek gospodarske družbe zaradi plačila odškodnine 1,7 milijarde SIT, ker je odločba Zdravstvenega inšpektorata Republike Slovenije, ki je bila kasneje odpravljena, prepovedala proizvodnjo konoplje in napitka iz konoplje.
- Odškodninski zahtevek fizičnih oseb zaradi plačila odškodnine 20,5 milijarde SIT za odvzeto premoženje ter za plačilo odškodnine za izgubljeni dobiček za čas, ko z vrnjenim premoženjem niso mogli razpolagati in gospodariti.
- Odškodninski zahtevek gospodarske družbe zaradi plačila odškodnine 1,1 milijarde SIT, ker je prišlo do prekinitve pogodbe zaradi sprejema predpisa o ukinitvi mesečne nalepke za tehnične preglede motornih in priklopnih vozil, družbi pa so nastale zaloge materialov in izguba dobička.
- Odškodninski zahtevek občine zaradi plačila nekaj manj kot 1,4 milijarde SIT, s katerim je od Republike Slovenije zahtevana vrnitev sredstev, ki jih mora občina vrniti Telekomu Slovenije d.d. kot nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča na podlagi Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča občine, ki ga je Ustavno sodišče Republike Slovenije razveljavilo. Občina očita Republiku Sloveniji opustitev zakonske dolžnosti, ker občine na neskladnost Odloka ni opozorila.
- Odškodninski zahtevek oškodovanca na plačilo odškodnine skoraj 1,7 milijarde SIT zaradi ravnanja organov Republike Slovenije, ker naj bi SDK Republike Slovenije priliva denarnih sredstev iz naslova plačanega računa napačno vrnila SDK Republike Hrvaške, namesto da bi ga knjižila kot priliv podjetja.

Državno pravobranilstvo je v 208 zadevah zahtevkov zavrnilo zato, ker ni bil podan temelj zahtevka oz. predlagatelj ni predložil dovolj dokazov za utemeljenost zahtevkov. V 13

zadevah je bila sklenjena izvensodna poravnava, v 27 zadevah je oškodovanec pohitel z vložitvijo tožbe, v 43 zadevah pa so bile zadeve zaključene na drug način, in sicer s potekom roka za odločitev oz. z odstopom zadeve zavarovalnici, pri kateri je imel državni organ zavarovan škodni primer. Po nam znanih podatkih je zavarovalnica sklenila izvensodno poravnavo v treh zadevah, vendar pa nas razen v eni zadevi zavarovalnica zaradi varstva osebnih podatkov ni želela seznaniti z višino poravnane zneska. Med sklenjenimi izvensodnimi poravnami izpostavljam tri zadeve, ki so se nanašale na kršitev pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Republika Slovenija je z oškodovanci sklenila izvensodne poravnave v skupnem znesku 1.660.000 SIT. V eni zadevi se je oškodovanec že obrnil na Evropsko sodišče za človekove pravice in je po sklenitvi izvensodne poravnate pritožbo pred Evropskim sodiščem za človekove pravice umaknil.

Čeprav je bilo v letu 2005 v primerjavi s preteklimi leti sklenjenih manj izvensodnih poravnav (v 13 zadevah so bile sklenjene izvensodne poravnave v skupnem znesku skoraj 5,6 milijona SIT, kar je tretjina zneska, ki so ga oškodovanci zahtevali – 16,5 milijona SIT), to ne nasprotuje dosedanjim ugotovitvam, da se država zaveda pomembnosti takega načina reševanja sporov in sledi ugotovitvam in priporočilom Državnega pravobranilstva.

b. XXXII. poglavje Zakona o kazenskem postopku

V PK vpisniku se vodijo obvezni predhodni postopki na podlagi določb XXXII. poglavja Zakona o kazenskem postopku za povrnitev škode osebam, ki so bile neupravičeno obsojene ali jim je bila neutemeljeno odvzeta prostost. Pred vložitvijo tožbe na povrnitev škode je obvezna vložitev zahtevka na Državno pravobranilstvo.

Državno pravobranilstvo je v letu 2005 obravnavalo skupno 167 zahtevkov za izplačilo odškodnin zaradi neupravičene obsodbe ali neutemeljenega odvzema prostosti. Skupna vrednost teh zahtevkov je znašala 2.771.568.426 SIT.

Od navedenega števila je bila 101 nova zadeva v skupni vrednosti 1.172.443.537 SIT, prenesenih iz predhodnega obdobja pa je bilo 66 zadev v skupni vrednosti zahtevkov 1.599.124.888 SIT. Med novimi zadevami so prevladovali zahtevki zaradi neupravičenega pripora, saj je bilo samo tovrstnih zahtevkov 50, v zahtevani vrednosti 443.710.222 SIT.

Od skupnega števila obravnavanih zahtevkov se je 31 zadev nanašalo na neupravičen zapor v obdobjih v letih 1945-1960 (zahtevana vrednost 273.024.761 SIT).

Od skupno obravnavanih 167 zahtevkov so bili v letu 2005 rešeni 103 zahtevki, od tega 58 zahtevkov s poravnavo (zahtevana vrednost 814.298.911 SIT, poravnalna vrednost 104.814.746 SIT), v ostalih 45 zadevah (zahtevana vrednost 867.991.485 SIT) pa v 11 zadevah oškodovanci niso sprejeli ponudbe Državnega pravobranilstva, v 34 zadevah pa je bil zahtevek zavrnjen.

Ob izteku leta 2005 je ostalo 64 nerešenih zadev v skupni vrednosti 1.089.278.029 SIT.

Na 25. strani poročila navajam primere pravnomočnih sodnih odločb, v katerih so sodišča tožnikom, ki so bili neupravičeno v priporu različna krajša obdobja prisodila razmerno višje odškodnine kot v preteklih letih. Državno pravobranilstvo analizira prisojene odškodnine in bo, če bo ugotovilo, da so se višine odškodnin iz objektivnih razlogov zvišale, to tudi upoštevalo pri novih poravnalnih ponudbah. Ponovno pa je potrebno pojasniti, da sodišča odločajo o višini škode na podlagi dokaznih postopkov, v katerih se ugotavljajo subjektivni kriteriji (intenzivnost duševnih bolečin, prizadetosti, zdravstvenega počutja itd), medtem ko Državno pravobranilstvo o odškodnini odloča le na podlagi objektivnih kriterijev (trajanje ukrepa, obdobje ukrepa, kraj izvajanja).

Ne glede na gornje ugotovitev pa tudi za leto 2005 ocenjujem, da so postopki izvensodnega poravnavanja na podlagi XXXII. poglavja Zakona o kazenskem postopku zelo uspešni, saj oškodovancem prvenstveno omogočijo, da realizirajo svoja upravičenja hitro in brez sodnih postopkov, zmanjšujejo pravdne stroške in ne nazadnje dajejo pozitivne finančne rezultate zavezancem, kar potrjuje podatek, da je bila v 58 sklenjenih poravnavahtevana odškodnina 814 milijonov SIT (814.298.911 SIT), po sklenjenih poravnavahtevana odškodnina 105 milijonov SIT (104.814.746 SIT), kar je manj kot osmina. Tudi ob sestavi tega poročila ugotavljam, da pomenijo zadevne poravnave velik prispevek k razbremenitvi sodišč, saj so v tovrstnih zadevah sodni postopki zaradi zapletenega in obsežnega dokaznega postopka običajno dolgotrajni in praviloma obremenjujejo sodišča vseh treh stopenj.

c. XVII. poglavje Zakona o prekrških

V PP vpisniku se vodijo obvezni predhodni postopki na podlagi določb XVII. poglavja Zakona o prekrških za povrnitev škode osebam, ki so bile neupravičeno kaznovane ali jim je bil neupravičeno izrečen varstveni ali vzgojni ukrep, ali pa jim je bila neutemeljeno vzeta prostost.

Pristojnost obravnavanja navedenih zadev je na Državno pravobranilstvo prešla z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 31/00).

Državno pravobranilstvo je v letu 2005 obravnavalo skupno 33 zahtevkov (zahtevana vrednost 10.749.946 SIT). Od tega je bilo 12 zadev prenesenih iz preteklega leta (zahtevana vrednost 6.807.250 SIT), novih zahtevkov pa je bilo vloženih 21 (zahtevana vrednost 3.942.696 SIT).

Državno pravobranilstvo je v preteklem letu rešilo 16 zadev, od tega eno s poravnavo (zahtevana in poravnalna vrednost 42.000 SIT), 15 zahtevkov pa je sodišče zavrnilo (zahtevana vrednost 6.220.696 SIT).

Nerešenih zadev je ob koncu leta ostalo 17 (zahtevana vrednost 4.487.250 SIT).

Manjše število rešenih zadev je predvsem posledica pomanjkljivih odškodninskih zahtevkov, saj je potrebno z dodatnimi pozivi iskati manjkajočo dokumentacijo.

IV/1.2. ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NEPRAVILNEGA DELA DRŽAVNIH ORGANOV

Odškodninske tožbe proti državi zaradi nepravilnega dela upravnih in pravosodnih organov (temeljijo na 26. členu Ustave) ponovno izpostavljam na prvem mestu, in sicer zaradi njihove občutljivosti, visokih škod in posledično visokih odškodnin. Ti postopki so dolgotrajni in pogosto vezani na pravnomočno končane upravne postopke, zato ni mogoče z gotovostjo trditi, kakšen bo končni uspeh teh zahtevkov. Višina zatrjevane škode je pogosto odvisna tudi od ugotovitev in izračuna sodnih izvedencev.

V letu 2005 smo v primerjavi s pripadom v predhodnem letu prejeli za dvajsetino več zadev zaradi nepravilnega dela upravnih in drugih državnih organov ter sodišč (2005 – 115, 2004 – 94).

V novih odškodninskih tožbah zaradi zatrjevanega nepravilnega dela upravnih organov tožniki zatrjujejo naslednje nepravilnosti:

- Protipravne fizične posege policistov, ki povzročijo fizične poškodbe. Primer: v 11 zadevah oškodovanci tožijo za odškodnino v skupnem znesku 65,7 milijonov SIT. Po naši oceni gre za posledice pomanjkljivega poznavanja pravil ali za neustrezno presojo okoliščin.
- Nepravilno delo upravnih in inšpekcijskih služb v zvezi z vodenjem in odločanjem v različnih upravnih postopkih. Primeri: V 36 zadevah oškodovanci tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 53 milijard SIT. Najbolj odmevna je tožba tožeče stranke Western Wireless International d.o.o. na plačilo 48.854.847.800 SIT zaradi škode, ki ji je nastala zaradi nepretočnosti uporabnikov storitev med operaterji mobilnih telekomunikacij in zaradi stroškov ponovnega zagona podjetja. Dalje, fizična oseba zatrjuje krivdno odgovornost Ministrstva za obrambo, ker je njen uslužbenec odvrigel v lokal ročno bombo, ki je eksplodirala, pri tem pa je bil tožnik poškodovan. Tožniki v štirih primerih zatrjujejo neupravičen zaseg osebnih avtomobilov v carinskem postopku in uveljavljajo odškodnino v skupnem znesku 28,3 milijonov SIT. Tožniki v devetih primerih zatrjujejo protipravno ravnanje delavcev Ministrstva za notranje zadeve, zaradi nezakonitih vstopov v stanovanje, nezakonitega izгона iz države, neresničnega navajanja podatkov v kazenskih ovadbah, neupravičenega zasega motornega kolesa; v tožbah zahtevajo odškodnino v skupni višini 276,7 milijonov SIT. Fizična oseba očita predstojnici prekrškovnega organa šikanozno vodenje disciplinskega postopka in nezakonit izrek disciplinskega ukrepa ter uveljavlja odškodnino v višini 2,6 milijona SIT. Fizične in pravne osebe v šestih tožbah zatrjujejo protipravno poslovanje upravnih enot, zaradi nepravilnega vodenja denacionalizacijskih postopkov, nepravilne izdaje uporabnega dovoljenja za poslovno stanovanjski objekt, nepravilnega postopanja ob registraciji prometnega vozila, saj v prometno dovoljenje tožnica ni bila vpisana kot lastnica in leasingodajalka in v vseh tožbah skupaj uveljavljajo odškodnino v višini 906,2 milijonov SIT. Fizične in pravne osebe v 12 zadevah tožijo na plačilo odškodnine v skupni višini 51,5 milijarde SIT. Pravna oseba zahteva odškodnino, ker je Urad za intelektualno lastnino zavlačeval s potrditvijo tarife za uporabo fonogramov, s tem pa je pravni osebi nastala škoda, saj niso mogli

sklepati pogodb z uporabniki fonogramov. V tožbi P 301/2005 se pojavlja kar 1023 tožnikov, ki tožijo Holding IMV, upravljanje naložb in storitev d.d., Ljubljana, Republika Slovenija in Slovensko razvojno družbo d.d., v likvidaciji – zaradi izdaje delnic in vpisa v KDD ter na plačilo odškodnine v višini 530.001.825 SIT. Tožniki zatrjujejo, da so sedanji in bivši delavci družbe Revoz Novo mesto in so v letih 1990 do 1992 pri družbi prejeli premalo izplačane plače, zato so v skladu z Uredbo o izdajanju in upoštevanju potrdil na osnovi neizplačanih neto osnovnih plač (Uradni list RS, št. 59/94) pridobili pravico, da za premalo izplačane plače sodelujejo v postopku lastninskega preoblikovanja delodajalca. Lastninjenje po mnenju tožnikov ni potekalo skladno s predpisi in se zato čutijo oškodovani. Zahtevki, ki so naperjeni zoper Republiko Slovenijo, Ministrstvo za gospodarstvo, je odškodninski. Tožeča stranka meni da je vsem tožnikom skupaj nastala škoda v višini 530.001.825 SIT z zakonitimi zamudnimi obrestmi od vložitve tožbe do plačila in sodišču predlaga, naj jih naloži v solidarno plačilo Holding IMV, upravljanje naložb in storitev d.d., Ljubljana, Slovenski razvojni družbi d.d., v likvidaciji, Ljubljana ter Republiko Slovenijo. Zoper prvotoženo ter tretjetoženo stranko tožniki vlagajo še zahtevke, po katerem naj bi bili ti dolžni izpeljati fazo postopka lastninjenja do izdaje delnic.

- Posebej izpostavljam 26 tožb v skupnem znesku 278,2 milijona SIT, s katerimi številne slovenske občine zahtevajo vračilo plačanih zneskov za prevoze učencev na nevarnih poteh. Tožbeni zahtevki se nanašajo na obdobje od leta 2002 do 2005 in so nadaljevanje zahtevkov, ki so bili že vloženi za predhodno obdobje (od leta 1998 do 2002). Za to obdobje je sodišče na tožbo tožeče stranke občine Bled odločilo z vmesno sodbo, da je tožbeni zahtevek tožeče stranke po temelju utemeljen za plačilo zneska za prevoz učencev na nevarnih poteh v obdobju od 15. 3. 1996 do 18. 8. 2001, t.j. do uveljavitve sprememb in dopolnitev Zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 64/01). Zoper sodbo se je Republika Slovenija pritožila in je z njo uspela, saj je Višje sodišče v Ljubljani s sodbo, opr.št. I Cpg 37/2005 z dne 10. 3. 2006 izpodbijalo sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo v ponovno odločanje. Sodna praksa, ki se bo izoblikovala v teh zadevah glede instituta primerne porabe, bo izredno pomembna tudi za razumevanje tega instituta v drugih primerih. V odgovorih na tožbe Republika Slovenija zatrjuje, da je svoje obveznosti v celoti poravnala na z zakoni predpisan način, na katerega so se sredstva za financiranje državnih obveznosti prenašala iz državnega proračuna v proračune lokalnih skupnosti. Dne 1. 1. 1999 je stopila v veljavo novela Zakona o financiranju občin (v nadaljevanju: ZFO), ki je uvedla nov sistem financiranja občin z novim pojmom primerne

porabe. Poudarjamo, da država svoje obveznosti zagotavljanja sredstev za brezplačne prevoze otrok na nevarnih poteh ni mogla zagotavljati drugače kot preko primerne porabe. Sistem primerne porabe, kot jo določa ZFO, je kot način financiranja predviden za zagotavljanje sredstev za naloge občin. Veljavna ureditev prevozov šolskih otrok dosledno izhaja iz ustavne zasnove občine, po kateri naj bo občina sposobna samostojno upravljati. Pri tem se šteje, da je občina sposobna to izpolnjevati, če je med taksativno naštetimi pogoji za njeno ustanovitev izpolnjen tudi pogoj o zagotavljeni popolni osnovni šoli. To je vsebinsko opredeljeno tudi v 21. členu Zakona o lokalni samoupravi v okviru nalog in jih je zakonodajalec kot nadgradnjo veljavnemu sistemu ob sprejemu ZFO uzakonil preko instituta primerne porabe. Osnovni namen zakonodajalca ob sprejemu systemskega zakona o financiranju občin je bil, da se z zneskom primerne porabe na prebivalca po 20. členu tega zakona omogoči izvajanje ustavnih in zakonskih nalog, med katere sodijo tudi prevozi otrok v šolo, vključno s prevozi na nevarnih poteh. V znesku primerne porabe na prebivalca, ki ga v postopku sprejemanja državnega proračuna za posamezno proračunsko leto določi državni zbor in ki se opredeljuje od spremembe zakona o financiranju občin dalje (od 1. 1. 1999) so bili dejansko upoštevani vsi odhodki občin za posamezna področja proračunske porabe, vključno z odhodki za prevoze učencev v šolo na nevarnih poteh, v vtoževanem obdobju pa pač v ustreznih odstotkih. V skladu z določbami tega zakona predstavlja osnovo za določitev primerne obsega sredstev za financiranje lokalnih potreb v posamezni občini povprečni znesek sredstev na prebivalca v Republiki Sloveniji. Določa ga Državni zbor ob sprejemu državnega proračuna za vsako posamezno proračunsko leto.

V novih odškodninskih tožbah zaradi zatrjevanega nepravilnega dela sodišča tožniki predvsem zatrjujejo naslednje nepravilnosti:

- Nepravilno delo sodišča v kazenskem postopku. Primeri: Tožnica toži na plačilo pet milijonov SIT zaradi protipravnega ravnanja sodišča, ker kot oškodovanka v kazenskem postopku ni prejela obvestila o ustavitvi in ni mogla pravočasno uveljavljati premoženjskopravne zahtevke, ki ga je vložila v kazenskem postopku. Tožnik očita sodniku, ki je vodil kazenski postopek zoper njega, kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin in zato zahteva odškodnino v višini 1,2 milijona SIT. Tožnica zahteva odškodnino zaradi nepravilnega dela sodišča v višini 8,2 milijona SIT. Sodišče je odredilo hišni pripor, v času hišnega pripora pa je storilka kaznivih dejanj nadaljevala z izvrševanji kaznivih dejanj in v tem času je za vtoževani znesek oškodovala tudi tožnico. Tožnik

zahteva plačilo 2,5 milijona SIT in zatrjuje protipravno ravnanje sodnika, ki je odredil prisilno privedbo tožnika v sodno dvorano v spodnjem perilu, ni pa prepovedal snemanja medijskim hišam, ki so tako pridobljene posnetke prikazale v različnih medijih.

- Nepravilno delo v pravnem postopku. Primeri: Tožeča stranka zahteva plačilo nekaj več kot 531 milijonov SIT in zatrjuje, da je bila oškodovana, ker sodišče v pravnem postopku ni ponovno odločilo o začasni odredbi, saj so ga nasprotne stranke vseskozi motile pri izvajanju dejavnosti in zaradi tega ni mogla opravljati gradbenih del. Pravna oseba toži na plačilo prek 459 milijonov SIT, ker so sodniki, pred katerimi so bile sklenjene pogodbe o odstopu terjatev v izterjavo, kršili dolžnostno ravnanje in dopustili, da je prišlo do sklenitve sporazumov, za katere se je kasneje ugotovilo, da so neobstoječi.
- Nepravilno delo sodišča v izvršilnem postopku. Primeri: Tožnik zahteva plačilo 21 milijonov SIT in zatrjuje, da je bil kot sodni izvršitelj oškodovan, saj naj bi sodišče nepravilno dodeljevalo izvršilne spisov izvršiteljev. Več tožnikov uveljavlja odškodnino v skupni znesku prek 1,2 milijarde SIT in zatrjujejo nepravilnosti v izvršilnih postopkih;
- Nepravilno delo v zemljiškoknjžnem postopku. Primeri: Pravna oseba toži na plačilo skoraj sedem milijonov SIT, ker je sodišče, ko je v postopku izbrisa zastavne pravice na podlagi izbrisne pobotnice prišlo do spremembe vrstnega reda zastavnih upnikov, tožečo stranko namesto na prvo mesto zapisalo na drugo mesto, s tem pa je tožnica izgubila pravico do prednostnega poplačila. Tožnica toži na plačilo prek 1,7 milijarde SIT, ker so bili vpisi v zemljiško knjigo narejeni na podlagi neveljavnih listin, kar je imelo za posledico s hipoteko obremenjene nepremičnine ter sodno prodajo stvari in poravnavo terjatev iz kupnine.
- Sojenje v (nerazumno) dolgem roku. Primeri: Tožnik toži na plačilo 74,5 milijona SIT zaradi materialne in nematerialne škode, ki naj bi mu nastala zaradi dolgotrajnega kazenskega postopka, ki je tekel osem let. Tožnica toži na plačilo 2,5 milijona SIT zaradi nerazumno dolgega odločanja v zapuščinskem postopku, saj je bila smrtovnica na sodišče vložena v letu 1987, sklep o dedovanju pa je postal pravnomočen šele v letu 2004.

Iz pregleda v letu 2005 pravnomočno zaključenih zadev pred sodišči iz naslova nepravilnega dela državnih organov in sodišč povzemam:

Sodišča so pravnomočno odločila v 90 zadevah. Skupna vrednost uveljavljenih zahtevkov je bila 2,7 milijarde SIT, tožniki pa so zoper Republiko Slovenijo uspeli z 18,77 % zahtevkov.

V 27 zadevah so sodišča zavrnila oz. zavrgla tožbene zahtevke na plačilo odškodnine v skupni vrednosti prek 1,2 milijarde SIT (1.255.965.325 SIT) zaradi odškodninske odgovornosti države za nepravilno ravnanje policistov, nepravilno delo sodišč, nepravilno delo različnih državnih organov. V eni zadevi je sodišče zavrglo tožbo, ker je tožnik, ki je s tožbo uveljavljal plačilo odškodnine za nepremoženjsko škodo, umrl, v vseh ostalih zadevah pa so bili zahtevki zavrnjeni, ker sodišča niso ugotovila podlage za odškodninsko odgovornost države. V zvezi z njihovimi odločitvami opozarjam na odločbo, ki se je nanašala na vrnitev preveč plačanega davka. Sodišče je tožbeni zahtevek zavrnilo, ker bi moral tožnik terjatev uveljavljati v upravnem postopku. Za sodno prakso pa je pomembna odločitev sodišča, ko je odločalo o tožbi tožnika, ki je tožil na priznanje in pravice pogodbene stranke. Tožnik kot zasebni zdravstveni delavec, ki opravlja dejavnost zobnega tehnika kot zdravstveno dejavnost, ki se ne opravlja kot javna služba, je na podlagi podeljene koncesije zahteval, da se mu omogoči sodelovanje pri urejanju odnosov med Zavodom za zdravstveno zavarovanje in Zdravstvenimi zavodi ter zasebnimi zdravstvenimi delavci, kot je to določeno v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, kar mu tožene stranke niso hotele priznati. Sodišče je tožbeni zahtevek zavrnilo, ker tožnik ne opravlja svoje dejavnosti kot javne službe na podlagi koncesijske pogodbe, zato tudi ne more samostojno sodelovati pri izvajanju javne zdravstvene službe.

V 22 zadevah so tožniki na podlagi izčrpnega pravnega stališča Republike Slovenije umaknili tožbene zahtevke v skupnem znesku preko 587,5 milijona SIT (587.575.056 SIT).

Tožniki so s tožbami v celoti uspeli v sedmih zadevah v skupni vrednosti 43,5 milijona SIT (43.586.448 SIT). Tožnik je dokazal kršitev odredbe o prisilni privedbi v postopku Sodnika za prekrške, za prizadejane duševne bolečine pa je prejel odškodnino v višini 177.000 SIT. Tožnik je dokazal nastanek premoženjske škode v višini 300.000 SIT, ker so organi za notranje zadeve zasežen motor pomotoma prodali na dražbi kot najden predmet, v drugi zadevi pa je uspela tožeča stranka z zahtevkom na plačilo 40.933.524 SIT, ker državi ni uspelo dokazati, da so bila denarna sredstva, ki so bila zasežena pokojniku, pridobljena na nezakonit način. V dveh zadevah sta tožnika uspela dokazati nastanek škode v prekrškovnih postopkih v skupni višini 136.296 SIT, ker je bilo potrebno vrniti plačilo kazni za prekršek in ker je ministrstvo v postopku poravnavanja ponudilo v plačilo manjši znesek od tistega, kot je bilo dogovorjeno s pisno ponudbo. Tožniku so bili v kazenskem postopku, ki se je končal z oprostilno sodbo, zaseženi igralni aparati in po končanem kazenskem postopku vrnjeni.

Zaradi neustrezne hrambe so bili igralni avtomati popolnoma pokvarjeni in tožnik je bil upravičen do odškodnine 1.162.254 SIT. Tožeča stranka je zahtevala vrnitev sredstev, ki mu jih je davčni organ neupravičeno odvzel. Sklep o davčni izvršbi se je nanašal na obveznosti fizične osebe in ne na tožečo stranko. Tožeča stranka je umaknila tožbo, ko je tožena stranka vrnila neupravičeno odtegnjen znesek.

V 13 zadevah je bila s tožniki sklenjena sodna poravnava na plačilo skupnega zneska 80,6 milijona SIT (80.604.119 SIT), kar predstavlja nekaj več kot polovico (59,7 %), tožbenih zahtevkov, ki so skupaj dosegli skoraj 135 milijonov SIT (134.955.867 SIT). Primeri: Policist je prekršil pooblastila s tem, ko je tožnika nasilno potegnil iz vozila, ga vrgel na tla in na tleh ležečemu zadal več udarcev ter ga pri tem poškodoval (policist je bil tudi obsojen zaradi kaznivega dejanja). Tožniku je bila priznana odškodnina iz naslova zmanjšanja splošnih življenjskih zmožnosti, saj je za fizične bolečine že prejel odškodnino pred 13 leti. Republika Slovenija je kršila določbe Stanovanjskega zakona, ker Stanovanjskemu skladu Republike Slovenije ni nakazala sredstev, ki so se nabirala pri prodaji stanovanj na podlagi Stanovanjskega zakona in jih je bila kot prodajalec dolžna nakazati. Pravni osebi so bile vrnjene neupravičeno zaračunane sodne takse v stečajnem postopku. Pravni osebi so bila odvzeta zemljišča brez razlastitvenega postopka in uporabljena za rekonstrukcijo glavne ceste, odškodnina za odvzeta zemljišča pa ni bila plačana. Delavci policije so pri opravljanju hišne preiskave kršili določbe Zakona o kazenskem postopku, denar, zasežen med hišno preiskavo pa kljub neizvedenemu kazenskemu postopku tožnici niso vrnil. Zaradi napake na potnem listu so švicarski državni organi dva tožnika zadržali na mejnih prehodih v Švici, ker so šteli, da so potni list ponarejeni. V enem primeru so tožnico celo odpeljali na policijo in jo predali na obravnavanje na sodišče, v drugem primeru pa so tožnike zadrževali vso noč. V dveh postopkih je bila s poravnavo vrnjena vrednost odvzetega motornega kolesa oz. zaseženega lesa, saj sta bila kasneje carinska postopka ustavljena.

V 21 zadevah je sodišče delno ugodilo tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti nekaj prek 392 milijonov SIT (392.038.884 SIT) od skupno 666 milijonov SIT (666.645.934 SIT), kar je 58 % vrednosti tožbenih zahtevkov.

Policisti so v sedmih zadevah v različnih postopkih prekršili pooblastila in nepravilno uporabili silo ter pri tem tožnike telesno poškodovali. Tožniki so uspeli z zahtevkom na plačilo odškodnine v skupnem znesku 20.162.060 SIT, od skupno 85.293.000 SIT, kar je

manj kot četrtina (23,6 %) zahtevanih zneskov tožbenih zahtevkov. Posebej opozarjamo na primer, ko je sodišče ugotovilo, da so policisti sicer upravičeno uporabili prijem »ključ«, da so tožnika odstranili iz lokala, v katerem je motil javni red in mir in ni upošteval njihovih navodil. Protipravno pa je bilo nadaljnje ravnanje policistov, ko so uporabili nadaljnje prijeme, ki so povzročili poškodbe, zaradi katerih je tožnik potreboval zdravniško pomoč.

Zaradi nepravilnega dela različnih državnih organov je bila Republika Slovenija v 14 zadevah obsojena na plačilo odškodnine v skupnem znesku nekaj prek 371 milijonov SIT (371.876.823 SIT), kar je skoraj 64 % vseh tožbenih zahtevkov, ki so skupaj presegli 581 milijonov SIT (581.352.934 SIT). Tožniku je bil v kazenskem postopku zasežen osebni avtomobil zaradi zavarovanja premoženjskopravnega zahtevka oškodovanca, kasneje pa je bil zoper tožnika kazenski postopek pravnomočno ustavljen. Tožnik je zatrjeval tudi neskrbno hrambo osebnega avtomobila, saj je bila garaža za hrambo neprimerna. Sodišče je ocenilo, da zaseg osebnega avtomobila s strani sodišča ni bil protipraven, je pa tožnik uspel dokazati neskrbno hrambo in v zvezi z njo škodo na avtomobilu. Republika Slovenija je bila obsojena, ker gospodarski družbi ni plačala zneska, ki se ga je zavezala plačati na podlagi dogovora o finančni reorganizaciji gospodarske družbe. Agencija za plačilni promet je v nasprotju z izdano in prejeto začasno odredbo sodišča o prepovedi prenakazila sredstev izvršila nakazilo sredstev z žiro računa pravne osebe in na ta način ravnala nedopustno. Republika Slovenija je bila obsojena na plačilo odškodnine zaradi smrti sina tožnika, ki je umrl v zaporih. Do smrti je prišlo zaradi neugodne kombinacije bolezenskih sprememb zaradi pljučnice ob istočasnem toksičnem učinku neustrezne kombinacije zdravil, zaradi česar je bila podana soodgovornost Republike Slovenije. Republika Slovenija je bila obsojena, ker ni zaščitila družine sodnika, kateremu so grozili, zaradi tega pa je prišlo do eksplozije bombe, ki je bila nastavljena na dvoriščna vrata hiše in se je ob odpiranju vrat aktivirala, ob eksploziji pa je bila poškodovana tožnica. Republika Slovenija je bila obsojena na plačilo vrednosti zaseženega avtomobila, saj je bil avto zasežen tožniku zaradi suma zavarovalniške goljufije, kasneje pa zoper tožnika ni bil uveden ne kazenski postopek niti ni bila vložena kazenska ovadba. V drugem primeru pa je bilo v carinskem postopku zaseženo vozilo prodano na licitaciji kljub temu, da je organ pregona odstopil od pregona. Tožnik je bil štirikrat neupravičeno obsojen na denarno kazen v postopku za prekrške, vse pa zaradi nepravilnega postopanja policistov, ki niso preverili identitete storilca, saj se je za tožnika izdajala druga oseba. Republika Slovenija je bila obsojena na plačilo odškodnine, ker je izvršilni organ pri opravljanju izvršilnih dejanj tožnici zvil roko in ji povzročil prelom leve koželjnice.

IV/1.3 ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NAPAKE DRŽAVNEGA ORGANA

Število tožb, s katerimi oškodovanci uveljavljajo odškodnino na podlagi objektivne odgovornosti države (brez njene krivdne odgovornosti) je bilo lani v primerjavi s predhodnim letom nekoliko večje (indeks 112) in se je povečalo od 138 primerov v letu 2004 na 155 primerov v letu 2005.

Med prejetimi zadevami prevladujejo tožbe zaradi neupravičenega odvzema prostosti, poškodb na delu, odškodnine na podlagi 72. člena Zakona o denacionalizaciji, cestne škode in nedopustnosti izvršbe. Primerjava števila prejetih tovrstnih tožb z letom 2004 kaže, da smo v obdobju poročanja prejeli osem tožb manj zaradi poškodb na delu, šest tožb manj zaradi neupravičeno odrejenega pripora in tri tožbe manj za škode, ki so nastale zaradi slabo vzdrževanih cest v lasti Republike Slovenije.

Med najpogostejše nove zahteve sodijo:

- Odškodninski zahtevki iz naslova škod, ki so nastale zaradi neupravičenega odvzema prostosti. Primeri: V 20 zadevah tožniki tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 134,7 milijona SIT (134.688.429 SIT) zaradi neupravičenega pripora. V devetih zadevah tožniki tožijo na plačilo v skupnem znesku 203,4 milijona SIT (203.360.402 SIT) zaradi neutemeljene obsodbe na kazen zapora.
- Odškodninski zahtevki za škode nastale pri delu. Primeri: Oškodovanci, najpogosteje so to delavci Ministrstva za obrambo in Ministrstva za notranje zadeve, v 24 zadevah tožijo na plačilo v skupnem znesku 117 milijonov SIT (117.642.469 SIT). Novi Zakon o delovnih in socialnih sodiščih (Uradni list RS, št. 2/04) je določil, da se s 1. 1. 2005 zahtevki za škode, nastale pri delu, obravnavajo pred delovnimi sodišči in ne več pred rednimi sodišči. Ker se večina zadev še vedno obravnava pred rednimi sodišči, zadevne zahteve obravnavamo v tem poglavju in ne pri delovnih sporih.
- Odškodninski zahtevki nastali pri rubežih premoženja. Primeri: Oškodovanci tožijo v 18 primerih na vrnitev predmetov, katere je tožena stranka neutemeljeno zasegla v izvršilnih postopkih in zahtevajo plačilo odškodnine 30,9 milijona SIT (30.916.082 SIT). Oškodovanci v šestih zadevah tožijo na neutemeljen zaseg osebnih vozil oz. denarja in zahtevajo njihovo vrnitev oz. odškodnino v skupni vrednosti 18 milijonov SIT (18.189.690 SIT).

- Odškodninski zahtevki za škode, ki so nastale zaradi slabo vzdrževanih cest last Republike Slovenije. Primeri: Oškodovanci v 17 zadevah tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku nekaj več kot 29 milijonov SIT (29.409.954 SIT).
- Odškodninski zahtevki za škode, ki nastajajo zaradi povečanih emisij. Primeri: Oškodovanci v 11 zadevah tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 60,7 milijona SIT, za nematerialno škodo, ki je nastala tožnikom zaradi povečanega prometa skozi mesto Murska Sobota. Temelj odškodninske odgovornosti je bil ugotovljen že leta 2003 v zadevi tožnika Žižka.
- Odškodninski zahtevki na podlagi 72. člena Zakona o denacionalizaciji. Primeri: Oškodovanci v 19 zadevah tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku nekaj več kot 756 milijonov SIT (756.123.539 SIT) za izgubljene koristi zaradi nezmožnosti uporabe v denacionalizacijskih postopkih vrnjenih nepremičnin. Ob tem je potrebno opozoriti, da je v večini zadev poleg Republike Slovenije tožen tudi Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, Republika Slovenija pa v takšnih zadevah ugovarja pasivno legitimacijo in zatrjuje, da je Republika Slovenija sicer lastnica nepremičnin, ki so bile predmet denacionalizacijskega postopka, vendar pa je z njimi na podlagi zakona gospodaril Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije in zato odgovornost Republike Slovenije ni podana, kar potrjuje tudi že sprejeto stališče Vrhovnega sodišča Republike Slovenije.
- Navajam še netipične primere tožbe, ko je tožeča stranka s tožbo zahtevala plačilo 9,1 milijona SIT odškodnine v smislu 10. člena Zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitve njihovega premoženja in pravic, in sicer za zemljišča, katera niso mogli dobiti nazaj v postopku denacionalizacije. Odškodnino zahtevajo po splošnih načelih civilnega prava. V drugi tožbi tožnik toži na plačilo odškodnine 4.975.447 SIT za škodo, ki jo je utrpel, ko je bil napaden in poškodovan na okrajnem sodišču. Na sodišče je bil vabljen kot priča, ko je med ostalimi vabljenimi prišlo do pretepa in ga je eden od udeležencev poškodoval z železno palico.

Iz pregleda v letu 2005 statistično zaključenih sporov iz naslova objektivne odgovornosti države povzemam ugotovitve, ki jih navajam v nadaljevanju.

V 44 zadevah so sodišča zavrnila oz. zavrgla tožbene zahtevke na plačilo odškodnine v skupnem znesku 964 milijonov SIT (964.035.322 SIT). Tožbeni zahtevki so bili zavrnjeni, ker v večini primerov tožnikom ni uspelo dokazati odškodninsko odgovornost države oz.

nastanka škode. V treh primerih je sodišče tožbeni zahtevek zavrglo, ker tožniki na poziv sodišča niso dopolnili in popravili tožbe, v enem primeru pa, ker sodišče ni bilo pristojno za odločanje. Opozarjam še na dve zadevi, in sicer na zadevo, v kateri je tožnica svoje lastništvo nad osnovnimi sredstvi, katerih izločitev je zahtevala, izkazovala s sporazumom o delitvi skupnega premoženja, ki pa nima lastnosti notarskega zapisa in zato kot tak ne predstavlja temelja za prehod lastninske pravice, zaradi česar je sodišče zahtevek zavrnilo. V drugi zadevi pa sodišče ni sprejelo ugovora tožeče stranke, s katerim je uveljavljala nedopustnost izvršbe na delu nepremičnine, ki predstavlja njen del na skupnem premoženju, saj je sodišče dalo prednost hipoteki, ki je bila vknjižena preden je tožnica poskrbela za vknjižbo sporazuma o razdelitvi skupnega premoženja.

Tožniki so umaknili tožbene zahtevke v skupnem znesku 552 milijonov SIT (552.307.728 SIT), in sicer v 32 zadevah na podlagi izčrpnega pravnega stališča Republike Slovenije, v 16 zadevah pa, ker so sklenili izvensodno poravnavo z državo oz. zavarovalnico, pri kateri je imela država zavarovano odgovornost (plačilo 14,5 milijona SIT od zahtevanih 70 milijonov SIT).

Tožniki so v celoti uspeli v 14 zadevah v skupni vrednosti 4.881.171 SIT, in sicer v treh zadevah zaradi neupravičenega pripora, v eni zadevi pa zaradi poškodb med služenjem vojaškega roka. V slednji je sodišče zavzelo stališče, da je podana vzročna zveza med tožnikovo boleznijo in razmerami v vojski, kakor tudi vzročna zveza med malomarnim ravnanjem vojaške zdravnice zaradi opustitve pregleda tožnika in nastalo škodo (povzročitev hudega zaprtja) in je toženo stranko obsodilo na plačilo 1,7 milijona SIT. Sodišče je sledilo tožbenemu zahtevku tožeče stranke, da premičnine, ki jih je rubil davčni organ, niso bile last davčnega dolžnika, ampak njegovega sina, ki je bil sicer tožnik. V treh zadevah je Republika Slovenija pripoznala tožbeni zahtevek, ki se je glasil na nedopustnost izvršbe na solastninske deleže tožnikov, saj so bili tožbeni zahtevek utemeljeni. V štirih zadevah pa so tožniki dokazali višino škode na motornih vozilih, ki je nastala zaradi kamenja na cesti oz. slabo vzdrževanega vozišča.

V 71 zadevah je sodišče delno ugodilo skoraj tretjini (32 %) tožbenih zahtevkov v skupni vrednosti 232,4 milijona SIT od vtoževanih 707 milijonov SIT (707.672.675 SIT), in sicer v primerih, ki jih navajam v nadaljevanju.

V 20 zadevah zaradi neupravičenega odvzema prostosti so tožniki uspeli delno, in sicer v skupnem znesku 55,7 milijona SIT (55.734.228 SIT), kar pomeni 33 % vtoževanega skupnega zneska 165,4 milijonov SIT (165.435.360 SIT). V zvezi s sodbami izpostavljam nekaj primerov izrečenih odškodnin, ker so sodišča v primerjavi z dosedanjo prakso izrekla višje odškodnine, pri čemer posebni razlogi za višje odškodnine niso bili navedeni. Tako je sodišče za neutemeljene odvzeme prostosti prisodilo naslednje odškodnine: za 405 dni pripora odškodnino v višini 5.852.250 SIT, za 113 dni pripora odškodnino 1.500.000 SIT, za šest mesecev in 17 dni odškodnino 2,5 milijona SIT, za 60 dni pripora odškodnino 680.000 SIT, za 21 dni pripora v enem primeru odškodnino 500.000 SIT, v drugem pa 635.136 SIT, za 17 dni pripora odškodnino 1,2 milijona SIT, za 120 dni pripora odškodnino 2,5 milijona SIT, za osem dni pripora odškodnino 80.000 SIT in za dva dni pripora odškodnino 992.000 SIT. Glede zadnje zadeve izrecno opozarjam, da je Državno pravobranilstvo dalo pobudo za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti, vendar Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije ni sledilo pobudi in ni vložilo zahteve za varstvo zakonitosti, ker je tožnik poleg odškodnine zaradi nezakonitega pripora uveljavljal tudi odškodnino zaradi duševnega trpljenja v času dolgotrajnega kazenskega postopka.

Tožniku je bila priznana odškodnina 515.966 SIT za ovce, ki jih je pobil medved.

V 36 zadevah zaradi poškodb na delu oz. med služenjem vojaškega roka so tožniki uspeli z zahtevki v skupnem znesku 83,1 milijona SIT, kar je manj kot polovica vtoževanih zneskov (176,3 milijonov SIT). Sodišča so odločala v skladu z dosedanjo sodno prakso, oddelki v letnih poročilih niso opozarjali na nove primere objektivne odgovornosti oz. nove primere v sodni praksi. Kljub že znani sodni praksi pa očitno v teh primerih ni bilo možno sklepati sodnih ali izvensodnih poravnjav, saj so bili tožbeni zahtevki glede zahtevane višine zelo visoki in je bilo potrebno tudi s sodnimi izvedenci ugotavljati višino dejanske škode.

V ostalih odškodninskih zadevah so tožniki uspeli z zahtevki v skupnem znesku 83,7 milijona SIT, kar je manj kot četrtina vtoževanih zneskov (333,8 milijona SIT).

Primeri: Sodišče je tožniku prisodilo odškodnino zaradi poslabšanja stanovanjskih oz. bivalnih razmer v stanovanjski hiši, katerim je bil tožnik izpostavljen zaradi škodljivih emisij, ki jih povzroča promet po regionalni cesti, ki vodi mimo njegove nepremičnine. Tožniku je bila prisojena odškodnina, ker se je hudo telesno poškodoval, ko se je z motornim kolesom zaletel v postavljene barikade pred vojašnico JLA v času junijske vojne leta 1991. Tožeča

stranka je uspela s tožbo za plačilo nematerialne škode za poškodbe, ker sta jo pretepla mladoletna napadalca, med njimi gojenec prevzgojnega doma. Sodišče je zapisalo, da Republika Slovenija ni uspela dokazati, da je storila vse potrebno, da do pobega gojenca iz prevzgojnega doma ne bi prišlo. Celo nasprotno, nadzorstvo ni bilo opravljeno na tak način kot bi bilo potrebno, saj je gojenec večkrat in na isti način, preko strehe, pobegnil iz prevzgojnega doma in zaradi tega bil disciplinsko obravnavan. Sodišče je tožnici priznalo odškodnino za zaplenjeno premoženje v višini 59.256.222 SIT. Sodišče je ugodilo tožbenemu zahtevku do zneska 1.881.954 SIT, ker je takratna Skupnost za ceste Slovenije, ob gradnji blejske vpadnice, zemljišča tožnice uporabila zato, da je nanje nasula material in s tem uničila rast gozda.

Sodne poravnave so bile sklenjene v 18 zadevah v skupnem znesku 30,5 milijona SIT, in sicer v zadevah neupravičenega odvzema prostosti (od tega v osmih zadevah zaradi neupravičenega pripora), poškodovanja na delu in med služenjem vojaškega roka, poškodovanja osebnega vozila na poledenelem in neposipanem cestišču, ter plačila vrednosti zaseženega orožja, katerega del tožniku ob ustavitvi postopka o prekršku ni bil vrnjen.

Iz podatkov pregleda pravnomočno zaključenih sporov iz naslova objektivne odgovornosti države v letu 2005 izhaja, da so tožniki s tožbenimi zahtevki zoper Republiko Slovenijo uspeli z 13,90 %.

IV/1.4 DELOVNI IN SOCIALNI SPORI

V okviru pravnih zadev posebej prikazujem zadeve, ki se nanašajo na spore, ki jih rešujejo delovna in socialna sodišča. V delo smo prejeli 963 novih zadev (indeks 316), kar je vplivalo na povečanje števila vseh pravnih zadev. Sedežno pravobranilstvo je prejelo 759 zadev, kar predstavlja več kot tri četrtine (78 %) vseh novih delovnih in socialnih sporov. Veliko število novih zahtevkov ne kaže samo, da številni tožniki niso bili zadovoljni z odločbami svojega delodajalca oz. drugih državnih organov, ampak tudi, da odgovorni v državnih organih niso pokazali dovolj pripravljenosti slediti sodni praksi in v naprej izgubljeni zadevi, še pred vložitvijo tožbe, urediti sporno razmerje.

a. delovni spori

Največ novih sporov (340 tožb) se nanaša na zahtevke zaradi nepravilnega izplačevanja plač (določitev količnika, plačilo razlike v plači, nepravilno napredovanje) in nadomestil (dnevnice, razlike med terenskim dodatkom in dnevnicom za čas začasne napotitve policista po 77. členu Zakona o policiji, stroškov prevoza na delo, stroškov prevoza na delo in z dela v višini zmanjšane kilometrine zaradi neugodnih voznih redov, stroškov prevoza v kraj izobraževanja, dodatkov za delo v deljenem delovnem času in za izmensko delo, nadomestil za neizkoriščen letni dopust) ter dodatkov za vrednotenje posebnih delovnih razmer za delavce, ki poklicno opravljajo delo na obrambnem področju v skladu s 107. členom Zakona o obrambi v povezavi s 135. členom Zakona o obrambi in zaščiti ter dodatek za vrednotenje posebnih obremenitev in prepovedi po 9. členu Uredbe o količnikih za določitev osnovne plače in dodatkih zaposlenim v službah Vlade RS in upravnih organih, dodatek za italijanski jezik.

V 44 zadevah tožniki, zaposleni na Ministrstvu za notranje zadeve, zahtevajo plačilo nadomestila za uporabo civilne obleke. Na delovnem mestu so sicer dobili posamezna oblačila, vendar pa uveljavljajo denarno nadomestilo v znesku 120.000 SIT letno. Sodna praksa te zahtevke že šteje za utemeljene, zato je bilo že med postopkom sklenjenih osem izvensodnih poravnav.

Pregled 170 pravnomočno zaključenih takšnih zadev (tu ni zajetih 51 t.i. »certifikatnih zadev«) je pokazal, da je sodišče 60 zahtevkov zavrnilo, 33 zahtevkov je bilo umaknjenih po posredovanju odgovora na tožbo, deset pa po izpolnitvi obveznosti. V celoti je bilo ugodeno 31 zahtevkom, delno so tožniki uspeli v 21 primerih, v 14 primerih pa je bila sklenjena sodna poravnava.

Izpostavljam sodne poravnave, ki so bile sklenjene z bivšimi državnimi pravobranilci. Tri tožnice so bile v času od 1. 1. 1995 do uveljavitve Zakona o državnem pravobranilstvu, ki je pričel veljati 25. 4. 1997, namestnice javnega pravobranilca Republike Slovenije. Ta status so pridobile na podlagi 2. člena Zakona o začasni ureditvi organizacije in pristojnosti občinskih sodnikov za prekrške in občinskih javnih pravobranilcev. Citirano določilo je izenačilo po položaju in pristojnosti delavce, ki so bili namestniki javnega pravobranilca Republike Slovenije že pred dnevom uveljavitve navedenega zakona s tistimi, ki so to postali na podlagi citiranega določila, niso pa bili izenačeni tudi v pravicah iz delovnega razmerja – plači.

Namestniki javnega pravobranilca Republike Slovenije, ki so bili iz vrst nekdanjih občinskih javnih pravobranilcev in njihovih namestnikov, so prejeli nižje plače od tistih, ki so delali na sedežu Javnega pravobranilstva Republike Slovenije v Ljubljani. Delovno sodišče v Celju je ob odločanju v tem delovnem sporu postopek prekinilo do odločitve Ustavnega sodišča o predlogu za oceno ustavnosti in zakonitosti 5. člena Zakona o začasni ureditvi organizacije in pristojnosti občinskih sodnikov za prekrške in občinskih javnih pravobranilcev, ki jo je podalo samo sodišče. Ustavno sodišče Republike Slovenije je odločilo, da je navedeni člen bil v neskladju z ustavo, v kolikor je določal, da javni pravobranilci glede plačila za delo obdržijo položaj, ki je bil po veljavni zakonodaji predpisan za občinske in medobčinske javne pravobranilce. Ta ugotovitev je bila sprejeta z učinkom razveljavitve. Zahtevki tožečih strank je postal utemeljen, zato je bila s tožnicami sklenjena sodna poravnava in jim je bil znesek tudi izplačan.

Druga najštevilčnejša skupina zahtevkov (149 tožb), trikrat več kot v letu 2004, je sproženih zaradi zatrjevanja nezakonnosti odločb na področju razporeditev in razvrstitev v plačne razrede, zaradi nenapredovanja ali nepravilnega napredovanja v višji plačni razred, zaradi nepravilne prevedbe po 195. členu Zakona o javnih uslužbencih, zaradi spremembe odločbe iz nedoločenega v določen čas, razporeditev po novi sistemizaciji po 219. členu Zakona o javnih uslužbencih, zaradi izrečenih disciplinskih kazni oz. ukrepov, ker niso bili seznanjeni z oceno dela, ker ni bila sklenjena pogodba za delo na domu, nepravilne odmere dopustov (izpodbija se odločba tudi zaradi nepriznanega enega dne dopusta) ter zaradi nepriznanja beneficiranega staža.

Pregled 102 zaključenih zadev je pokazal, da je sodišče zavrnilo 53 zahtevkov, 20 zahtevkov je bilo umaknjenih po podaji odgovora na tožbo, dva pa zaradi naknadne izpolnitve obveznosti. Tožniki so bili v celoti uspešni v 22 zadevah, v štirih zadevah pa je bila s tožniki sklenjena sodna poravnava.

Posebej omenjam šest odločb Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ko je odločilo o ustavnih pritožbah, ki jih je Republika Slovenija vložila preko Državnega pravobranilstva. Vse pritožbe so bile zavrnjene, oz. niso bile niti sprejete v obravnavo. Ker Ustavno sodišče niti vsebinsko ni odločalo o vloženi ustavnih pritožbah, se sprašujem, ali odločbe ne nakazujejo na to, da Republika Slovenija sploh ni upravičena vlagati takšne pritožbe. Odgovor na vprašanje bi lahko bil tudi pozitiven, saj se Republika Slovenija težko sklicuje, da

so ji bile v postopku kršene človekove pravice, kajti država lahko, če meni, da določeni zahtevki oškodovancev niso utemeljeni, ustrezno spremeni zakon in na ta način prepreči obsodbo na plačilo.

Prejeli smo 38 tožb (v letu 2004 le 15 tožb) na izpodbijanje sklepov o prenehanju delovnega razmerja.

Pravnomočno zaključenih takšnih zadev je bilo 39. V celoti so tožniki uspeli v 10 primerih. Tako smo med drugim pripoznali tožbeni zahtevek, ker se je naknadno ugotovilo, da je bila odpoved zaradi petih dni neupravičene odsotnosti nepravilna, saj so napačno šteli dela proste dneve.

Sodišče je ugotovilo, da se je delovno razmerje, sklenjeno za določen čas, s sklepanjem več zaporednih pogodb v nasprotju z zakonom, transformiralo v delovno razmerje za nedoločen čas, ker potreba po delu tožnice ni bila le začasna. Tako je delovno razmerje tožnice trajalo za nedoločen čas do 31. 12. 2002, po tem datumu pa prenehalo v smislu 84. člena Zakona o Agenciji Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij in Agencije Republike Slovenije za plačilni promet, nadziranje in informiranje (Uradni list RS, št. 48/94, 52/02), ker je 31. 12. 2002 prišlo do ukinitve Agencije Republike Slovenije za plačilni promet, nadziranje in informiranje, pri kateri je bila tožnica zaposlena.

Sodišče je tožnika spoznalo za krivega storitve hujših kršitev delovnih obveznosti, sankcijo pa je spremenilo in tožniku izreklo pogojno prenehanje delovnega razmerja s preizkusno dobo enega leta.

V dveh zadevah sta tožnika delno uspela, in sicer je tožnik, ki je vložil reintegracijski zahtevek ter zahteval izplačilo razlike v plači, uspel le z drugim delom zahtevka, saj je Agencija Republike Slovenije za plačilni promet prenehala obstajati in tožnika ni bilo mogoče vrniti na delovno mesto. V drugi zadevi pa je tožnik, ki je zahteval ugotovitev obstoja delovnega razmerja in razporeditev na določeno delovno mesto, uspel z zahtevkom glede obstoja delovnega razmerja, ni pa uspel z zahtevkom glede razporeditve.

V eni zadevi je bila sklenjena sodna poravnava, ker je tožnik utemeljeno izpodbijal odločbo o prenehanju delovnega razmerja, odločba pa je bila med postopkom razveljavljena tudi pri drugostopenjskem organu Republike Slovenije.

Sodišče je zavrnilo 20 zahtevkov, v šestih primerih pa so tožniki tožbo naknadno umaknili.

V 23 zadevah so različni državni organi pozvali Državno pravobranilstvo, da izterja ali vloži tožbe na vrnitev sredstev v skupnem znesku 12.446.781 SIT, ki so jih toženci neupravičeno prejeli iz različnih naslovov (preveč izplačana plača, štipendija, stroški izobraževanja, itd). V eni zadevi tožbe ni bilo potrebno vložiti, ker je dolžnik po opominu vrnil sredstva v višini 441.182 SIT.

Pregled 22 pravnomočno zaključenih zadev je pokazal, da je bila Republika Slovenija uspešna v 19 zadevah in je z zahtevki uspela v višini 15.509.081 SIT.

V letu 2005 smo v delo prejeli tudi tri zadeve glede predlogov za uvedbo kolektivnih delovnih sporov. Vloženi so bili: predlog na razveljavitev 62. člena Kolektivne pogodbe za dejavnost, vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji, zahteva za sodno varstvo urejanja rejniških družin ter zahteva, ki se nanaša na kršitve izvrševanja kolektivne pogodbe oz. kršitev pravic ali obveznosti iz kolektivne pogodbe. V prvih dveh primerih sta bila predloga po obravnavi umaknjena.

V pravnomočno zaključenih zadevah je bila Republika Slovenija kot tožnica uspešna v 50,53 % zadev, tožniki zoper Republiko Slovenijo pa v 23,27 % zadev.

b. socialni spori

Tudi v socialnih sporih Republika Slovenija nastopa kot tožnik, ko vtožuje vrnitev neupravičeno prejetih nadomestil in dodatkov. Tako smo v delo prejeli kar 321 zadev v skupni vrednosti prek 34 milijonov SIT, od tega se 314 zadev nanaša na vračilo preveč prejetih zneskov socialne pomoči po Zakonu o socialnem varstvu. Državno pravobranilstvo je pred vložitvijo tožb posamezne dolžnike pozvalo na vrnitev preveč plačanih zneskov. V 12 zadevah so dolžniki že vrnili neupravičeno prejeta sredstva in tožb ni bilo potrebno vložiti. V ostalih primerih je bilo že vloženih 150 tožb. V zvezi z navedeno pravno problematiko je bil z

Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve sestanek, na katerem smo obravnavali spremembo oz. izboljšavo 41. člena Zakona o socialnem varstvu ter predlagali, da se v upravni odločbi, s katero je ugotovljeno neupravičeno prejemanje socialne pomoči, ugotovi višina in dolžnost vrnitve, kar bo podlaga za izterjavo v upravni izvršbi in bi prispevalo k zmanjšanju postopkov pred delovnimi in socialnimi sodišči.

Zoper Republiko Slovenijo so bile vložene 103 tožbe. Največ zahtevkov se nanaša na kršitev pravic po Zakonu o socialnem varstvu (46 tožb) in pravic po Zakonu o starševskem varstvu (34 tožb).

Po Zakonu o socialnem varstvu tožniki izpodbijajo plačilo prispevka oskrbe v domu, zahtevajo priznanje pravice do socialne pomoči zaradi trenutne socialne ogroženosti, izpodbijajo odločbo centra za socialno delo, s katero je tožniku prenehala pravica do prejemanja socialne pomoči, zahtevajo priznanje pravice do dodatka za nego otroka, izpodbijajo odločbe zaradi višine otroškega dodatka, izpodbijajo mnenja interdisciplinarne skupine strokovnjakov za verifikacijo poklicne bolezni zaradi izpostavljanju azbestu, zahtevke za denarno socialno pomoč iz razloga, ker gre za študenta, ki ne prejema nobenih dohodkov, zahtevke za družinski prejemek zaradi invalidnosti, zahtevke za priznanje pravice do izbire družinskega pomočnika, zaradi vračila otroškega dodatka ter zaradi dodatka za nego in pomoč.

Po Zakonu o starševskem varstvu tožniki uveljavljajo priznanje pravice do dodatka oz. višjega dodatka za nego otroka, priznanje očetovskega dopusta v določenem trajanju (30 dni), priznanje pravice do otroškega dodatka za enostarševsko družino, denarnega dodatka zaradi bolezni otroka, denarnega nadomestila za čas porodniškega dopusta, izpodbijanje odločbe centra za socialno delo zaradi vrnitve neupravičeno prejetega zneska otroškega dodatka, priznanje višjega otroškega dodatka, dodatek za posebno nego in varstvo otrok dvojčkov, dodatek za veliko družino, do delnega plačila za izgubljen dohodek ter do plačila prispevkov za socialno varnost iz naslova krajšega delovnega časa zaradi starševstva.

Statistično zaključenih zadev je bilo 152. Republika Slovenija je s tožbenimi zahtevki uspela v skoraj vseh zaključenih zadevah. Tako je bilo s sodno odločbo ugodeno 38 tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti 2,3 milijona SIT, v dveh zadevah pa je bila tožba umaknjena, ker se je naknadno ugotovilo, da obveznost ne obstaja.

Tožbe tožnikov so bile zavrnjene v 58 zadevah, pri čemer kar 43 zadev denarno ni bilo ovrednotenih. Republika Slovenija je bila obsojena na plačilo v 21 zadevah v skupni vrednosti 360.000 SIT od zahtevanih 796.000 SIT, pri čemer zahtevki, ki so se nanašali na plačilo nadomestila brezposelnim, prispevkov po Zakonu o socialnem varstvu oz. starševskem varstvu, denarno niso bili ovrednoteni. V 35 zadevah so bili zahtevki zoper Republiko Slovenijo umaknjeni. Tožniki so v navedenih zadevah s svojimi zahtevki uspeli v 22,56 % zadev.

IV/1.5 LASTNINSKI SPORI

V dosedanjih letnih poročilih lastninski spori niso bili vedno podrobno predstavljeni. Razlog za letošnje predstavitev pa je njihovo povečanje. Tako Republika Slovenija kot tožnica in kot lastnik uveljavlja lastninsko pravico in vsa iz lastnine izvirajoča upravičenja v 149 zadevah. Uveljavlja izpraznitev stanovanj zaradi tega, ker so uporabniki stanovanj zasedali stanovanja brez pravnega naslova (53 zadev), ker uporabniki stanovanj niso plačevali najemnine in so bili podani razlogi za vložitev zahtevka za odpoved najemne pogodbe in izpraznitev stanovanja (40 zadev), izterjuje neplačilo mesečnih anuitet (20 zadev) in uveljavlja lastninsko pravico na različnih nepremičninah (22 zadev). V treh zadevah je Republika Slovenija vložila tožbe na vpis lastninske pravice na dolžnika, da bi pridobila listino, ki je potrebna za vložitev izvršilnega predloga na rubež nepremičnine (168. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju).

Republika Slovenija nastopa kot tožena stranka v 52 zadevah. Največ zadev se nanaša na lastninske tožbe, v katerih tožniki zatrjujejo priposestvanje nepremičnin, katere uporablja Republika Slovenija oz. so v zemljiški knjigi vpisane na Republiko Slovenijo (38 zadev), med njimi tudi nepremičnine, ki so bile nacionalizirane na podlagi Zakona o nacionalizaciji. Nadalje zatrjujejo napake pri vpisu lastninske pravice ob obnovi zemljiške knjige, v treh zadevah pa uveljavljajo kot razlog motenje posesti s strani različnih državnih organov.

V dobi poročanja je bilo statistično zaključenih 180 zadev, o katerih so odločala sodišča.

Republika Slovenija je uspela v 68 zahtevkih na izpraznitev stanovanj oz. na odpoved najemnih pogodb in izpraznitve stanovanja ter na plačilo uporabnine za stanovanje, v katerem stanujejo brez najemne pogodbe. V 18 zadevah so bile tožbe umaknjene, ker so toženci

izpraznili stanovanja oz. poplačali neplačane zapadle obroke najemnin, v devetih zadevah pa je bila tožba umaknjena, ker je bilo ugotovljeno, da zahtevki niso bili utemeljeni. Poleg navedenih zadev pa je potrebno omeniti še 21 zadev, v katerih tožb ni bilo potrebno vložiti, saj so bile obveznosti izpolnjene brez vložitve tožbe. V dveh primerih je Republika Slovenija uspela s tožbo na vpis lastninske pravice na dolžnika. Republika Slovenija je bila s tožbami uspešna v 61,70 % primerov.

Tožniki so s tožbami uspeli v 19 zadevah. Uspeli so dokazati, da izpolnjujejo pogoje odkupa stanovanj po Stanovanjskem zakonu (tri zadeve), dokazali so dobro vero in potrebno priposestvovalno dobo za pridobitev lastninske pravice s priposestvovanjem oz. napake ob vpisovanju lastninske pravice na Republiko Slovenijo (12 zadev). Iz enakih razlogov je bila s tožniki sklenjena sodna poravnava v petih zadevah. Dve poravnavi sta bili sklenjeni s plačilom odškodnine za uporabo zemljišča, oz. za odkup zemljišča, saj je tožena stranka izrazila pripravljenost za odkup, ker Ministrstvo za obrambo zemljišče že uporablja.

V eni zadevi je tožeča stranka odpovedala poslovne prostore, ki jih uporablja Upravna enota Ribnica.

Tožniki so zoper Republiko Slovenijo s tožbenimi zahtevki uspeli v 40,28 % primerov.

IV/1.6 OSTALA PRAVNA PODROČJA

V letu 2005 smo prejeli v delo 413 zadev, ki se nanašajo na pravna področja, ki jih nismo mogli zajeti v predhodnih točkah.

Tako se 77 zadev zoper Republiko Slovenijo nanaša na tožbe različnih medicinskih centrov iz bivše jugoslovanske republike Bosne in Hercegovine. Vse te zadeve so se v letih 1992 in 1993 že reševale pri takratnem Republiškem javnem pravobranilstvu v okviru izvršilnih postopkov, ker so medicinski centri zoper takratno Republiško upravo za zdravstvo vložili izvršilne predloge, Republika Slovenija pa je sklepom o dovolitvi izvršbe ugovarjala. Sodišča so šele v letih 2003, 2004 in 2005 odločala v pravnih postopkih in tako smo v letu 2005 prejeli navedene zadeve, večinoma skupaj z odločbo sodišča, da se tožbe zavržejo.

Med pomembnejše zadeve, v katerih je bila Republika Slovenija tožena stranka, omenjam dve tožbi RTV Slovenija (zahteva za vračilo sredstev iz naslova plačane frekvenčnine za leto 1999 v višini 6.438.060 SIT in vračilo sredstev iz naslova vzdrževanja in obratovanja oddajno prenosnega omrežja za posredovanje programov posebnega pomena v višini 62.326.285 SIT), tožbo SCT d.d., Ljubljana zaradi neplačanega dela po 17. začasni situaciji v višini 107.198.217 SIT, tožbo Aerodroma Brnik zaradi plačila 1.422.994 SIT za uporabo prostorov letališke infrastrukture s strani meteorološke službe, nekaj zahtevkov pa se nanaša na neplačane račune, ki so bili prehodno obravnavani v izvršilnem postopku.

Na opozorilo Ministrstva za kulturo je Državno pravobranilstvo za Republiko Slovenijo kot udeleženko postopkov vpisa v sodni register v 20 zadevah vložilo pritožbe zoper sklepe registrskega sodišča, ker sodišča pri vpisu subjekta v sodni register niso pravilno uporabila določb četrtega odstavka 20. člena Zakona o gospodarskih družbah glede uporabe besed v tujem jeziku oz. fantazijskih poimenovanj v firmi in 17. člena Zakona o javni rabi slovenščine.

V dogovoru s stečajno upraviteljico TAM d.d. in njenimi družbami smo vložili tožbo, s katero Republika Slovenija, TAM d.d. – v stečaju Maribor in drugi izpodbijajo izročilno pogodbo na osnovi katere je razrešeni stečajni upravitelj TAM, Mirko Žagar, prenesel lastništvo na svoji stanovanjski hiši na hčerko. Zoper Mirka Žagarja je vložena odškodninska tožba zaradi oškodovanja Republike Slovenije kot prednostnega upnika v stečajnem postopku zoper TAM d.d. in njegove družbe. S prenosom nepremičnine je Mirko Žagar oškodoval Republiko Slovenijo kot prednostnega upnika.

V delo smo prejeli tudi 62 zadev zaradi izbrisa gospodarskih subjektov iz sodnega registra. Gre za zadeve, v katerih davčni uradi zahtevajo vložitev predloga za izbris iz sodnega registra na podlagi določil 25. člena Zakona o finančnem poslovanju podjetij, saj družbe ne poslujejo več in so vse veliki davčni dolžniki, štirje predlogi pa so bili vloženi zaradi tega, ker pravne osebe niso odprle žiro računa oz. niso opravljale prometa preko računa 12 mesecev. Sodišča so v vseh zadevah predlogom ugodila.

Prav tako smo v delo prejeli tudi 45 zadev, ki se nanašajo na neupravičeno pridobitev sredstev po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve nas je obvestilo, da je potrebno izterjati preveč izplačane zneske v skupni vrednosti 4.724.493 SIT.

Zneski, katerih vrnitev zahtevamo, so bili izplačani upravičencem na podlagi Zakona o žrtvah vojnega nasilja oz. odločb, ki so jih izdale upravne enote, sredstva pa je zagotavljalo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Ob smrti upravičencev, ki so doživljenjske rente prejeli na svoje račune, banka ni blokirala njihovega računa, upravne enote pa so zaradi zamika pri pridobitvi informacije o smrti upravičencev mesečne rente nakazovale še naprej. Po smrti upravičencev so denarna sredstva pooblaščenca, ki so imeli pooblastilo za dvig denarja, dvigovali iz računa, saj banka za smrt ni vedela, ali pa so denar dvignili na podlagi sklepa o dedovanju dediči upravičenca, ki pa so za sredstva, nakazana po smrti, neupravičeno obogatili in so jih dolžni vrniti na račun Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

V letu 2005 je bilo rešenih po temelju 15 takšnih zadev, in sicer v eni zadevi s sodbo, ki je ugodila tožbenemu zahtevku, v 14 zadevah pa tožba ni bila vložena, ker so tožene stranke na podlagi opomina Državnega pravobranilstva neupravičeno prejete zneske vrtele.

Iz pregleda statistično zaključnih zadev izhaja, da je bilo vseh zaključenih zadev 344.

Republika Slovenija je bila kot tožeča stranka uspešna v 42,94 % zadev.

Tožniki so bili zoper Republiko Slovenijo uspešni v 9,01 % zadev.

Med zaključenimi zadevami posebej izpostavljam:

Tri sodne poravnave, ki so bile sklenjene v sporih glede izgradnje malih elektrarn. Republika Slovenija je namreč nekaterim posameznikom odobrila sredstva za izgradnjo malih elektrarn, v zadevi toženih strank Ivanke in Branka Vomer pa je bilo ugotovljeno, da so bile v pogodbah dogovorjene olajšave in odpisi, ki so si jih pravnice stranke različno tolmačile. Na podlagi razgovorov med predstavniki Državnega pravobranilstva, Ministrstva za gospodarstvo, Nove Ljubljanske banke in navedenih tožencev je bilo ugotovljeno, da sta toženi stranki pridobili kredit v višini 1.640.472 SIT. Pravni stranki sta se sporazumeli, da toženi stranki na dan 1. 1. 2005 Republik Sloveniji dolgujeta še 1.730.633 SIT in to za vse tri obravnavane zadeve. Toženi stranki sta se zavezali dolžni znesek izplačati Republik Sloveniji po amortizacijskem načrtu Nove Ljubljanske banke z dne 31. 1. 2005, ki je sestavni del poravnave. Obrestna mera v višini 5,1% letno je v dolžnem znesku obračunana po

konformnem načinu, zadnji obrok po amortizacijskem načrtu zapade v plačilo 31. 3. 2008. Toženca dovoljujeta, da se v primeru neplačanih kreditnih obveznosti po amortizacijskem načrtu Republika Slovenija poplača iz terjatve, ki jo bosta imeli toženi stranki do elektrodistribucijskega podjetja. S sklenitvijo poravnave so poravnana vsa sporna razmerja med pravnimi strankami, ki izhajajo iz teh pravn. Vsaka pravdna stranka trpi svoje pravdne stroške.

Republika Slovenija je tožila gospodarsko družbo na vrnitev sredstev v znesku 477.143.753 SIT, ker naj tožena stranka ne bi dokazala namenske porabe sredstev. Tožeči stranki je predložila v zavarovanje dve blanco menici, vendar je bila poslana menica na Agenciji Republike Slovenije za plačilni promet poplačana samo v višini 22.856.246 SIT. Tožena stranka je Ministrstvu za gospodarstvo poslala poročilo o porabi sredstev po pogodbi, vendar poročilo ni bilo v skladu s programom, na podlagi katerega so bila odobrena sredstva. Med pravnim postopkom je bilo ugotovljeno, da je tožena stranka v nadaljevanju izvajanja programa dodeljena sredstva porabila v skladu s programom, zaradi česar sta pravdni stranki z namenom mirne in hitre rešitve spora sklenili sodno poravnavo, s katero sta ugotovili, da so vsi zahtevki Republike Slovenije proti toženi stranki izpolnjeni oz. poravnani. Vsaka pravdna stranka je nosila svoje stroške pravnega postopka.

IV/1.7 DRUŽBENI PRAVOBRANILEC

Na podlagi Zakona o prenehanju veljavnosti zakona o družbenem pravobranilcu Republike Slovenije (Uradni list RS, št 53/05) je Državno pravobranilstvo pridobilo lastnost stranke v postopkih, v katerih je nastopal Družbeni pravobranilec Republike Slovenije. V delo smo prejeli 16 pravnih postopkov, s katerimi so izpodbijana pravna dejanja, ki naj bi po ugotovitvah revizijskih poročil povzročila oškodovanje družbenega premoženja.

Poleg navedenih, smo prejeli v delo še izvršilno zadevo, v kateri je Družbeni pravobranilec že pred leti vložil izvršilni predlog zoper gospodarsko družbo zaradi izterjave pravnih stroškov, prav tako pa tudi eno stečajno zadevo, ko je Družbeni pravobranilec prijavil terjatev zoper stečajnega dolžnika.

Od prejetih 16 zadev je bilo do konca leta 2005 rešenih sedem zadev. V dveh pravnih je bil družbeni pravobranilec neuspešen, štiri zadeve so bile rešene na drug način, kar pomeni, da je sodišče že pravnomočno odločilo, preden so bile zadeve predane Državnemu pravobranilstvu in bi lahko spise zaključil že Družbeni pravobranilec. Ena zadeva se je končala z umikom tožbe.

O zadevah, ki jih obravnavamo, ni še mogoče ničesar konkretnega zapisati, saj se zadeve obravnavajo tako pred sodišči prve stopnje kot pred pritožbenimi sodišči, pravna sredstva pa so bila vložena pred prejemom zadeve

IV/1.8 ZAGOTAVLJANJE PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA

V poročilu o postopkih pred Evropskim sodiščem za človekove pravice v Strasbourgu posebej omenjam sodbo sodišča v zadevi Lukenda zoper Republiko Slovenijo, ki je postala dokončna dne 6. 1. 2006. Ta sodba je pomembna predvsem zato, ker je imela kot pilotska zadeva za posledico, da je Republika Slovenija do vključno 27. 4. 2006 prejela 114 sodb, v katerih je bila obsojena na plačilo odškodnine 345.000 EUR v tolarški protivrednost (82.662.000 SIT) ter odvetniških stroškov in stroškov pritožnikov 105.135 EUR v tolarški protivrednosti (25.190.346 SIT). V petih zadevah sodišče ni ugotovilo kršitve 6. in 13. člena Konvencije, v eni zadevi pa je kršitev sicer ugotovilo, vendar pa Republike Slovenije ni obsodilo na plačilo odškodnine, saj je pritožnik ni uveljavljal.

Pomembnost in vplivnost omenjene sodbe se nadalje kaže tudi v tem, da je Državno pravobranilstvo samo od 1. 1. 2006 do 18. 5. 2006 prejelo v delo 234 novih odškodninskih zahtevkov, od tega samo štiri tožbe, 230 zahtevkov pa v predhodnem postopku. Skupna vrednost vseh zahtevkov presega 1,8 milijarde SIT. Tožbe obravnava sedežno pravobranilstvo, predhodni postopki pa so bili vloženi tako na zunanjih oddelkih kot na sedežnem pravobranilstvu (172). Takšni zahtevki se sedaj rešujejo v okviru Strokovne komisije Vlade Republike Slovenije za presojo utemeljenosti sklepanja poravnave. Samo v tekočem letu so državni pravobranilci Komisiji predlagali že 52 zadev za sklenitev izvensodne oz. prijateljske poravnave.

Pomembnost primera Lukende potrjuje tudi dejstvo, da je Odbor namestnikov ministrov pri Svetu Evrope že obravnaval vprašanje, kako Republika Slovenija izvršuje to sodbo.

Sekretariat Odbora je tudi vprašal, kako bo Republika Slovenija sodbo (glede plačila odškodnine, spremembe zakonodaje) ne le izpolnila, ampak tudi, kako se bo lotila reševanja sodnih zaostankov.

Upošteva je izkazane sodne zaostanke ocenjujem, da bo imela sodba Evropskega sodišča v zadevi Lukenda za posledico priliv izredno velikega števila novih odškodninskih zahtevkov zoper Republiko Slovenijo in to ne samo do konca leta 2006, ampak tudi v letih od 2007 dalje, ko se bo začel uporabljati Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (Uradni list RS, št. 49/06 z dne 12. 5. 2006). Posledično bo nedvomno moralo priti do močne kadrovske okrepitve Državnega pravobranilstva. Dodatno bomo namreč potrebovali najmanj po 15 državnih pravobranilcev, pomočnikov državnega pravobranilca in strokovnih sodelavcev. Odločanje v predhodnem postopku bo namreč obvezno in torej procesna predpostavka, oškodovanci pa bodo upravičeni do odgovora v zakonsko določenem roku. Državno pravobranilstvo je o nujnosti kadrovske okrepitve in zagotovitvi nujno potrebne dodatne opreme in ostalih sredstev že seznanilo Ministrstvo za pravosodje, in sicer z dopisom št. DP-A01-146/2005 z dne 22. 5. 2006 ter Ministrstvo za finance z dopisom št. DP-A01-12/2006 z dne 26. 4. 2006.

IV/2. POSTOPKI PRED EVROPSKIM SODIŠČEM ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

V zadevah iz pristojnosti Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu (v nadaljevanju: Evropsko sodišče) Državno pravobranilstvo pripravlja odgovore Vlade Republike Slovenije o sprejemljivosti in utemeljenosti vsake pritožbe na Evropsko sodišče, odgovore na stališča pritožnikov, opredelitve do odločitev o sprejemljivosti, vlaga zahteve za obravnavo pred velikim senatom ter zaprosila za pridobitev svetovalnega mnenja sodišča in se udeležuje morebitnih ustnih obravnav.

Večina sporov, ki jih je Državno pravobranilstvo obravnavalo v letu 2005, se nanaša na zatrjevane kršitve pravice do sojenja v razumem roku iz prvega odstavka 6. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah (v nadaljevanju: Konvencija) in s tem povezane kršitve pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije. Državno pravobranilstvo v odgovorih na pritožbe pojasnjuje domačo zakonodajo, ki ureja pravne možnosti za varovanje pravice do sojenja v razumem roku (katerih pritožniki večinoma niso izčrpali),

natančno prikazuje kronologijo poteka osnovnih postopkov v katerih naj bi kršitve nastale, pri čemer izrecno opozarjamo na dejavnike, ki opravičujejo daljše postopke, kot so kompleksnost zadeve, ravnanje pritožnika, ravnanje pristojnih oblasti – sodišč in državnih organov ter pomen zadeve za pritožnika. Po prejemu sodbe v zadevi Lukenda v. Slovenija, št. 23032/02 in odločitvi Ustavnega sodišča Republike Slovenije v zadevi Jelačin, št. U-I-65/05-12 z dne 22. 9. 2005, (Uradni list RS, št. 92/05), ki je v postopku za oceno ustavnosti Zakona o upravnem sporu (v nadaljevanju: ZUS) ugotovilo, da je ZUS v delu, ki se nanaša na zagotavljanje sojenja brez nepotrebnega odlašanja za zaključene postopke v neskladju z ustavo (pravna praznina) in da mora Državni zbor Republike Slovenije ugotovljeno neskladje odpraviti v roku enega leta od objave odločbe v Uradnem listu RS, je Državno pravobranilstvo vsebino odgovorov ustrezno spremenilo. V odgovore je tudi vključena navedba, da kljub temu, da se Republika Slovenija zaveda, da domače možnosti za varovanje pravice do sojenja v razumnem roku v celoti ne ustrezajo kriterijem, ki jih je izoblikovala sodna praksa Evropskega sodišča, vseeno navaja domače pravne možnosti, za katere meni, da lahko občutno prispevajo k pospežitvi sodnih postopkov, kar izhaja tudi iz 98. točke sodbe Lukenda v. Slovenija.

V zadevah, ki jih je zaradi očitne kršitve obravnavala Strokovna komisija Vlade Republike Slovenije za presojo utemeljenosti sklepanja poravnav (v nadaljevanju: Komisija), je bilo Evropskemu sodišču posredovano 33 predlogov za sklenitev prijateljskih poravnav. Na podlagi teh predlogov je bilo v letu 2005 sklenjenih 14 prijateljskih poravnav.

Na predlog Državnega pravobranilstva se je s 15. 6. 2005 pristojnost Komisije razširila tudi na presojo utemeljenosti sklepanja sodnih in izvensodnih poravnav v zadevah, ki so v zvezi s kršitvijo pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja v teku pred domačimi sodišči, kot tudi v zadevah, v katerih je na podlagi 14. člena ZDPra podan predlog za predhodno ureditev spornega razmerja pred uvedbo pravnega ali drugega postopka. V letu 2006 je bilo Komisiji že predloženih v obravnavo 55 takšnih zadev, v štirih zadevah je že bila sklenjena izvensodna poravnava, v ostalih zadevah pa so postopki za sklenitev izvensodne poravnave v teku.

Iz leta 2004 je bilo v leto 2005 prenešeno 208 teh zadev, katerih skupna vrednost znaša 2.341.333.341 SIT; pri čemer nekateri pritožniki v pritožbah niso opredelili višine pravičnega

zadoščenja, ki bi ga zaradi zatrjevanih kršitev pravice do sojenja v razumnih rokih želeli dobiti od tožene države.

V letu 2005 je Državno pravobranilstvo prejelo od Evropskega sodišča za človekove pravice v odgovor 43 pritožb, katerih skupna vrednost znaša 619.046.505 SIT. Tudi pri tem je treba upoštevati, da nekateri pritožniki v pritožbah niso opredelili višine pravičnega zadoščenja.

Kršitev pravice do poštenega sojenja zatrjujeta pritožnika Anita Švarc in Ivan Kavnik proti Sloveniji (pritožnica Anita Švarc zahteva 32.000 DEM oz. 16.410 EUR oz. 3.930.584 SIT; pritožnik Ivan Kavnik zahteva 87.000 DEM oz. 44.615 EUR oz. 10.686.276 SIT), nanaša pa se na dolgotrajnost postopka, ki se je pričel dne 27. 10. 1992 z vložitvijo tožbe na tedanje Temeljno sodišče v Celju, Enota v Velenju in je bil zaključen z izdajo revizijske sodbe dne 27. 2. 1997. Ustavna pritožba, ki je bila vložena, ni bila sprejeta v obravnavo. Postopek je na štirih stopnjah trajal sedem let in štiri mesece, upošteva je uveljavitev konvencije pa pet let, osem mesecev in 26 dni. V pritožbi pritožnika zatrjujeta tudi kršitev pravice do nepristranskega sojenja, ker je v postopku na prvi stopnji mnenje za toženo stranko izdala oseba, ki je kot sodnik Ustavnega sodišča Republike Slovenije odločala o sprejemljivosti pritožbe. Zahtevku je Državno pravobranilstvo nasprotovalo z obrazložitvijo, da do zatrjevanе kršitve človekovih pravic v postopku ni prišlo, kakor tudi, da pritožnika nista izčrpala vseh domačih pravnih sredstev, saj nista v postopku pred ustavnim sodiščem zatrjevala nepoštenega sojenja in nista zahtevala izločitve sodnika.

V letu 2005 ni bilo primera zavrnitve pritožbe zoper Republiko Slovenijo, ker je Evropsko sodišče obravnavalo predvsem zadeve, ki so se nanašale na sojenje v razumnih rokih in je Republika Slovenija izrazila pripravljenost za sklenitev prijateljske poravnave.

Republika Slovenija je bila v letu 2005 s sodno odločbo obsojena le v zadevi **Lukenda proti Sloveniji**. Zadeva se nanaša na pravdni postopek, ki je v zvezi z odškodninsko tožbo pritožnika zoper Zavarovalnico Triglav tekel pred Okrajnim sodiščem v Celju. Pritožnik je uveljavljal kršitev pravice do sojenja v razumnem roku in pravice do učinkovitega pravnega sredstva. Pravdni postopek je trajal pet let in tri mesece, od tega štiri leta na prvi stopnji, največji zastoj pa je trajal eno leto in 10 mesecev.

Evropsko sodišče je v sodbi z dne 6. 10. 2005 ugotovilo, da je Republika Slovenija kršila prvi odstavek 6. člena in 13. člen Konvencije, ker pritožnik ni imel na razpolago učinkovitih domačih pravnih sredstev za zagotavljanje sojenja v razumnem roku. Evropsko sodišče je tudi ugotovilo, da so ugotovljene kršitve posledica neučinkovitega pravnega varstva v domači zakonodaji in praksi, in da mora tožena pogodbenica v skladu z ustreznimi pravnimi ukrepi in upravno prakso zagotoviti varstvo pravice do sojenja v razumnem roku v domači zakonodaji. Za ugotovljeno kršitev je bila pritožniku dosojena odškodnina v višini 3.200 EUR (pritožnik je zahteval 5.000 EUR) ter povračilo vseh priglašanih stroškov v višini 965 EUR v tolaški protivrednosti.

Odločitev sodišča temelji na priporočilih Odbora Sveta ministrov, in sicer Priporočila v zvezi z sodbami, ki opozarjajo na sistemske kršitve v nacionalnem pravu (Res(2004)3) in Priporočila glede izboljšanja nacionalnih pravnih sredstev z namenom, da se v bodoče ne bi ponavljale istovrstne kršitve (Res(2004)6), katerih namen je zagotavljati dolgoročno učinkovitost Evropskega sodišča. Izhajajoč iz navedenega je sodišče izoblikovalo prakso, da z eno samo sodbo, sprejeto v pilotski zadevi, državi naloži ureditev tudi v vseh ostalih podobnih primerih. To pristojnost je sodišče uporabilo v zadevi Broniowski proti Poljski. S sodbo, ki je postala sestavni del njegove sodne prakse ter s tem podlaga za odločitve v vseh podobnih oz. primerljivih pritožbenih zadevah, je sodišče odprlo možnost za rešitev številnih podobnih zadev.

Ob upoštevanju navedenega, kot tudi dejstva, da je pred Evropskim sodiščem vloženi zoper Republiko Slovenijo preko 580 pritožb iz naslova kršitve pravice do sojenja v razumnem roku, ter da je glede na zatečeno stanje v državi, v bodoče še lahko pričakovati nove pritožbe na tej podlagi, izvirajoče iz istovrstnih strukturnih oz. sistemskih problemov, se je Evropsko sodišče v zadevi Lukenda odločilo za izrek sodbe na enak način kot v zadevi Broniowski, tako da je bila Republiki Sloveniji s sodbo naložena vzpostavitev splošnih ukrepov, ki bi znotraj nacionalnega pravnega sistema lahko odpravili vir kršitve.

V letu 2005 je bilo sklenjenih 14 prijateljskih poravnjav, ki so se nanašale na pritožbe glede kršitve pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena Konvencije in s tem povezane kršitve pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije. Pritožniki so od Slovenije zahtevali pravično zadoščenje v znesku 84.374.763 SIT. Na podlagi

pogajanj s pritožniki, pa je vrednost sklenjenih prijateljskih poravnav obremenila Republika Slovenijo za 10.427.497 SIT, kar predstavlja le 12,3 % zahtevanih zneskov.

Prijateljske poravnave so bile sklenjene v naslednjih zadevah:

- Zadeva Ferme proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: pritožniki so zahtevali ugotovitev kršitve, odločitev o višini pa so prepustili sodišču - poravnava je bila sklenjena za 4.000 EUR oz. 958.337 SIT) se nanaša na pravdni postopek, ki se je začel z vložitvijo tožbe 24. 11. 1995 pred Okrožnim sodiščem v Kranju, v katerem so pritožniki zahtevali od tožene bolnišnice odškodnino zaradi zdravniške napake. Postopek je trajal osem let, sedem mesecev in 19 dni.
- Zadeva MINNAAR-JAAP DE RUIG DE LIER, Nizozemska, proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: 5 milijonov SIT oz. 20.800 EUR - poravnava je bila sklenjena za 3.800 EUR oz. 910.404 SIT), se nanaša na gospodarski spor, v katerem je pritožnik od slovenske pravne osebe zahteval plačilo pogodbenih zneskov za različne trgovske artikle pred tedanjim Temeljnim sodiščem v Murski Soboti, Enota v Murski Soboti, ki se je ob sklenitvi prijateljske poravnave, že več kot 11 let še vedno obravnaval pred sodiščem prve stopnje.
- Zadeva Zrnich proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: 10.000 EUR oz. 2.395.838 SIT ter povrnitev stroškov v višini 310.008 SIT - poravnava je bila sklenjena za 2.000 EUR oz. 479.160 SIT) se nanaša na pravdni postopek, ki se je začel 3. 7. 1995 pred Okrajnim sodiščem v Celju in je na treh stopnjah trajal devet let in dva meseca.
- Zadeva Kotnik proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: 12.000 EUR oz. 2.875.005 SIT ter povrnitev stroškov v višini 308.688 SIT - poravnava je bila sklenjena za 2.400 EUR oz. 574.992 SIT) se nanaša na pravdni postopek, ki se je začel 22. 10. 1992 pred Temeljnim sodiščem v Celju, Enoti v Celju in je na petih stopnjah (dvakrat na prvi, dvakrat na pritožbeni in enkrat v revizijski obravnavi) trajal 10 let, sedem mesecev in sedem dni.
- Zadeva Filipič proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: 3.500.000 SIT oz. 14.608 EUR - poravnava je bila sklenjena za 3.000 EUR oz. 721.394 SIT) se nanaša na pravdni

postopek, ki je v teku pred Okrajnim sodiščem v Ljutomeru od 19. 9. 1984. Od vložitve tožbe do prve sodbe je preteklo 12 let in dva meseca, celoten postopek od vložitve tožbe na petih stopnjah pa traja že več kot 21 let.

- Zadeva Zupanc proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: 41.000 EUR oz. 9.822.935 SIT - poravnava je bila sklenjena za 3.500 EUR oz. 841.631 SIT) se nanaša na pravdni postopek, ki se je začel pred Okrajnim sodiščem v Kranju od 12. 9. 1988. Celoten postopek na osmih stopnjah je trajal 15 let devet mesecev.
- Zadeva Lesjak proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: 25.000.000 SIT oz. 105.000 EUR - poravnava je bila sklenjena za 4.800 EUR oz. 1.149.999 SIT) se nanaša na nepravdni postopek v zvezi z razdružitvijo skupnega premoženja in dveh pravnih postopkov, ki tečejo pred Okrajnim sodiščem v Celju. Nepravdni postopek, ki je v teku že od leta 1992, je od 29. 8. 1997 zaradi napotitve na pravdo prekinjen. En pravdni postopek je v teku od 8. 12. 1997, medtem ko je bil drugi pravdni postopek, ki se je začel 13. 2. 1996 pravnomočno zaključen 22. 11. 2001. Postopek razdružitve skupnega premoženja tako traja že več kot 14 let.
- Zadeva Gregorič proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: 1 milijon SIT za vsako leto zamude t.j. 12 milijonov SIT oz. 50.000 EUR - poravnava je bila sklenjena za 3.000 EUR oz. 718.753 SIT) se nanaša na delovni spor, ki se je začel z vložitvijo tožbe pred Sodiščem združenega dela v Kopru. O zahtevku je bilo odločeno s sodbo Delovnega sodišče v Kopru z dne 3. 12. 2003. Celoten postopek je trajal 12 let pet mesecev.
- Zadeva Kepe proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: priznanje tožbenega zahtevka iz pravnega postopka - poravnava je bila sklenjena za 3.000 EUR oz. 718.740 SIT) se nanaša na pravdni postopek, ki je tekkel pred Okrajnim sodiščem v Mariboru od 30. 12. 1990. Postopek je bil na osmih stopnjah v teku 10 let pet mesecev, z upoštevanjem ustavne pritožbe pa 12 let, štiri mesece sedem dni.
- Zadeva Kladnik proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: 24.000 DEM oz. 12.300 EUR oz. 2.946.880 SIT ter povrnitev stroškov v višini 143.752 SIT - poravnava je bila sklenjena za 3.500 EUR oz. 838.530 SIT) se nanaša na pravdni postopek, ki je tekkel pred

Okrajnim sodiščem v Mariboru, pozneje pa pred Okrožnim sodiščem v Mariboru. Postopek se je začel dne 27. 12. 1995 in je na šestih stopnjah trajal več kot devet let.

- Zadeva Zorzini proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: 15.000 EUR oz. 3.593.757 SIT ter povrnitev stroškov v višini 192.236 SIT - poravnava je bila sklenjena za 2.500 EUR oz. 598.950 SIT) se nanaša na pravdni postopek, ki je tekel pred Okrožnim sodiščem v Celju. Predmetni postopek se je pričel dne 27. 11. 1995 in je na štirih stopnjah v teku že več kot 10 let.
- Zadeva Koren proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: 2 x 9.000 EUR oz. 4.312.508 SIT ter povrnitev stroškov v višini 296.076 SIT - poravnava je bila sklenjena za 2.500 EUR oz. 598.950 SIT) se nanaša na pravdni postopek, ki je tekel pred Okrožnim sodiščem v Celju. Predmetni postopek se je pričel 5. 11. 1996 in je bil na prvi stopnji v teku več kot sedem let in osem mesecev.
- Zadeva Murovec proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: 1 milijon SIT oz. 4.170 EUR - poravnava je bila sklenjena za 3.000 EUR oz. 718.740 SIT) se nanaša na delovni spor, ki ga je pritožnik začel pred Delovnim in socialnim sodiščem v Ljubljani dne 16. 2. 1996. Postopek je bil na sedmih stopnjah v teku osem let en mesec 19 dni.
- Zadeva Slavec proti Sloveniji (vrednost spornega predmeta: 1 milijon SIT za vsako leto zamude tj. 9.000.000 SIT oz. 37.500 EUR - poravnava je bila sklenjena za 2.500 EUR oz. 598.975 SIT) se nanaša na pravdni postopek, ki je tekel pred Okrajnim sodiščem v Sežani. Postopek je bil pred sodiščem prve stopnje v času priprave odgovora vlade v teku več kot osem let in 10 mesecev.

V dveh primerih sta bili pritožbi zoper Republiko Slovenijo umaknjeni, od tega je v enem primeru pritožnik uveljavljal odškodninski zahtevek tudi v predhodnem postopku po 14. členu ZDPra in je bila z njim sklenjena izvensodna poravnava na znesek 360.000 SIT in odvetniške stroške v višini 118.000 SIT. Zahtevek se je nanašal na pravdni postopek, ki je bil v teku pred Okrajnim sodiščem v Celju, ki je od vložitve tožbe do zaključka zadeve pred sodiščem prve stopnje trajal osem let in štiri mesece.

Evropsko sodišče je v enem primeru postopek ustavilo zaradi smrti pritožnika. V dveh zadevah je Evropsko sodišče pozvalo Republiko Slovenijo naj se izjasni glede morebitne intervencije. Republika Slovenija intervencije ni prevzela. Gre za spora zaradi kršitve pravice sojenja v razumnem roku v zvezi s postopkoma, ki se vodita pred hrvaškimi sodišči, pritožnici pa imata slovensko državljanstvo.

Ob izteku obdobja poročanja je bilo nerešenih 233 zadev, katerih skupna vrednost znaša 2.885.126.823 SIT, kar je približno 13 % več kot na začetku leta 2005. Tudi pri tem je treba upoštevati, da nekateri pritožniki v pritožbah še vedno niso opredelili višine pravičnega zadoščenja. V leto 2006 so prenesene predvsem zadeve, v katerih pritožniki niso sprejeli ponujenih zneskov za sklenitev prijateljske poravnave oz. je Državno pravobranilstvo ocenilo, da sklenitev poravnave ni utemeljena.

Med prenesenimi zadevami so bile tudi zadeve, ki se nanašajo na postopke iz prejšnjih let, pa Evropsko sodišče o njih še ni odločilo in so bile predstavljene v poročilih iz prejšnjih let.

Iz obravnavanih zadev je razvidno, da so se vse nanašale na kršitve pravice do sojenja v razumnem roku in z njo povezano kršitvijo pravice do učinkovitega pravnega sredstva, razen ene pritožbe, ki je zajemala tudi kršitev pravice do poštenega sojenja. Primeri, ki se nanašajo na druge kršitve in jih je Državno pravobranilstvo obravnavalo v prejšnjih letih, so bodisi v zaključni fazi postopka pred Evropskim sodiščem, bodisi v začetni fazi, tako da načina rešitve še ni mogoče predvideti.

Državno pravobranilstvo je med pripravo odgovorov Evropskemu sodišču v zvezi z očitano dolgotrajnostjo postopkov ugotovilo predvsem:

Na dolgotrajnost postopkov pred vrhovnim oz. upravnim sodiščem je vplivala predvsem v letu 1998 izvedena reorganizacije upravnega sodstva, ki je prenesla pristojnost odločanja v upravnem sporu z vrhovnega na upravno sodišče.

Razlogi za dolgotrajnost postopkov pred ostalimi sodišči pa izhajajo iz sprememb družbeno politične ureditve Slovenije, ki je generirala veliko novih postopkov ter s tem povezano reorganizacijo sodstva v letih 1994 in 1995, kar je imelo za posledico velike organizacijske in kadrovske probleme ter s tem povečanje sodnih zaostankov.

Z vpogledom v trajanje postopkov je mogoče ugotoviti, da se pritožbe nanašajo tako na starejše zadeve (postopki, ki so se začeli v letih od 1989 do 1995) v katerih je očitana dolgotrajnost postopka predvsem posledica večkratne obravnave zadeve v pritožbenem postopku oz. razveljavitve prvostopenjskih sodb zaradi nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, kakor tudi na novejše, ko pred sodišči prve stopnje še ni bila razpisana obravnava ali pa so v postopkih na prvi stopnji nastali daljši zastoji (postopki, ki so se začeli v letih od 1997 do 1999).

Z vpogledom v višino zahtevkov za pravično zadoščenje iz prejšnjih let je razvidno, da so se zahtevki gibali med 5.000 in 20.000 EUR, v letu 2005 pa so se občutno povečali, saj se sedaj gibljejo med 9.000 in 100.000 EUR, medtem ko se višina zneskov, ki jih je pritožnikom ponudila Republika Slovenija kot pravično zadoščenje, giblje med 2.000 do 4.800 EUR ter obsegajo odmeno za materialno in nematerialno škodo in morebitne stroške postopka.

Glede kršitve pravice do sojenja v razumnih rokih in z njo povezano neučinkovitostjo pravnih sredstev za varstvo zadevne pravice, je bilo odločitev Evropskega sodišča, sprejeto v zadevi Lukenda, mogoče objektivno pričakovati. Konec leta 2005 je pri nas obstajalo pričakovanje, da bo Evropsko sodišče zaradi odločbe Ustavnega sodišča in pripravljenosti Republike Slovenije za sklepanje prijateljskih poravnav tudi po 14. členu ZDPra z obsodbami še počakalo do izteka enoletnega roka, to je 22. 6. 2006, za odpravo pravne praznine v ZUS, ki se nanaša na zagotavljanje sojenja brez nepotrebnega odlašanja oz. do ustrezne zagotovitve varstva pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja v domači zakonodaji. Takšno pričakovanje je bilo nerealno, saj je Evropsko sodišče do vključno 27. 4. 2006 Republiko Slovenijo obsodilo zaradi kršitve 6. in 13. člena Konvencije v 108 zadevah (skupna vrednost prisojenih odškodnin znaša 345.000 EUR, to je 82.662.000 SIT in stroškov pooblaščenecv ter samih pritožnikov v višini 115.135 EUR, to je 25.190.346 SIT).

IV/2.1 POSTOPKI PRED SODIŠČEM EVROPSKIH SKUPNOSTI IN SODIŠČEM PRVE STOPNJE

V postopkih, ki jih obravnava Sodišče Evropskih skupnosti (v nadaljevanju: SES) in Sodišče prve stopnje (v nadaljevanju: SPS) Državno pravobranilstvo pripravlja tožbe, odgovore na tožbe, replike, duplike, stališča Republike Slovenije v postopkih za sprejem

predhodne odločbe iz 234. člena Pogodbe Evropskih skupnosti pred Sodiščem Evropskih skupnosti ter se udeležuje morebitnih ustnih obravnav.

V letu 2005 je Državno pravobranilstvo obravnavalo zadeve, ki so se nanašale na možnost vključitve Republike Slovenije v različne faze postopkov, kar je bilo odvisno od zatečenega stanja postopkov pred navedenima sodiščema. Večina se jih je nanašala na postopke za sprejem predhodne odločbe iz 234. člena Pogodbe Evropskih skupnosti pred SES.

Na podlagi 11. člena Zakona o državnem pravobranilstvu ter prvega odstavka 12. člena Pravilnika o sodelovanju državnih organov z Državnim pravobranilstvom Republike Slovenije glede postopkov pred Sodiščem Evropskih skupnosti, Sodiščem prve stopnje in Evropsko komisijo (Uradni list RS, št. 126/04), je Državno pravobranilstvo posredovalo vse prejete predloge za sprejem predhodne odločbe in pisna stališča zainteresiranih strank v postopku pristojnim ministrstvom ali drugi pristojni vladni službi z zaprosilom, da se opredelijo do morebitne udeležbe v postopku. Posredovane zadeve so Državno pravobranilstvo in posamezni resorji sproti obravnavali, pri čemer se je Republika Slovenija v dveh zadevah odločila za prigrasitev udeležbe v postopku pred SES.

Državno pravobranilstvo je iz leta 2004 v leto 2005 preneslo 471 zadev, ki so se nanašale na postopke pred SES in SPS. Večina se jih je nanašala na postopke za sprejem predhodne odločbe iz 234. člena Pogodbe Evropskih skupnosti pred SES. Zadeve se nanašajo na različne faze postopka. Nekatero so že v fazi ustne obravnave, podajanja sklepnih predlogov generalnega pravobranilca, ali pa je bila v njih celo izdana sodba.

V letu 2005 je Državno pravobranilstvo iz SES in SPS prejelo 434 zadev. Iz SES je prejelo 241 zadev, ki se nanašajo na postopke za sprejem predhodne odločbe. Iz SPS pa je prejelo 191 sodb, zoper katere ima Republika Slovenija možnost vložitve pritožbe na SES v roku dveh mesecev.

Zaradi sorazmerno kratkotrajnega članstva Republike Slovenije v Evropski uniji se postopki, v katere se je vključila v letu 2005, še niso mogli zaključiti. Zaključiti pa je bilo mogoče zadeve, v katerih je bodisi SES, bodisi SPS izdalo sodbo in zoper slednjo Republika Slovenija ni predlagala vložitve pritožbe. Zaradi neudeležbe je tako bilo po stanju 31. 12. 2005 zaključenih 452 zadev, in sicer 210 zadev iz področja SES ter 242 zadev iz področja SPS.

Iz leta 2005 je bilo v leto 2006 prenesenih 453 zadev, ki so se nanašale na postopke SES in SPS. V leto 2006 so prenesene predvsem zadeve, v katerih še ni bila izdana sodba oz. še ni potekel rok za pritožbo.

V letu 2005 sta bili prejeti dve pomembnejši zadevi, ki se nanašata na priglasitev udeležbe v postopku predhodnega odločanja na SES in sicer:

Zadeva *Rijksdienst Voor Sociale Zekerheid v. Herbosch Kiere (C-2/05)*, ki se nanaša na vprašanja, ki jih je belgijsko sodišče »het Arbeidshof te Brussel«, skladno s členom 234 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti postavilo Sodišču Evropskih skupnosti, glede razlage točke a) prvega odstavka 14. člena Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Evropski skupnosti. Belgijsko sodišče je želelo razlago SES v zvezi z vprašanjem, katero pravo se uporabi v zadevah socialne varnosti za delavce, napotene na delo v drugo državo članico ter kakšni so učinki pravne domneve, ki jo postavlja v zvezi s tem sekundarna zakonodaja Evropske skupnosti (Uredba št. 574/72 v zvezi z Uredbo št. 1408/71). Republika Slovenija se je v svojem pisnem stališču zavzela za potrditev obstoječe sodne prakse SES. Nobena izmed držav članic ali drugih udeležencev postopka ni zahtevala ustne obravnave, zaradi česar je SES sklenilo, da bo odločitev o zadevi sprejelo na seji senata. Sodišče je s sodbo, ki jo je razglasilo 26. 1. 2006, odločilo, tako kot je v svoji vlogi za priglasitev intervencije predlagala Republika Slovenija.

Zadeva *Amalija Valesko v. Zollamt Klagenfurt (C-140/05)*, se nanaša na vprašanja, ki jih je avstrijsko sodišče »Unabhängiger Finanzsenat« skladno s členom 234 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti postavilo Sodišču Evropskih skupnosti, glede razlage določb, vsebovanih v Aktu o pristopu Republike Slovenije k Evropski uniji, PRILOGA XIII – Seznam iz člena 24 Akta o pristopu: Slovenija, točka 6. - obdavčitev, drugi odstavek ter glede členov 23, 24 in 26 PES. Vprašanje se nanaša na količinske omejitve pri uvozu cigaret iz Republike Slovenije v Avstrijo. Avstrijsko sodišče sprašuje, ali je mogoče citirane določbe Akta o pristopu razumeti tako, da stare države članice (v konkretnem primeru Avstrija) v prehodnem obdobju lahko ohranijo omejitve glede uvoza cigaret, ki so veljale za nove države članice (v konkretnem primeru za Slovenijo) pred njenim pristopom k Evropski uniji. Po avstrijskem zakonu iz leta 1995 namreč velja omejitev uvoza 25 cigaret iz Slovenije, medtem ko pravo skupnosti za

uvoz iz tretjih držav določa omejitve uvoza 200 cigaret. V zadevi je bila razpisana obravnava, ki jo je zahtevala Italija in se jo je dne 23. 2. 2006 udeležila tudi Republika Slovenija.

Na podlagi dosedanjih izkušenj ugotavljam, da so obravnavane zadeve velikega pomena za Republiko Slovenijo, kar se kaže predvsem v deležu sodb, ki jih SES izda v postopkih, začelih na podlagi predloga za sprejem predhodne odločbe (teh je približno polovica vseh zadev o katerih odloča SES). Hkrati pa je SES na podlagi teh postopkov oblikovalo temeljna ustavna in materialna načela pravnega reda Evropske skupnosti (kot so neposredni učinek, primarnost prava Evropske skupnosti, načelo učinkovitosti prava Evropske skupnosti, odškodninska odgovornost držav članic zaradi kršitve prava Evropske skupnosti ter načela prepovedi posredne diskriminacije). Zaradi svoje dvojne narave, t.j. sredstva razlage prava Evropske skupnosti in posrednega sodnega nadzora nacionalnih aktov ter sekundarne zakonodaje Evropske skupnosti, neskladne s hierarhično nadrejenim pravom Evropske skupnosti, države članice v teh postopkih ne branijo zgolj svojih nacionalnih interesov ali ekonomskih interesov domačih dejavnikov, temveč tudi skušajo vplivati na interpretacijo oz. veljavnost prava Evropske skupnosti, če svojih interesov niso mogle (zadostno) uveljaviti v okviru zakonodajnega postopka Evropske skupnosti. Enako pomembna je tudi udeležba držav članic v postopkih, v katerih SES odloča o pomembnih načelnih vprašanjih prava Evropske skupnosti.

Pri obravnavanju zadev, ki se nanašajo na postopke pred SES in SPS, mora Državno pravobranilstvo skrbeti za zagotavljanje čim hitrejšega in učinkovitega postopka, saj je v primeru odločitve, da se bo Republika Slovenija takšnega postopka udeležila, potrebno izpeljati celoten postopek oblikovanja, uskladitve in priprave stališča ter ga v okviru zelo kratkih rokov, ki jih predpisujeta Protokol o Statutu Sodišča in Poslovnik Sodišča evropskih skupnosti, po predhodni potrditvi na Vladi Republike Slovenije, posredovati SES. V skladu z določbo drugega odstavka, člena 23 Protokola o Statutu Sodišča, namreč lahko država članica v dveh mesecih od dneva prejema dopisa Sodnega tajništva, s katerim je bila uradno obveščena o vložnem predlogu za sprejem predhodne odločbe, SES predloži svoje navedbe o zadevi. V skladu z določbo 104. člena Poslovnika Sodišča pa država članica lahko vložijo v roku treh tednov od prejema obvestila sodišča o vložnih pisnih stališčih prošnjo za podajo svojih stališč na ustni obravnavi z navedbo razlogov.

IV/3. POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU

Trend upadanja števila izvršilnih zadev, v katerih Republika Slovenija nastopa kot upnik, se je v letu 2005 nadaljeval. V obravnavanem obdobju je bilo prejetih v delo 2.060 zadev zaradi vložitve izvršilnih predlogov, kar je za 11,60 % manj kot v predhodnem letu (skupna vrednost prejetih zadev je znašala 16,8 milijarde SIT). Pri tem se Državno pravobranilstvo poslužuje vseh izvršilnih sredstev (predlogi za zavarovanje terjatev, za vknjižbo zastavne pravice, izvršbe z rubežem in prodajo nepremičnin, izvršbe z rubežem plače, drugih prejemkov, kapitalskih deležev, premičnih stvari), zaradi smotnosti pa predhodno preveri dolžnikovo premoženjsko stanje in se glede na uspeh poizvedb odloči za najprimernejše izvršilno sredstvo.

Skupna vrednost vseh izvršilnih predlogov v delu je dosegla 61,2 milijarde SIT, kar je za 5,4 milijarde SIT več kot v predhodnem letu.

Izvršbe se nanašajo predvsem na izterjavo preveč izplačanih plač, neplačanih najemnin, zakupnin, obrokov kupnin, posojil, šolnin, stroškov za tečaje tujih jezikov, terjatev iz pogodbenih razmerij, računov za geodetske storitve, obveznosti po sodnih odločbah, neplačanih davkov, prispevkov in ostalih dajatev, ki so prihodek proračuna, ter na izterjavo nedenarnih terjatev (predvsem na izselitve iz nezakonito dodeljenih vojaških stanovanj in stanovanj, za katera je bil pravni naslov zaradi neplačevanja zapadlih najemnin oz. obrokov kupnine odpravljen s pravnomočno sodno odločbo).

Med takšnimi zadevami vodimo tudi nekaj zadev zaradi izterjave preživnine po Konvenciji o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini. Dolžnikov dolžnik namreč zneske, ki jih je zarubilo dolžniku, nakaže Državnemu pravobranilstvu, le to pa jih prenakaže na račun zakonitega zastopnika osebe, ki je upravičen do odškodnine.

Tudi število nerešenih zadev se je zmanjšalo za nekaj več kot 14 % (2005 – 5911, 2004 – 6.837), in sicer predvsem zaradi velikega števila rešenih zadev, kot tudi zaradi manjšega pripada novih. Kot pozitivno izpostavljam ugotovitev, da je postopek za pridobivanje podatkov o računih dolžnikov, zaposlitvah, prebivališčih dolžnikov, o davčnih številkah, EMŠO, rojstnih podatkih, itd. zelo hiter in poenostavljen. Podatke o dolžnikih nam posredujejo pristojni davčni uradi na podlagi tretjega odstavka 80. člena Zakona o davčnem

postopku (v nadaljevanju: ZdavP). Zaposil za podatke, razen izjemoma, ni potrebno več naslavljati na banke in hranilnice, pristojne zavode za zdravstveno zavarovanje ter upravne enote, kar pomeni prihranek časa in materialnih stroškov povezanih s poizvedbami.

V zvezi z vlaganjem predlogov za izvršbo in zavarovanje davkov in prispevkov je bila sprejeta pomembna odločitev višjega sodišča, ki je bila sicer izdana v stečajni zadevi, učinkuje pa tudi na izvršilne zadeve, saj se nanaša na izvršilni naslov. Višje sodišče v Ljubljani je s sklepom opr. št. III Cpg 129/2005 z dne 28. 9. 2005 zavrnilo pritožbo Državnega pravobranilstva z utemeljitvijo, da po določbi drugega odstavka 131. člena ZdavP seznam izvršilnih naslovov (dolgovni seznam) ni taksativno naštet kot izvršilni naslov. Takšno stališče Višjega sodišča v Ljubljani je povsem novo in na posledice takšne razlage 131. člena zakona je Državno pravobranilstvo opozorilo Ministrstvo za finance z zaprosilom, da predlaga ustrezno spremembo zakona. Do tedaj pa naj Državnemu pravobranilstvu pošiljajo samo listine, ki so izvršilni naslov v postopkih, ki jih vodi Državno pravobranilstvo kot njihov zakoniti zastopnik (postopki z zavarovanje terjatev s hipoteko, izvršilni postopki s prodajo dolžnikovih nepremičnin ter stečajni postopki).

Na dolžino postopkov lahko vplivajo tako počasno delo sodišča kot tudi okoliščine na strani upnika. Na področju izvršb so še vedno veliki zaostanki in dolgotrajni postopki tudi zaradi ravnanja sodišča, ki pravnomočne sklepe o izvršbi več mesecev ne pošlje v izvršitev. Prav tako nam nekatera sodišča ne vročajo ugovorov zoper sklepe o izvršbi. Šele po večkratnih poizvedbah zvemo, da so dolžniki vložili ugovore. Sicer pa smo tudi v letu 2005 na sodišča, kjer imajo sodne zaostanke pri reševanju izvršilnih zadev in se zaradi tega izvršilne zadeve, v katerih je Republika Slovenija upnik, niso intenzivno reševale (dlje časa ni bilo opravljeno nobeno izvršilno dejanje), vlagali urgence za pospešeno reševanje izvršilnih zadev.

Tudi Republika Slovenija kot upnik vpliva na dolžino postopkov, in sicer v primerih, ko Državnega pravobranilstva sproti ne obvešča o morebitnih celotnih ali delnih plačilih dolga oz. odpisih prispevkov, temveč to stori šele po tem, ko dolžnik ugovarja višini terjatve. To ugotavljam pri izterjavah najemnin za uporabo stanovanj, ki so v lasti Ministrstva za obrambo, ko se večkrat pojavi neskladje med podatki, ki jih ima njihov upravitelj SPL in podatki, s katerimi razpolaga Ministrstvo za obrambo. Velikokrat se pojavljajo problemi v zvezi s prekrivanjem posameznih razdobj, za katero se izterjuje najemnina, kar povzroča dodatne težave v samih pravnih postopkih, ki sledijo po vložitvi dolžnikovih ugovorov.

Predvsem pri starejših terjatvah ostaja še vedno odprto vprašanje, ali pri obračunu zamudnih obresti uporabiti konformno ali linearno metodo. Zaradi uporabe različnih metod prihaja do velikih zneskovnih razlik. Izpostavljam, da obstajata dve različni sodbi Višjega sodišča v Ljubljani, zato bi bilo potrebno sodno prakso poenotiti. Po nam dostopnih podatkih je Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije zaradi tega vložilo zahtevo za varstvo zakonitosti. Z morebitno odločitvijo Vrhovnega sodišča Republike Slovenije še nismo seznanjeni.

V izvršilnem postopku ostaja odprto vprašanje, ali je upnik potem, ko je terjatev poplačana, upravičen tudi do povrnitve nadaljnjih izvršilnih stroškov. Upnik namreč mora v izvršilnem postopku obvestiti sodišče, da je dolg dolžnika v celoti poravnan, torej tudi glede izvršilnih stroškov, razen tistih, ki jih zahteva upnik z citirano vlogo sodišču. Pri tem je praksa sodišč zelo različna. Nekatera sodišča ugodijo predlogu upnika in odmerjajo nadaljnje izvršilne stroške, pri tem se sklicujejo na določila prvega in drugega odstavka 43. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju ter na peti odstavek 38. člena ZIZ, druga sodišča pa v stroškovnem delu predlog upnika zavrnejo ter obrazlagajo, da upnik s tem, ko je umaknil predlog za izvršbo, ni več upravičen do povračila stroškov v zvezi z umikom, saj ti stroški po umiku predloga ne predstavljajo več nadaljnjih stroškov izvršilnega predloga. Pomembno vlogo ima odločitev drugostopenjskega sodišča v zadevi opr. št. II Cp 1080/2004, ko obrazlaga, da so upnikovi stroški nastali istočasno z umikom, ter da izpolnitev dolžnikove obveznosti še ne more imeti procesnih učinkov dokler tega ne naznani upnik oz. ugotovi sodišče. Priglašeni upnikovi stroški se nanašajo na fazo pred ustavitvijo postopka in štejejo torej za potrebne stroške.

Opozarjam, da prihaja tudi do problemov v zvezi s plačilom predujmov za stroške sodnega izvršitelja, če je rok krajši od 30 dni. V tem primeru moramo sodišču predlagati podaljšanje plačilnega roka, kar povzroča težave, saj sodišča menijo, da je 30 dnevni rok ustrezen. Menim, da bi bilo smotrno postopke za plačilo stroškov sodnih izvršiteljev, kakor tudi način plačila predujmov za izvedence v stečajnih postopkih, poenostaviti.

IV/3.1. ZAVAROVANJE TERJATEV Z VKNJIŽBO ZASTAVNE PRAVICE

Predlogi za zavarovanje terjatev z vknjižbo zastavne pravice v zemljiški knjigi so instrument, ki se ga država poslužuje predvsem pri izterjavi neplačanih davkov in prispevkov, ki so prihodek republiškega proračuna. V letu 2005 je bilo vloženih 520 predlogov (indeks 70 v primerjavi s predhodnim letom) v skupni vrednosti prek 11,8 milijarde SIT. Ta znesek vrednostno predstavlja prek 70 % vseh vloženih izvršilnih predlogov.

Podlaga za zavarovanje obveznih dajatev z vknjižbo zastavne pravice v zemljiški knjigi na nepremičninah dolžnika ni več dolgovni seznam, kot je bilo to v preteklih letih, pač pa pravnomočna odločba pristojnega davčnega oz. carinskega organa. Sodišča predlogom praviloma ugodijo. Vendar pa opozarjam na posamezne primere, ko so deli terjatev zaradi dolgotrajnosti predhodnih postopkov in neažurnosti davčnih uradov relativno ali celo absolutno zastarani. Pristojni davčni uradi bi morali imeti tekoč pregled nad stanjem terjatev, kakor tudi nad roki izterljivosti posameznih terjatev. Tako sodišča, kot tudi davčni uradi namreč zastopajo stališče, da je na zastaranje davčnih terjatev potrebno paziti po uradni dolžnosti.

V preteklem letu smo v 130 primerih predlagali tudi izbris zastavne pravice, saj so dolžniki po vložitvi predloga poravnali dolgove (prek 139 milijonov SIT).

Vknjižena zastavna pravica (hipoteka) je učinkovito sredstvo, ki dolžnike prisili, da terjatev Republiki Sloveniji poravnajo prostovoljno, ne da bi bilo potrebno vložiti predlog za izvršbo.

Manjše število primerov vlaganj predlogov za vknjižbo zastavne pravice je predvsem posledica uveljavitve nekaterih novosti v zvezi z zavarovanjem dolga z vknjižbo zastavnih pravic. Po določbah ZdavP, sprejetega v letu 2004, sme davčni organ na podlagi 46. člena ZDavP predlagati zavarovanje terjatve do dolžnika, ki je lastnik nepremičnin šele, ko v postopku davčne izvršbe oceni, da ni verjetno, da bo davek poplačan iz denarnih prejemkov, denarnih sredstev pri bankah in hranilnicah, denarnih terjatev dolžnika ali iz njegovega premoženja. To pa pomeni, da mora davčni organ pred vložitvijo predloga za zavarovanje dolga s hipoteko pridobiti podatke o vseh dolžnikovih dohodkih in premoženju ter izvesti tudi druge postopke prisilne izterjave. Po ZdavP, ki je prenehal veljati 1. 5. 2004,

je za zavarovanje dolga s hipoteko zadostovalo že to, da je imel davčni organ na podlagi izvršljivega izvršilnega naslova terjatev do dolžnika, in da je bil slednji lastnik nepremičnin. Predvidevam, da bo na zmanjšanje števila vloženih predlogov vplivalo dejstvo, da dolgovni seznam, ki je bil največkrat podlaga izvršilnemu predlogu, po ZdavP nima več lastnosti izvršilnega naslova.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 109/05) sporno ureja področje zavarovanja plačila davka v postopku davčne izvršbe, na kar podrobno opozarjam.

Dne 6. 12. 2005 je bil v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 109/05 objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davčnem postopku, v katerem je po našem mnenju sporna ureditev zavarovanja plačila davka v postopku davčne izvršbe v 46. členu citiranega zakona.

Prejšnji 3. odstavek 46. člena Zakona o davčnem postopku je določal, da zavarovanje iz 2. odstavka 46. člena davčni organ predlaga pri sodišču v skladu z zakonom, ki ureja izvršbo in zavarovanje. Na podlagi te določbe so se vlagali predlogi za zavarovanje na pristojna okrajna sodišča preko Državnega pravobranilstva.

Spremenjen 3. odstavek 46. člena pa določa, da zavarovanje iz drugega odstavka 46. člena opravi davčni organ tako, da pošlje predlog za zavarovanje skupaj s sklepom o zavarovanju plačila davčne obveznosti, na katerem je potrdilo o izvršljivosti, neposredno sodišču in predlaga vpis zastavne pravice. V zvezi s tako spremenjeno dikcijo 3. odstavka 46. člena se postavlja vprašanje možnosti realizacije takšne določbe v praksi in vprašanje nadaljnega zastopanja davčnega organa, kot organa v sestavi Ministrstva za finance. Ta določba, ki govori o neposrednem vlaganju predlogov za zavarovanje, je po naši oceni sporna, saj je v nasprotju s 7. členom Zakona o državnem pravobranilstvu, ki med drugim določa, da državo, njene organe in upravne organizacije v sestavi, ki so pravne osebe, zastopa Državno pravobranilstvo. V posledici citirane spremembe ZdavP torej Državno pravobranilstvo od 1. 1. 2006 za davčne urade naj ne bi več vlagalo predlogov za zavarovanje davčnega dolga z vknjižbo zastavne pravice. Četudi bi bila neposredna vložitev predloga za zavarovanje morebiti še sprejemljiva, pa je nejasno in nesprejemljivo neposredno nadaljnje opravljanje

procesnih dejanj v postopku zavarovanja (npr. vlaganja pravnih sredstev, odgovorov na pravna sredstva, udeležba na narokih za razjasnitev zadeve) s strani davčnega organa.

Nadalje ocenjujem, da je določba 3. odstavka 46. člena ZdavP tudi za sam davčni organ trenutno neizvedljiva. Zakonska dikcija citiranega člena namreč med drugim določa, da zavarovanje opravi davčni organ tako, da poleg predloga za zavarovanje sodišču pošlje tudi sklep o zavarovanju plačila davčne obveznosti, na katerem je potrdilo o izvršljivosti. Spremenjeni ZdavP ne vsebuje določbe, ki bi določala stvarno pristojnost davčnega organa za izdajo sklepa o zavarovanju. Za dovolitev izvršbe in zavarovanja je skladno z določbo 5. člena ZIZ pristojno okrajno sodišče, če zakon ne določa drugače. Drugačne določbe glede zavarovanja dolga z vknjižbo zastavne pravice na nepremičninah dolžnika pa ne vsebujeta niti ZIZ niti spremenjeni ZdavP.

Smiselno enake ugotovitve v delu, ki se nanašajo predvsem na vprašanje zastopanja državnega pravobranilstva, veljajo tudi za postopek izvršbe na dolžnikovo nepremično premoženje in delež dolžnika v družbi, ki je določen v 195. členu ZdavP, saj je v spremenjenem 3. odstavku citiranega člena prav tako določeno in predvideno neposredno vlaganje predlogov za izvršbo s strani samega davčnega organa.

IV/3.2. IZVRŠBE Z RUBEŽEM IN PRODAJO NEPREMIČNIN

Tudi za to vrsto izvršbe velja, da so postopki dolgotrajni, saj od cenoitve nepremičnine do nadaljevanja izvršilnega postopka praviloma mine veliko časa.

Prednost izvršbe z vknjižbo zastavne pravice ter z rubežem in prodajo nepremičnin je v tem, da dolžniki po vknjižbi zastavne pravice ali pred samo izvedbo prodaje nepremičnin obveznost pogosto sami poravnajo. Tako se namen poplačila dolga doseže, ne da bi bile dolžnikove nepremičnine prodane.

V primerih, ko se upniku v nepremičninski izvršbi ni uspelo poplačati zaradi neuspele prodaje, upnik obdrži svojo zastavno pravico, pri tem pa je varovan tudi njegov vrstni red poplačila.

Vprašanje učinkovitosti vlaganja izvršilnih predlogov na rubež in prodajo nepremičnin se pojavlja predvsem v naslednjih primerih:

- Kadar so dolžniki lastniki nepremičnin in zemljišč na deležih, ki so manjši od ene polovice. Po predlogu davčnega organa Državno pravobranilstvo še vedno vlaga izvršbe tudi na idealne deleže do 1/12, 1/24 itd. Končnega učinka pa ni, saj takšne nepremičnine na dražbi ni mogoče prodati.
- Na rubež in prodajo nepremičnin, ko so dolžniki lastniki zasedenih stanovanjskih ali poslovnih prostorov, zaradi česar je nepremičnina za nakup manj privlačna. Pri teh zadevah je uspeh, kar zadeva poplačilo terjatve, relativno majhen. Nepremičnina se mnogokrat ne proda niti na tretjem naroku ali pa kupnina ne zadostuje za zadostno poplačilo terjatve, saj se nikoli ne proda za vrednost, ki jo je ocenil sodni cenilec, pač pa praviloma največ za polovico vrednosti.
- Kadar so na nepremičninah že vknjižene hipoteke drugih večjih upnikov, predvsem bank, ki pri zavarovanju in izterjavi dolgov nedvomno izkazujejo večjo poslovno aktivnost in prizadevnost kot država. Zato v primeru, ko pride do postopka prodaje nepremičnine, Republika Slovenija ponavadi izpade iz poplačila.
- Kadar nepremičnina nima posebne vrednosti (npr. odročni in nekvalitetni travniki, gozdovi, itd.). Država je sicer edini vknjiženi upnik, vendar se takšne nepremičnine v morebitnih postopkih prodaje, ki bi sledili postopku zavarovanja, slabo prodajajo ali pa sploh ne.
- Kadar Republika Slovenija pristopi k že začeti izvršbi (ni prvi upnik) in zaradi visokih terjatev po predhodnih izvršilnih postopkih, nizkega vrstnega reda in nezadostne vrednosti nepremičnine ne pride do poplačila terjatve. Poplačajo se le prednostne terjatve Republike Slovenije.

Prav tako se pojavljajo nepravilnosti v zvezi s plačilom za delo in stroškov izvršiteljev, zlasti ker gre za zelo visoke stroške, ki se od izvršitelja do izvršitelja zelo razlikujejo, predvsem v delu, ki se nanaša na stroške zunanjih izvajalcev (npr. selitvenih servisov). Pri izvršbah za izpraznitev in izročitev nepremičnine so izvršitelji v letu 2005 začeli z množičnim pošiljanjem pozivov na plačilo varščine, pri čemer so zneski zahtevane varščine zelo visoki. V preteklosti smo stroške povezane z izpraznitvijo stanovanja plačevali na podlagi izstavljenih računov. Glede na navedeno smo v teh primerih na podlagi 38.c člena ZIZ vlagali zahteve, da o obračunu odloči sodišče.

IV/3.3. IZVRŠBE NA RUBEŽ PLAČE, DRUGIH PREJEMKOV, SREDSTEV NA BANČNIH RAČUNIH, VREDNOSTNIH PAPIRJEV, KAPITALSKIH VLOŽKOV IN PREMIČNIH PREDMETOV

Pri izterjavi denarne terjatve se v primeru, kadar je dolžnik zaposlen ali prejema pokojnino oz. ima sredstva na bančnem računu, predlaga izvršba z rubežem denarnih sredstev, prav tako pa tudi z rubežem in prodajo vrednostnih papirjev. Izvršba z rubežem denarnih sredstev je najbolj učinkovito sredstvo, razen če dolžnikova plača ni obremenjena prek zakonsko dovoljene višine.

Značilnost teh izvršilnih postopkov je, da mora Državno pravobranilstvo opraviti veliko pisnih poizvedb o naslovih dolžnikov, njihovem premoženju, zaposlitvi in prejemkih. Ob tem pa ugotavljam, da pristojni upravljavci posameznih zbirk podatkov le-te posredujejo ažurno.

Ker dolžniki pogosto ne razpolagajo več z vrednostnimi papirji v vrednosti, ki bi zadoščala za poplačilo terjatve, je bilo v letu 2005 malo predlogov na rubež in prodajo vrednostnih papirjev. Poleg tega so borzno posredniške hiše zvišale provizijo v zvezi s prodajo vrednostnih papirjev, zaradi česar je zadevna prodaja postala neekonomična.

Če izvršba na denarna sredstva ni možna ali ni uspešna, predlagamo izvršbo z rubežem in prodajo premičnin dolžnika.

»Premičninska izvršba« je za upnika največkrat neuspešna in hkrati najdražja oblika izvršbe, saj mora upnik predhodno založiti predujem za stroške izvršitelja, ki praviloma niso majhni in velikokrat presežejo celo znesek terjatve. Vendar predlagatelji vztrajajo pri vložitvi izvršilnih predlogov. V primerjavi s preteklimi leti so se v nekaterih ministrstvih odločili, da ne bodo vztrajali na premičninski izvršbi v primerih, ko dolžniki drugega premoženja nimajo, v večih primerih pa so se ministrstva odločila za odpis dolga.

Neuspešnost premičninske izvršbe je posledica majhne vrednosti rubljivih predmetov ali sploh neobstoja rubljivih predmetov, kakor tudi pogostega izmikanja dolžnikov samemu rubežu. Državno pravobranilstvo pogosto opravlja poizvedbe o morebitnem spremenjenem premoženjskem stanju dolžnikov, tako da lahko takoj vloži nov izvršilni predlog za dodatno in prednostno izvršilno sredstvo.

V zvezi z izvršbami z rubežem, cenitvijo in prodajo premičnih stvari oddelki Državnega pravobranilstva poročajo, da se pojavljajo nepravilnosti pri obračunavanju plačila za delo in plačila stroškov sodnih izvršiteljev ali pa so ti nerazumno visoki ter v nasprotju s Pravilnikom o tarifi za plačilo dela izvršiteljev in o povračilu stroškov v zvezi z njihovim delom. Državno pravobranilstvo v takih primerih vlaga v skladu z 38.c členom ZIZ zahteve, da o obračunu plačila dela in stroškov izvršiteljev odloči sodišče. Menim, da bi bil smotern razgovor s predsednikom zbornice sodnih izvršiteljev, da bi se tako, ob upoštevanju sodne prakse, stališča kako obračunati stroške v skladu s tarifo, zblížala in poenotila.

V primerih, da delodajalec dolžnika ne izvrši sklepa sodišča o zasegu dela plače, Državno pravobranilstvo vlaga na podlagi 134. člena ZIZ izvršilne predloge zoper delodajalca. Takšne izvršbe so učinkovite.

Ob pregledu izvršilnih spisov, v katerih je Republika Slovenija dolžnik, sem ugotovil, da je bilo je zoper Republiko Slovenijo vloženih 86 izvršilnih predlogov v skupni vrednosti nekaj nad 306 milijonov SIT. Število prejetih zadev je v primerjavi z letom 2004 manjše za osem zadev. Analiza pregledanih zadev kaže, da se zadeve nanašajo na izterjavo neplačanih računov za turistične storitve, za plačila situacij za gradbena dela, račune za vzdrževanje državnih cest, za telefonske storitve, obresti od prepozno plačanih računov, terjatve iz naslova kaducitete in neizpolnjenih obveznosti na podlagi pravnomočnih sodnih odločb.

Ugotavljam, da je bila večina sklepov o dovolitvi izvršbe utemeljenih in da je država premalo vestno (v celoti ali delno - zaradi zamika med vložitvijo predloga in izdajo sklepa, so nekatere terjatve v vmesnem času že lahko poravnane) izpolnjevala obveznosti, ki so ji naložene s pravnomočnimi sodnimi odločbami oz. z raznimi poslovnimi oz. naročniškimi razmerji (takih zadev je bilo 75). V teh primerih zamudne obresti na glavnico bremenijo proračun; enako tudi nepotrebni izvršilni stroški z zakonitimi zamudnimi obrestmi od dneva izdaje izvršilnega sklepa do plačila. Med prejetimi izvršilnimi predlogi je bilo tudi 22 zadev, ki so se nanašale na primere, ko je sodišče izdalo sklep o dovolitvi izvršbe, ker država ni v roku izpolnila obveznosti po sodnih odločbah. V enem primeru je upnik na podlagi pravnomočne sodbe v izvršbi zahteval izvršitev del. Skupna vrednost vloženih zadevnih izvršilnih predlogov je znašala 124.624.049 SIT z zakonitimi zamudnimi obrestmi ter plačilo izvršilnih stroškov v višini 1.483.702 SIT. V ugovornem postopku je bilo ugotovljeno, da dva izvršilna predloga nista bila utemeljena, saj obveznost države sploh ni obstajala. Opozarjam, da Ministrstvo za

finance, ki je bilo dolžno izvršiti sodno odločbo, ni razpolagalo oz. morda še vedno ne razpolaga z enakim računalniškim programom za izračun zamudnih obresti kot ga ima sodišče. Kot primer navajam izvršilno zadevo upnika Sklad obrtnikov in podjetnikov Ljubljana zoper Ministrstvo za finance, zaradi izterjave 54.230.577 SIT. Upnik je dne 15. 02. 2005 vložil izvršilni predlog, v katerem je navajal, da je dolžnik 8. 10. 2004 upniku plačal 724.837.386 SIT, s čemer je poplačal do tega datuma natekle zamudne obresti in del glavnice. Dolžnik je upniku dolgoval še preostali del glavnico v višini, na katero se je glasil izvršilni predlog. Sodišče je upnikovemu predlogu ugodilo in mu prisodilo tudi izvršilne stroške v višini 406.400 SIT. Republika Slovenija je v ugovoru navajala, da je 8. 10. 2004 svojo obveznost v celoti izpolnila. Sočasno je ugotovila, da so razlike posledica različnega načina obračunavanja zamudnih obresti. Sodišče je ugovoru dolžnika v delu ugodilo, in sicer za znesek 3.252.412 SIT, v preostalem delu pa ugovor zavrnilo. Pri tem je navedlo, da je poračunalo obveznost dolžnika na dan plačila po programu, ki je za izračun zakonitih zamudnih obresti v rabi pri sodišču ter zaključilo, da je obveznost dolžnika znašala 50.978.165 SIT in za ta del se je izvršba tudi nadaljevala.

V zvezi z neizpolnjevanjem pravnomočnih sodb je smotrno opozoriti, da sta se raznim ministrstvom pridružila tudi Okrajno oz. Okrožno sodišče v Ljubljani. V pravnem postopku pred okrajnim sodiščem je bila sklenjena sodna poravnava, na podlagi katere je morala Republika Slovenija nakazati vsakemu od tožnikov glavnico v znesku 1.003.647 SIT s pripadajočimi pripadki ter pravdne stroške postopka v znesku 128.355 SIT, prav tako s pripadajočimi pripadki. Državno pravobranilstvo je poslalo Okrajnemu sodišču v Ljubljani v sprejem poravnavo, saj gre za plačilo odškodnine zaradi malomarnega dela sodnega izvršitelja v izvršilnem postopku. Okrajno sodišče v Ljubljani je plačilo zavrnilo z utemeljitvijo, da nimajo za takšne primere zagotovljenih sredstev. Enako je odgovorilo tudi Okrožno sodišče v Ljubljani, Ministrstvo za finance pa tudi ni hotelo izvršiti sodbe, ker vztraja pri stališču, da vsak proračunski porabnik plačuje svoje obveznosti. Navedeni primer dokazuje, da bodo morala tudi sodišča v primerih, ko je bila določena odškodnina zaradi nepravilnega dela sodišča, pravočasno poskrbeti za sredstva v svojem proračunu. Istočasno pa je potrebno opozoriti, da so si druga sodišča v primeru obsodbe ali sklenitve sodne poravnave pravočasno zagotovila sredstva za plačilo in pri realizaciji sodne odločbe ni bilo težav.

Tudi za obravnavano leto velja ugotovitev, da ni bilo primerov, ko bi državni organi z vložitvijo ugovora zoper upravičen sklep o izvršbi poskušali odložiti plačilo nespornih obveznosti.

Sodelovanje s strankami v zvezi z vložitvami ugovorov zoper sklepe o izvršbi je bilo dobro, saj dokumentacijo kljub kratkemu roku prejmemo pravočasno.

IV/4. STEČAJNI POSTOPKI IN POSTOPKI PRISILNE PORAVNAVE

V letu 2005 je Državno pravobranilstvo prejelo 745 novih zadev, kar pomeni za skoraj petino manjši pripad (2004 – 904, 2005 – 745). V stečajnih postopkih in postopkih prisilne poravnave je Republika Slovenija v letu poročanja uveljavljala nove terjatve v 656 zadevah v skupni višini 18,3 milijarde SIT. Terjatve so bile prijavljene v obliki prijav terjatev ter izločitvenih in ločitvenih pravic. Tudi za tokratno poročilo velja ugotovitev, da je še vedno največ terjatev iz naslova neplačanih davkov in prispevkov ter vračanja nenamensko porabljenih sredstev, manj je carinskih terjatev, najmanj pa terjatev iz naslova neplačanih sodnih taks. V istem obdobju je Republika Slovenija v 89 zadevah predlagala tudi uvedbo stečajnega postopka zoper gospodarske družbe in samostojne podjetnike. Vrednost zadevnega dolga je presegala 1,1 milijarde SIT. V primerjavi s predhodnim letom smo vložili 37 prijav več, predlogov za uvedbo stečajnega postopka pa je bilo vloženi 196 manj.

Ob izteku leta 2005 je ostalo nerešenih 1761 zadev.

Državno pravobranilstvo se je pri prijavljanju terjatev še vedno srečevalo s težavami, ker so nekateri organi podatke pošiljali ob izteku roka za vložitev prijave. Na to je najbolj opozarjalo sedežno pravobranilstvo, ki izrecno omenja, da Ministrstvo za finance pogosto krši določbo drugega odstavka 4. člena Uredbe o postopku uveljavljanja in spremljanja terjatev Republike Slovenije v insolventnih postopkih, kjer je določeno, da je nosilec terjatve dolžan poslati obvestilo Državnemu pravobranilstvu tako, da ga ta prejme vsaj pet dni pred iztekom roka. Državno pravobranilstvo je praviloma prejelo obvestila kasneje, nekajkrat celo zadnji dan izteka roka oz. po izteku roka. Zaradi časovne stiske je lahko prišlo do napak oz. pomanjkljivosti v sami prijavi, kar povzroča težave kasneje, ko se terjatev v postopku preizkuša. Dodatne probleme povzročijo tudi primeri, ko Državno pravobranilstvo prejme praviloma zelo obsežno dokumentacijo za prijavo v stečaj samo v dveh izvodih, zaradi česar je nujno dodatno razmnoževanje.

Sedežno pravobranilstvo prav tako opozarja, da prvostopenjska sodišča ne upoštevajo razlike med določbami prvega in tretjega odstavka 144. člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji glede tega, koga se napoti na pravdo oz. drug postopek v primeru prerekanja terjatve. V primeru, ko ima upnik za prerekano terjatev izvršilni naslov, je namreč treba napotiti tistega, ki je terjatev prerekal, in ne tistega, ki mu je terjatev prerekana. Republika Slovenija ima za prijavljene terjatve vedno izvršilni naslov (iz davčnega postopka je to davčna odločba). Zoper takšne napotitvene sklepe je potrebno vlagati pritožbe, ki so vedno uspešne.

Opozarjam tudi na primere postopkov sklepanja prisilnih poravnav, ko so bili Republika Slovenija in ostali upniki preglašovani, ker so se kot upniki pojavljali družbeniki istega dolžnika, terjatve, ki so nastale na podlagi različnih pogodb med družbeniki in dolžnikom pa so se prijavile v postopku, s čimer so družbeniki dosegli ustrezno število glasov in tako preglašovali Republiko Slovenijo in druge upnike. Ne razpolagamo sicer s podatki, ali je šlo v teh primerih za fiktivne pogodbe, vsekakor pa bi morali organi, ki jih postavijo sodišča, takšne primere bolj natančno preverjati. Republika Slovenija v takšnih primerih, tudi če bo prišlo do prisilne poravnave, v najboljšem primeru lahko dobi samo 20 % prijavljene terjatve, preostali del pa je potrebno odpisati.

V primerjavi s prejšnjimi leti ugotavljamo več zaključkov stečajnih postopkov zaradi premajhnega premoženja, ki ne zadošča niti za kritje stroškov postopka. Tako je bilo v letu poročanja statistično zaključenih kar 29 zadev, v katerih je Republika Slovenija prijavila terjatve v skupnem znesku prek 2,5 milijarde SIT. Terjatve so bile skoraj v celoti priznane, vendar pa so bili stečajni postopki zaključeni, ker ni bilo dovolj sredstev za oblikovanje stečajne mase.

Stečajne postopke in postopke prisilne poravnave, v katerih je Republika Slovenija prijavila terjatve v zneskih, ki presegajo 25 milijonov SIT in so bili zaključeni v letu 2005, navajam v nadaljevanju.

a. stečajni postopki

- Dolžnik Daisy Technologies d.o.o. Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo znaša 49 milijonov SIT. Terjatev je bila priznana, poplačana je bila po glavni delitvi 2,210766 %, kar je znašalo 1 milijon SIT.

- Dolžnik R-Meča d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 37,2 milijona SIT. Iz sklepa o glavni razdelitvi stečajne mase je razvidno, da stečajna masa zadostuje za poplačilo sorazmernega dela terjatev upnikov v višini 0,64 %.
- Dolžnik Železarna Štore, Inženiring storitve d.o.o., Štore: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 57 milijonov SIT. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa v višini 8,5 %, to je 4,8 milijona SIT.
- Dolžnik S & S d.o.o., Celje: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 36,2 milijona SIT. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa je bila v višini 20,79 %, to je 7,5 milijona SIT.
- Dolžnik Drgajner Zoran s.p., Celje: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 30 milijonov SIT. Terjatev je bila prerekana v celoti. Republika Slovenija je vložila tožbo na ugotovitev obstoja prerekane terjatve. V pravnem postopku je bila sklenjena sodna poravnava, na podlagi katere se je dolžnik obvezal plačati 6,1 milijona SIT ali 20,358 %.
- Dolžnik Kors, Posebne storitve d.o.o., Rogaška Slatina: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo znaša 34,9 milijona SIT. Terjatev je bila poplačana v višini 1,87 %, to je 652.000 SIT.
- Dolžnik Tokis d.d., Ilirska Bistrica: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 45,5 milijona SIT. Terjatev je bila priznana in bo poplačana v celoti.
- Dolžnik Euromec d.o.o., Koper: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Carinske uprave Republike Slovenije znaša 47,5 milijona SIT. Terjatev je bila priznana v višini 76,85 %, to je 36,5 milijona SIT.
- Dolžnik ŠPEDTRANS transport Maribor d.o.o., Maribor: Terjatvi Republike Slovenije znašata skupaj 132,6 milijona SIT (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance iz naslova poročstva skupaj z ločitveno pravico v znesku 54,9 milijona SIT in terjatev

Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Carinske uprave Republike Slovenije v znesku 77,7 milijona SIT). Terjatev prvonavedenega upnika je bila poplačana v celoti iz premoženja, na katerem je imela Republika Slovenija ločitveno pravico ter iz dela stečajne mase za preostali del terjatve, ki ni bil poplačan kot ločitvena pravica. Terjatev drugega upnika pa je bila poplačana v višini 20,7 milijona SIT.

- Dolžnik TIO tekstilna industrija, Otiški vrh d.d.: Terjatvi Republike Slovenije znašata skupaj 137,8 milijona SIT (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo v znesku 91,9 milijona SIT in terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve v znesku 45,9 milijona SIT). Terjatvi sta bili poplačani v višini 2% v zneskih 2,2 milijona SIT in 1,1 milijona SIT.
- Dolžnik Pionir Standard d.d. Novo mesto: Terjatve Republike Slovenije znašajo skupaj 55,2 milijona SIT (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo v znesku 33,1 milijona SIT, terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za pravosodje v znesku 1,7 milijona SIT, terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za obrambo v znesku 454.000 SIT, terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Novo mesto v znesku 3,6 milijona SIT ter terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve v znesku 16,2 milijona SIT). Vse terjatve so bile priznane in stečajna masa vnovčena, upniki pa poplačani.
- Dolžnik L-Trans, Filipič Liljana, Solkan: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 27,7 milijona SIT. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa je bila v višini 8,9 milijona SIT.
- Dolžnik Veritas vinska akademija d.d., Ptuj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuja znaša 26,7 milijona SIT. Stečajni postopek je tekkel nad kasneje najdenim premoženjem iz sodnega registra že izbrisanega dolžnika. Upnik je prejel plačilo v znesku 234.000 SIT.

b. postopki prisilne poravnave

- Dolžnik Gradmont d.o.o.: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 79,4 milijona SIT. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %.
- Dolžnik Eureka d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance znaša 76,2 milijona SIT. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %, povečane za temeljno obrestno mero.
- Dolžnik O.D.I. d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 79,9 milijona SIT, od tega ločitvena pravica v znesku 37,1 milijona SIT, ki je bila priznana v celoti. Ugotovljena je bila terjatev v višini 79,9 milijona SIT. Sklenjena je bila prisilna poravnava. Dolžniku je bilo odpuščeno plačilo terjatve v višini 286.000 SIT. Terjatev v višini 42,7 milijona SIT je bila uvrščena v 3. razred in jo je bil dolžnik dolžan izplačati v višini 20 % na dan 30. 6. 2003 v roku enega leta po pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave z obračunanimi obrestmi v višini euribor do dneva plačila, pri čemer se dolžniku odpusti plačilo celotne obveznosti iz naslova zamudnih obresti, ki so se natekle od neplačanih davkov iz naslova davka za uporabo stavnega zemljišča do dneva začetka postopka prisilne poravnave v višini 286.000 SIT. Na terjatev v znesku 37 milijonov SIT sklenjena prisilna poravnava nima pravnega učinka, zato jo je dolžnik dolžan poravnati v celoti.
- Dolžnik Network 21, d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 107 milijonov SIT. Terjatev je stečajni senat spoznal v celoti za verjetno, zato je Republika Slovenija prejela glasovalno pravico, priznanje gre v poplačilo 20 % v roku enega leta z obrestmi po obrestni meri euribor.
- Dolžnik Gradis, gradbeno podjetje d.d., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance znaša 37,7 milijona SIT. Dolžnik se je s poravnavo obvezal plačati:

* upnikom razreda 1 v višini 20 % terjatev na dan 20. 6. 2001 z obrestmi, obračunanimi v višini temeljne obrestne mere od 20. 6. 2001 dalje v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave;

* upnikom razreda 2 iz naslova davkov in prispevkov v višini 20 % terjatev na dan 20. 6. 2001 z odpustom obveznosti iz naslova zamudnih obresti, ki so se natekle od neplačanih davkov in prispevkov do dneva začetka postopka prisilne poravnave, z obrestmi obračunanimi v višini temeljne obrestne mere od 20. 6. 2001 dalje v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.

- Dolžnik Ibico Inženirski biro Konjice: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Celje znaša 55,6 milijona SIT.

Terjatve upnikov so bile razvrščene v tri razrede:

* razred A terjatve upnikov, za katere so upniki podpisali pogodbe o konverziji teh terjatev v bodoči lastniški delež pod pogojem, da bo prisilna poravnava izglasovana;

* razred B terjatve upnikov, ki bodo poplačane v roku enega leta v višini 20 % z obrestmi 1,35 % letno;

* razred C terjatve upnika Republike Slovenije iz naslova poplačila davka od dobička, ki so v posebni razred uvrščene na podlagi tretjega odstavka 16. člena Zakona o finančnem poslovanju podjetij, za katere je predlagan odpust celotne obveznosti iz naslova zamudnih obresti do začetka postopka prisilne poravnave, glavnica pa bo poplačana v roku enega leta v višini 20 % z obrestmi 1,35 % letno.

- Dolžnik Alea Group d.o.o., Celje : Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 64 milijonov SIT. Terjatev je bila ugotovljena v višini 30,4 milijona SIT, poplačana pa je bila v višini 20 %, to je 6 milijonov SIT.
- Dolžnik Rubico d.o.o., Radovljica: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenija, Davčnega urada Ljubljana znaša 98,8 milijona SIT. Terjatev je bila priznana v višini 427.000 SIT in bo poplačana v roku enega leta v višini 20 % z obrestmi 0,5 % medbančne obrestne mere.
- Dolžnik IKA d.o.o., Žiri: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Kranj znaša 103,4 milijona SIT. Terjatev je

bila v celoti priznana, plačilo v višini 20 % v roku enega leta, povečano za rast drobnoprodajnih cen.

- Dolžnik EFEKT varovanje premoženja in oseb d.o.o., Slovenj Gradec: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance znaša 29,7 milijona SIT. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %.
- Dolžnik Greda, Tovarna sadnih izdelkov d.o.o. Mirna: Terjatve Republike Slovenije znašajo skupaj 43,6 milijona SIT (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za okolje in prostor v znesku 7,2 milijona SIT, terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Carinske uprave Republike Slovenije v znesku 3,3 milijona SIT ter terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Novo mesto v znesku 33,7 milijona SIT, ki pa je bila kasneje umaknjena za 753.000 SIT in je ostala prijavljena v znesku 32,9 milijona SIT). Terjatve so bile v celoti priznane in s sklepom predvideno poplačilo 20 % v roku enega leta od dneva potrditve prisilne poravnave, brez obresti.
- Dolžnik Jutranjka d.d. Sevnica: Terjatvi Republike Slovenije znašata skupaj 227 milijonov SIT (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo v znesku 194,7 milijona SIT ter terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Brežice v znesku 32,3 milijona SIT). Terjatev Ministrstva za gospodarstvo je bila priznana v celoti, terjatev Davčne uprave pa je bila prerekana za znesek v znesku 3,9 milijona SIT. S sklepom je bilo predvideno poplačilo 20 % v nominalni višini v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrjeni prisilni poravnavi.
- Dolžnik Batič Company d.o.o., Šempeter pri Gorici: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 36,7 milijona SIT. Terjatev je bila v celoti priznana in bo poplačana v enem letu od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave v višini 20 %.
- Dolžnik PACCI podjetje za avto transport in avtovleko Ptuj d.o.o., Ptuj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije,

Davčnega urada Ptuj znaša 105,7 milijona SIT. Terjatev je bila v celoti priznana. Poplačana bo v višini 20 % njene vrednosti z obrestmi v višini 3 % letno po obrestno obrestnem računu v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa.

Država nastopa tudi kot predlagateljica uvedbe stečajnega postopka. Večino predlogov za uvedbo stečajnega postopka predlagajo davčni organi proti samostojnim podjetnikom. Gre za podjetnike, ki ne poslujejo in so prezadolženi, ne uredijo pa izbrisa iz registra podjetnikov. Edini način za izbris podjetnika je stečaj, ki pa predlagatelju – Republiki Sloveniji povzroča stroške, sodišča pa po nepotrebnem obremenjuje.

Menim, da bi bilo potrebno tudi za samostojne podjetnike urediti mehanizme, ki bi omogočali izbris podjetnika iz registra v primeru prenehanja opravljanja dejavnosti ali prezadolženosti.

V teh postopkih največkrat ni mogoče pričakovati nikakršnega poplčila dolga, je pa interes upnika, da se po pravnomočnosti sklepa o začetku in zaključku stečajnega postopka takšno gospodarsko družbo ali podjetnika izbriše iz registra in se mu s tem onemogoči nadaljnje poslovanje in kopičenje davčnih dolgov.

Predlogom za uvedbo stečajnega postopka je bilo ugodeno kar v 182 primerih, medtem ko je bil postopek takoj začet in zaključen v 160 primerih. Predlogom ni bilo ugodeno v petih primerih in so bili v štirih primerih predlogi zavrženi, saj je dolžnik že sam vložil predlog za začetek stečajnega postopka, ker je bil stečajni dolžnik že izbrisan iz vpisnika podjetnikov, v dveh zadevah pa davčni organ ni založil predujma za kritje stroškov stečajnega postopka. V eni zadevi je bil postopek ustavljen, ker je dolžnik umrl.

IV/5. POSTOPKI PO ZAKONU O DENACIONALIZACIJI

Državno pravobranilstvo je v letu 2005 obravnavalo 3.129 denacionalizacijskih zadev v skupni vrednosti prek 9,4 milijarde SIT. V delo je prejelo 188 novih zadev, kar pomeni slabo tretjino manj zadev (indeks 69) kot v predhodnem letu. V večini primerov pa zahtevki niso denarno vrednoteni, saj se zahteva vrnitev v naravi. Iz poročil posameznih oddelkov izhaja, da se večji del novo pripadlih zadev nanaša na postopke pred sodišči, kamor so bili šele v letu 2005 odstopljeni denacionalizacijski zahtevki iz upravnih enot, in sicer zaradi njihove stvarne nepristojnosti. Predvidevamo, da organi, ki obravnavajo te zadeve, Državnega pravobranilstva

še vedno niso seznanili z vsemi zahtevki, saj smo do zaključka poročila prejeli še 101 novo zadevo. Državno pravobranilstvo v teh postopkih zastopa Republiko Slovenijo kot zavezanca in Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije kot zavezanca za vrnitev državnega premoženja.

Že uvodoma poudarjam, da je bilo v letu 2005 statistično zaključenih kar 1.768 zadev. Veliko število zaključenih postopkov je tudi posledica spremenjene metodologije prikazovanja nezaključenih zadev, saj smo v prejšnjih obdobjih med zaključenimi zadevami prikazovali samo tiste, ki so bile tudi statistično zaključene, ne pa tudi zaključenih postopkov pred upravnimi organi in sodišči, v katerih zemljiškoknjižni postopki o prenosu lastninske pravice na upravičence v zemljiški knjigi še niso bili izvedeni. Takšne zadeve smo torej do leta 2005 prikazovali kot nerešene zadeve, čeprav se pred upravnimi organi in sodišči niso več obravnavale.

Na večje število rešenih zadev je seveda vplivalo tudi dejstvo, da so upravni organi hitreje reševali in zaključevali denacionalizacijske postopke, o čemer več v nadaljevanju.

Ob izteku leta 2005 je ostalo nerešenih še 1.361 denacionalizacijskih zadev, od tega pred sodišči 154 zadev, ki se obravnavajo po 5. členu Zakona o denacionalizaciji.

Na podlagi sklepa Vlade Republike Slovenije, št. 026-45/2004-1 z dne 6. 1. 2005 je bila ustanovljena medresorska delovna skupina za koordinacijo in pospešeno izvajanje denacionalizacije (v nadaljevanju: skupina), ki ji predseduje minister za pravosodje dr. Lovro Šturm. Naloga skupine je koordiniranje dela vseh organov, ki nastopajo v procesu denacionalizacije, spodbujanje, organiziranje, usmerjanje in predlaganje aktivnosti za pospešen zaključek postopkov denacionalizacije kakor tudi spremljanje problematike in napredka pri reševanju denacionalizacijskih postopkov. V delovno skupino je bil kot član imenovan tudi generalni državni pravobranilec Lucijan Bembič in kot namestnica državna pravobranilka Darinka Novak Zalaznik.

Že na prvem sestanku je bil obravnavan položaj Državnega pravobranilstva v postopkih denacionalizacije. Ta ima dve vlogi, in sicer: 1. v postopkih denacionalizacije zastopa Republiko Slovenijo kot zavezana stranka, in 2. po Zakonu o upravnem sporu ima položaj zastopnika javnega interesa.

Vlada Republike Slovenije je s sklepom št. 464-09-5/2005 z dne 10. 3. 2005 določila novega zastopnika javnega interesa v upravnih sporih s področja denacionalizacije, in sicer vrhovnega sodnika v pokoju Janeza Metelka. V mesecu marcu 2005 je Državno pravobranilstvo nadomestnemu zastopniku javnega interesa izročilo vse odprte zadeve s področja denacionalizacije, v katerih je sodelovalo v funkciji zastopnika javnega interesa.

Državno pravobranilstvo je sodelovalo na vseh sestankih skupine. Za delo skupine je pripravilo poročilo o vseh nerešenih denacionalizacijskih zadevah na dan 31. 12. 2004 s prikazom, v kateri fazi postopka se obravnavajo zadeve in katere aktivnosti so potrebne za končanje postopkov. Državno pravobranilstvo je še naprej izvajalo že prejete ukrepe za čimprejšnje dokončanje postopkov denacionalizacije, trimesečno je spremljalo svoje aktivnosti kot zastopnika zavezane stranke v postopkih denacionalizacije pred upravnimi organi in o tem poročalo Vladi Republike Slovenije in Ministrstvu za pravosodje. Skupina je obravnavala tudi sodbe Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, izdane na začetku leta 2005, ki so bile pomembne za pravilno uporabo materialnega prava in jih povzemam v nadaljevanju.

- Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, opr.št. I Up 1298/2004 z dne 17. 2. 2005 - upravičenec Cistercijanska opatija Stična. Sodišče je določilo, da je Cistercijanska opatija Stična upravičenec do denacionalizacije premoženja, ki je bilo zaplenjeno Opatiji v Reinu. Po oceni sodišča je ureditev vračanja premoženja cerkvam in drugim verskim skupnostim, njihovim ustanovam in redom specifična in se nanaša le na te subjekte in ne na druge pravne osebe. Pomembno je le delovanje konkretne cerkvene pravne osebe in ne njen sedež ob podržavljenju.
- Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, opr.št. I Up 194/2003 z dne 12. 1. 2005 - upravičenec Dominikanski konvent Maribor. Sodišče je odločilo, da ima pravico do denacionalizacije red Dominikancev (Dominikanski konvent), ker je ta ob uveljavitvi Zakona o denacionalizaciji (v nadaljevanju: ZDen) deloval na območju Republike Slovenije. Pogoji iz 9.a člena ZDen (pravna oseba je upravičenec, če je imela v času, ko ji je bilo premoženje podržavljeno, sedež na ozemlju Republike Slovenije), se ne nanašajo na subjekte iz 14. člena ZDen, pravica do vrnitve premoženja gre cerkvam in drugim verskim skupnostim, njihovim ustanovam oz. redom, ki ob uveljavitvi tega zakona delujejo na območju Republike Slovenije. Dejstvo, da je bilo premoženje zaplenjeno

Dominikanskemu samostanu iz Gradca v Avstriji, pravno ni pomembno. Vzpostavitev meje med FLRJ in Republiko Slovenijo je pomenila delitev premoženja Dominikanskega reda, ki je v Republiki Sloveniji deloval kot Dominikanski konvent v Mariboru.

- Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, opr.št. I Up 918/2002-6 z dne 13. 1. 2005 - upravičenec Mariborska škofija Maribor. Sodišče je zavzelo stališče, da so po določbi tretjega odstavka 18. člena ZDen predmet vračanja tudi nepremičnine, ki so razglašene za kulturne spomenike, ker tudi zanje velja splošno načelo ZDen, da se podržavljeno premoženje vrača v naravi. Oviro za vrnitev v naravi ne predstavlja status nepremičnine, t.j., da je kulturni spomenik državnega pomena, pač pa so to lahko le v ZDen predpisane okoliščine, kot so npr. navedene v 3. točki prvega odstavka 19. člena ZDen (po katerih nepremičnine ni mogoče vrniti, če je izvzeta iz pravnega prometa oz. na njej ni mogoče pridobiti lastninske pravice). Po oceni zastopnika javnega interesa v upravnih sporih s področja denacionalizacije Janeza Metelka, veljajo pravni razlogi iz citirane sodbe tudi za odločanje o zahtevkih za vračanje takega premoženja kot so nepremičnine v Triglavskem narodnem parku. Zato je tožbe v upravnem sporu, ki jih je v treh zadevah vložila državna pravobranilka na Zunanjem oddelku Državnega pravobranilstva v Kranju, na podlagi drugega odstavka 18. člena Zakona o upravnem sporu umaknil. Zato je Državno pravobranilstvo umaknilo pritožbi, ki se nanašata na vračilo nepremičnin v Triglavskem narodnem parku, upravičencev Jakoba Kunšiča in Agrarne skupnosti Zasip. Prav tako sta bili umaknjeni tožbi, vloženi v upravnem sporu za zavezanca Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije v zadevi upravičenke Agrarne skupnosti Dovje – Mojstrana in upravičenke Agrarne skupnosti Podhom.

Denacionalizacijska zadeva vrnitve gradu Betnava je predstavljala vzorčno zadevo, kako ravnati v vseh preostalih zadevah, kjer so bili zahtevki za vrnitev nepremičnin, ki so postale državna last na podlagi Zakona o lastninjenju kulturnih spomenikov v družbeni lastnini (Uradni list RS, št. 89/99). O navedenem judikatu Vrhovnega sodišča Republike Slovenije je Državno pravobranilstvo že poročalo v letnem poročilu za leto 2004. V letu 2005 je Državno pravobranilstvo v vseh ostalih zadevah, ki se nanašajo na vračanje nepremičnin – kulturnih spomenikov državnega pomena, umaknilo ugovor ovire po 3. točki prvega odstavka 19. člena ZDen v zvezi s tretjim odstavkom 18. člena ZDen. Sprejeta odločitev Vrhovnega sodišča Republike Slovenije je nakazala rešitev za ostale primere, ki so se nanašali na takšne zahtevke, kar je vse prispevalo tudi k povečanju

števíla zaključénih denacionalizacijskih zadev v letu 2005, ki jih je obravnavalo Državno pravobranilstvo.

Ugotavljam, da so v postopkih denacionalizacije še vedno odprti mnogi problemi, ki jih zato ponovno izpostavljám.

- a) Ugotavljanje obstoja ovir na podlagi 19. člena ZDen, 32. člena ZDen in drugega odstavka 17. člena ZDen. Gre za uveljavljanje ovir po 1. točki prvega odstavka 19. člena ZDen, ko upravičenci zahtevajo vrnitev v naravi takega objekta, v katerem se opravljajo dejavnosti, ki so natančno navedene v citiranem zakonitem določilu. Državno pravobranilstvo je v večini primerov ponovno zaprosilo Vlado Republike Slovenije ali posamična resorna ministrstva, da so preverili, ali obstaja dovolj dokazov in razlogov za utemeljeno uveljavljanje ovir. S tem je ravnalo v skladu z dopisom Ministrstva za pravosodje, št. 462-09-148/2005 z dne 4. 7. 2005, kjer ministrstvo opozarja upravljalce državnega premoženja, da lahko Republika Slovenija nasprotuje vračilu v naravi v izjavi volje le ob resnično utemeljenih in argumentiranih razlogih. Dokazno breme za dokazovanje obstoja ovire je v celoti in izključno na strani zavezanca. Po temeljnem načelu ZDen se namreč nepremičnine vračajo predvsem v naravi. Izjeme, ki se nanašajo na dejansko stanje, so določene v 19. členu istega zakona, ki pa jih je potrebno interpretirati restriktivno. Argumenti za obstoj ovire morajo biti izpolnjeni kumulativno. To praktično narekuje v vseh primerih ocenitev tako imenovanih nesorazmernih stroškov, ki bi nastali zavezancu v primeru vrnitve nepremičnine v naravi. Ministrstvo za pravosodje opozarja, da pravilo nesorazmernosti stroškov ne velja, če bi nepremičnina tudi po vrnitvi upravičencu služila enakemu namenu kot pred vrnitvijo, ko je bila v javni sferi. Funkcionalnost nepremičnine se namreč ne spreminja, zaradi temeljnega načela vrnitve v naravi pa ima prednost pravica upravičenca do vrnitve nepremičnine v naravi. Stroški nadomestne nepremičnine bi bili tako za zavezanca kot tudi za upravičenca, če bi nameraval opravljati isto dejavnost, kot se opravlja v zahtevani nepremičnini, enaki. Glede na opisano stališče je v več primerih denacionalizacijskih postopkov prišlo do spremembe izjave volje tako, da Republika Slovenija vračilo v naravi ni več ugovarjala. Zato so bili lahko nekateri denacionalizacijski postopki hitreje zaključeni. V primerih, kjer pa je bilo potrebno tudi glede na predstavljeno stališče ugovarjati obstoj ovir po izrecnih izjavah Vlade Republike Slovenije oz. resornih ministrstev, pa ti postopki seveda zaradi angažiranosti izvedencev trajajo dalj časa. Gre za strokovno najzahtevnejše postopke, ko je potrebno izračunati in oceniti

nastanek morebitnih nesorazmerih stroškov za zavezanca, kot to opredeljuje tretji odstavek 19. člena ZDen v zvezi s prvim odstavkom istega člena. Vendar je pravni pojem nesorazmernosti stroškov nekoliko razjasnjen na podlagi opisanega stališča Ministrstva za pravosodje, ki so ga smiselno sprejeli tudi Vlada Republike Slovenije oz. posamična resorna ministrstva pri opredeljevanju do izjav volje. Toda tudi v primerih, ko je bil z izvedenskim mnenjem ugotovljen razlog nesorazmernosti stroškov, se je postopek praviloma podaljšal zato, ker upravičenci nasprotujejo takim mnenjem in zahtevajo določitev drugih izvedencev.

V zvezi z navedeno problematiko in sedanjim stališčem glede ugovora ovir po 1. točki 19. člena ZDen v poročilu izpostavljam denacionalizacijsko zadevo, kjer je upravičenka uveljavljala vrnitev šolskega kompleksa Vrbanska 30 v Mariboru v naravi. Do februarja 2005 je namreč Vlada Republike Slovenije uveljavljala ugovor ovire po 1. točki in 4. točki 19. člena ZDen, v letu 2005 pa je spremenila izjavo volje tako, da ni več nasprotovala vračilu samega šolskega kompleksa v naravi. Na podlagi tako spremenjene izjave volje je tudi Državno pravobranilstvo kot zakoniti zastopnik takoj umaknilo ugovore ovir v upravnem postopku, zaradi česar je lahko prišlo do sklenitve sporazuma med Vlado Republike Slovenije in upravičenko. Na podlagi sklenjenega sporazuma v smislu tretjega odstavka 42. člena ZDen je nato Državno pravobranilstvo skupaj s predstavniki upravičenke na ustni obravnavi pri upravnem organu na zapisnik sklenilo in potrdilo sklenjeni sporazum. V nadaljevanju postopka pa je tudi sodelovalo in svetovalo pri razreševanju zapleta v zvezi s pritožbo Univerze v Mariboru oz. Fakultete za kmetijstvo. Ob aktivni vlogi in angažiranju Državnega pravobranilstva v postopku pred upravnim organom je bila zaključena izredno zahtevna ter tudi odmevna denacionalizacijska zadeva v obsegu, ki se nanaša na sam kompleks poslopja Vrbanska 30, z nekaterimi zemljišči. Nerešeno je ostalo le še vprašanje vlaganj materialnih sredstev v vrnjeni objekt, na kar je Državno pravobranilstvo izrecno opozorilo vse stranke postopka. Temu odprtemu vprašanju je sledil tudi upravni organ, ko je v izreku odločbe odločil, da se bo to vprašanje reševalo v nadaljevanju postopka.

Določba drugega odstavka 32. člena ZDen praviloma ne povzroča zapletov v denacionalizacijskih postopkih, saj je ovira, navedena v tej določbi, v bistvu še najlažje dokazljiva. Gre za zakonito oviro glede zahtevkov za zemljišča, ki so bila po podržavljenju pozidana in se sedaj na njih nahajajo trajni gradbeni objekti, ki niso v lasti upravičenca. Upravičenci kot tudi upravni organi na podlagi tako ugotovljenega dejanskega stanja ne smejo

biti v dvomu, da zahtevki za vrnitev v naravi ni utemeljen in da upravičencem pripada v teh primerih druga oblika odškodnine, največkrat obveznice Slovenske odškodninske družbe. Seveda je tudi v teh primerih potrebno angažirati predvsem cenilce za izračun vrednosti podržavljenega zemljišča v skladu z metodologijo po 44. členu ZDen.

V zvezi s to tematiko pojasnjujemo denacionalizacijsko zadevo, ki se nanaša na vračanja kompleksa vojašnice Šentvid v Ljubljani. Upravičenka je namreč zahtevala vračanje nepremičnin, na katerih so bili po podržavljenju zgrajeni trajni zidani objekti. Zavezana stranka, Republika Slovenija, Ministrstvo za obrambo je v postopku uveljavljala zakonito oviro po dagem odstavku 32. člena ZDen oz. tudi oviro po 19. členu istega zakona. V letu 2005 pa je Ministrstvo za obrambo glede na svoje načrte in potrebe ugotovilo, da objektov, zgrajenih na zemljiščih, ki so bili podržavljeni upravičenki oz. njeni pravni prednici, ne potrebuje. Nepremičnine so bile razporejene z odlokom državnega zbora v program prodaje državnega, finančnega in stvarnega premoženja države za leto 2004-2005. V nasprotju s tem pa je imelo Ministrstvo za obrambo interes na drugih zemljiščih, ki bi jih po vsej verjetnosti upravičenka v drugem postopku denacionalizacije lahko pridobila v naravi. Na strani obeh strank denacionalizacijskega postopka je tako prišlo do izrecnega soglasja, kako bi bilo možno zaključiti ta tudi zelo zahteven in kompleksen postopek in delno še drug postopek za denacionalizacijo biatlonske proge na Pokljuki. Tudi v tem primeru je bilo Državno pravobranilstvo zelo aktivno in je obema stranema nakazalo možnost rešitve tega vprašanja s sklenitvijo posebne pogodbe, v kateri bo zagotovljeno upoštevanje civilnopravne zakonodaje in hkrati zakonskih določil, ki urejajo razpolaganje z državnim premoženjem. Ob upoštevanju teh zakonskih določb, predvsem pa enakovrednosti premoženja, ki ga je s pogodbo pridobila v last upravičenka, in premoženja, za katerega je umaknila svoje denacionalizacijske zahtevke, je prišlo do podpisa pogodbe izven upravnega postopka, kar je rešilo izredno zahteven in dolgotrajen denacionalizacijski postopek. Na podlagi tako sklenjene pogodbe je upravičenka umaknila zahtevke, ki so se še nanašali na kompleks vojašnice Šentvid in zahtevki za vrnitev zemljišča na Pokljuki, ki se uporablja za biatlon ter zahtevo po odškodnini na podlagi 72. člena ZDen.

b) K dolgotrajnosti denacionalizacijskih postopkov tako pri upravnih enotah kot tudi pri sodiščih v primerih, ko gre za obravnavanje zahtevkov po 5. členu ZDen, so do sedaj mnogo prispevali tudi zahtevki in nato postopki upravičencev za dodelitev nadomestnih zemljišč. Po obvezni razlagi 27. člena ZDen je namreč izključni zavezanec za sklepanje

zadevnih sporazumov, ki jih predvideva tretji odstavek 42. člena ZDen, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (v nadaljevanju: Sklad). Postopek za sklenitev morebitnega sporazuma za dodelitev nadomestnega zemljišča upravičencu se torej vodi neposredno pri Skladu. Največji časovni presledek pri sporazumevanju za nadomestno zemljišče nastane od trenutka, ko Sklad sporoči Državnemu pravobranilstvu, da je pripravljen skleniti sporazum z upravičencem, do podpisa sporazuma pri lokalni izpostavi Sklada. V drugi polovici leta 2005 je prišlo do pospešitve sporazumevanja na Skladu, saj sedaj traja postopek dodeljevanja nadomestnih zemljišč, šteto od izdaje poročila o ugotovljenem pravnem in dejanskem stanju zadeve pa do pravnomočne odločbe o dodelitvi nadomestnih zemljišč, pet mesecev, medtem ko je v preteklih letih opisani postopek trajal tudi dve leti ali več. K hitrejšemu dodeljevanju nadomestnih zemljišč je prispevalo tudi Upravno sodišče Republike Slovenije, ki je v sodbi, opr.št. U 390/2004 z dne 4. 5. 2005 zavzelo stališče, da upravičenec v postopku denacionalizacije lahko zahteva odškodnino v obliko nadomestnega kmetijskega zemljišča ali gozda, če so podane ovire za vrnitev v naravi tudi v primeru, če je zemljišče postalo državna last na podlagi Temeljnega zakona o razlastitvi, Zakona o razlastitvi in Zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč.

- c) Razlog za dolgotrajnost denacionalizacijskih postopkov, tako pri upravnih enotah kot pri sodiščih, je še vedno nerazumljivo dajanje možnosti upravičencem za naknadno predložitev listin, kot tudi za opredelitev glede vrste odškodnine. Še vedno se dogaja, da upravičenci med postopkom spreminjajo svoje zahtevke tudi glede oblike odškodnine. Dolgotrajnost postopkov pa tudi še vedno povzroča delo izvedencev oz. cenilcev, ki mnenja oz. cenitve ne predložijo v določenem roku. Disciplina nekaterih izvedencev se je sedaj nekoliko izboljšala, vendar pa še vedno obstajajo primeri, ko cenilec oz. izvedenec poročila niti ne izdela, niti ne odgovori, kaj je vzrok za zamudo. Zato je Državno pravobranilstvo v nekaj primerih že predlagalo organu, ki vodi postopek, da ukrepa zoper takega cenilca oz. izvedenca ali celo določi drugega.
- d) V zvezi s pritožbenimi postopki izrecno izpostavljam, da Državno pravobranilstvo vlaga pritožbe ali ostala pravna sredstva v denacionalizacijskih zadevah le primerih, ko dobi izrecno naročilo stranke oz. zavezanca, ki ga zastopa v tem postopku. Kadar samo ugotovi evidentno kršitev procesnega zakona ali materialne zakonodaje, o tem seznaniti zavezano stranko. V večini primerov na podlagi obrazloženih razlogov, ki kažejo na napačno

odločitev pristojnega organa, tudi zavezanci predlagajo oz. zahtevajo vložitev pravnega sredstva. Državno pravobranilstvo tako nikakor ne zavlačuje ali ovira postopke, saj pri vlaganju pravnih sredstev ravna izključno po zakonskem naročilu strank, ki jih zastopa oz. v soglasju z njo.

V letu 2005 je Državno pravobranilstvo poleg naštetih obravnavalo še vrsto pomembnih in zahtevnih denacionalizacijskih postopkov, ki so bili odmevni tudi v javnosti. Izpostavljam dve zadevi.

- S sodbo Vrhovnega sodišča Republike Slovenije je bilo odločeno v denacionalizacijski zadevi tožečih strank Občine Kamnik in Sklada proti toženi stranki Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije. Šlo je za upravni spor, v katerem je bilo odločeno, da Meščanska korporacija Kamnik ni aktivno legitimirana za vlaganje zahtev po Zakonu o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (Uradni list RS, št. 5/94, 38/94, 69/65, 225/97, 56/97 in 72/00). Po stališču Upravnega in Vrhovnega sodišča Republike Slovenije so upravičenci za vračilo člani nekdanje agrarne skupnosti in ne ponovno vzpostavljena agrarna skupnost. Vračajo se le tiste pravice, ki so bile podržavljene, v primeru ponovno vzpostavljene agrarne skupnosti pa ne gre za identične pravice (ob odvzemu skupna lastnina vezana na temelje hiš, sedaj solastnina).
- V zadevi denacionalizacije stavbe Okrajnega sodišča v Kamniku si je Državno pravobranilstvo prizadevalo za sklenitev poravnave v tem smislu, da se ob sklepanju poravnave z upravičeno stranko ob vrnitvi nepremičnine v naravi reši tudi vprašanje odškodnine po 72. členu ZDen ter plačilo bodoče najemnine. Republika Slovenija je bila pripravljena za celotno obdobje od uveljavitve ZDen pa do vrnitve stavbe v naravi (vrednost nepremičnine v času vračanja je bila ugotovljena na 347.120 EUR) upravičeni stranki plačati odškodnino tako, da bi se vlaganja Republike Slovenije v višini 29.312 EUR pobotala z odškodnino po 72. členu ZDen. Upravičenka se s predlogom ni strinjala in je zahtevala odškodnino v višini najmanj 6,5 EUR za m² poslovnega prostora, kar bi znašalo skupno najmanj 684.450 EUR. Ministrstvo za kulturo je izdalo odločbo o vrnitvi nepremičnine v naravi in upravičenki naložilo, da zavezani stranki Republiki Sloveniji v 20 polletnih obrokih vrne vlaganja v vrnjeni objekt. Upravičenka je zoper ta del odločbe vložila tožbo v upravnem sporu.

Na podlagi povedanega ugotavljam, da se je v letu 2005 število zaključenih denacionalizacijskih zadev, ki jih je obravnavalo Državno pravobranilstvo kot zakoniti zastopnik, v primerjavi s predhodnim letom, precej zmanjšalo. Kljub težavam, ki so prispevale in še vedno prispevajo k dolgotrajnosti teh postopkov, je vendarle, predvsem v letu 2005, opazen velik napredek in so vsi organi, pristojni za odločanje v teh zadevah, pospešili reševanje. Državno pravobranilstvo se je ves čas postopkov zavzemalo, da so se postopki izvajali pravilno in korektno ter brez nepotrebnega zavlačevanja. Ukrepati pa je bilo potrebno v primerih, ko je šlo za izrecno kršitev procesnih zakonov ali materialne zakonodaje. Ni mogoče prezreti tudi dejstva, da se nerešeni primeri nanašajo na najtežje in najbolj zapletene denacionalizacijske zadeve.

Način, kako so bile v letu 2005 rešene posamezne zadeve, povzemam v nadaljevanju.

- Zahtevkom za vrnitev v naravi je bilo ugodeno v 1.364 primerih, v vrednosti nekaj več kot 3,5 milijarde SIT in 1.607.535 DEM; delno ugodeno je bilo 21 zahtevkom, zavrnjenih je bilo 79 zahtevkov, na drug način pa je bilo rešeno 67 zahtevkov.
- Zahtevkom za izdajo priznanic je bilo ugodeno v 38 primerih v vrednosti 53,1 milijona SIT + 103.101 DEM + 3.699 EUR. Noben zahtevek ni bil niti zavrnjen niti rešen na drug način.
- Zahtevkom za nadomestna zemljišča je bilo ugodeno v 374 primerih. Upravičenci so prejeli v last in posest nadomestna zemljišča v skupni površini 4.690.941 m². Deset zahtevkov je bilo zavrnjenih, v šestih zadevah je prišlo do umika zahtevka, 18 pa je bilo rešenih na drug način.

Zahtevki so bili rešeni na drug način takrat, ko je bilo ugotovljeno, da Republika Slovenija ali Sklad nista bila zavezanca v postopku, da ni bilo pogojev za vrnitev v naravi, ali za izročitev nadomestnih zemljišč, ali pa so bili zahtevki spremenjeni v obveznice Slovenske odškodninske družbe.

IV/6. POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠEVANJU KAZENSKIH SANKCIJ

Državno pravobranilstvo zastopa Republiko Slovenijo tudi v postopkih vračanja zaplenjenega premoženja, ki se vodijo pred okrajnimi sodišči po pravilih Zakona o nepravdnem postopku. Pravica do vrnitve zaplenjenega premoženja v primeru razveljavitve kazni zaplembe premoženja je bila poznana tudi prej, vendar pa je na vračanje zaplenjenega premoženja pomembno vplivala novela Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Uradni list RS, št. 10/98 - (v nadaljevanju: ZIKS-G), ki po 266. členu novega Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Uradni list RS, št. 22/00) še vedno velja. Novela je vračanje zaplenjenega premoženja skoraj popolnoma izenačila z vračanjem podržavljenega premoženja, ki se vrača po določbah ZDen. Določila je namreč, da se v primerih, ko je bila kazen zaplembe premoženja izrečena pred 31. 12. 1958 ter razveljavljena na podlagi izrednih pravnih sredstev, glede oblik in obsega vračanja, glede omejitev v zvezi z vračanjem in glede vrednotenja premoženja, smiselno uporabljajo določbe III. poglavja ZDen. Poleg navedenega pa je v 3. členu določila, da se nepravdni in pravdni postopki v zvezi z vrnitvijo zaplenjenega premoženja, ki so se začeli pred njegovo uveljavitvijo, pa do dneva njegove uveljavitve še niso pravnomočno končani, končajo po določbah noveliranega zakona.

Glede na to, da so bili predlogi za vračilo zaplenjenega premoženja vloženi že več let pred uveljavitvijo novele in večina zadev do njene uveljavitve sploh še ni bilo rešenih, ali pa vsaj ne v celoti, je bilo potrebno v vseh teh primerih predloge ponovno uskladiti. Uskladitve so bile nujne še posebej zato, ker se je spremenila višina in oblika možne odškodnine, spremenile pa so se tudi zavezane stranke, kar je veljalo pri odškodnini ter vračanju kmetijskih zemljišč in gozdov. Predlagatelji so se z novim načinom vračanja, ki ga je prinesla novela ZIKS-G, težko sprijaznili in nekateri še vedno vztrajajo pri prvotnem zahtevku. Nekateri tudi še vedno uveljavljajo zahtevke tako pred upravno enoto kot tudi pred sodiščem. Vse to povzroča upočasnitev reševanja zadev.

V letu 2005 je imelo Državno pravobranilstvo v delu 177 zadev, od teh je bilo novo pripadlih 12. Vrednost obravnavanih zadev presega 12,7 milijarde SIT, vrednost novo prejetih zahtevkov pa 2,3 milijone USD in 165.180 DEM. Ponovno poudarjam, da večina zahtevkov denarno ni ovrednotena.

V letu 2005 je prišlo do umiritve; konec leta pa so tudi sodišča začela bolj intenzivno reševati zadeve, vendar pa na počasni tek reševanja zadev še vedno vpliva delo izvedencev cenilcev, ki pri cenitvah ne upoštevajo veljavne zakonodaje in predpisane metodologije. Še vedno marsikateri izvedenec, namesto da bi upošteval, da se vrednost podržavljene nepremičnine izračuna po stanju v času podržavljenja in po sedanji vrednosti, vabi stranke v postopku na ogled na kraju samem, pa čeprav nepremičnine ne bo treba vrniti v naravi in ne bo treba izračunati njene zmanjšane vrednosti. V veliko primerih je bilo potrebno cenitve dopolnjevati ali popravljati.

V letu poročanja je Državno pravobranilstvo dvakrat pojasnjevalo Ministrstvu za pravosodje pravna stališča glede postopkov vračanja premoženja zaplenjenega z razveljavljeno sodbo.

Pravni problem je v tem, da so bile po vojni izrečene zaplembe premoženja z različnimi pravnimi akti, in sicer s sodbami sodišč v kazenskih postopkih in z odločbami zaplembenih komisij v upravnih postopkih. Stranka lahko zahteva vrnitev zaplenjenega premoženja v postopkih pred upravnimi organi na podlagi ZDen, v primeru, da je izrečena kazen zaplembe razveljavljena pa upravičenec lahko zahteva vrnitev v sodnem postopku na podlagi ZIKS-G. Vrhovno sodišče Republike Slovenije je že večkrat odločilo, da sme stranka, ki ima na voljo več pravnih podlag, sama izbirati, katero bo uveljavljala. V izbranem postopku pa mora seveda dokazati tista dejstva, ki so odločilna za pravno presojo. V spornih primerih postopkov vračanja premoženja zaradi razveljavitve sodbe je Državno pravobranilstvo trdilo in dokazovalo, da je zaplenjeno premoženje postalo državna last še pred izdajo sodbe, zato razveljavitev sodbe na zaplembo ne more imeti pravnih posledic in zahtevkov za vrnitev na navedeni pravni podlagi ni utemeljen. Predlagatelji zahteve za vrnitev premoženja zaplenjenega na podlagi 1. in 2. točke Odloka AVNOJ (premoženje nemškega rajha in njegovih državljanov, premoženje oseb nemške narodnosti) lahko uveljavljajo na pravni podlagi podržavljenja (v postopku denacionalizacije), uspeh pa je odvisen od izpolnitve za ta postopek predpisanih pogojev. Vrhovno sodišče Republike Slovenije je pritrdilo stališču Državnega pravobranilstva in v sklepu Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, opr.št. II Ips 328/2003 z dne 19. 2. 2004 naložilo sodišču prve in druge stopnje, da oceni vse dokazne listine in pojasni, zakaj meni, da so bili pravni predniki predlagajoče stranke ob pravnomočnosti kazenske sodbe še vedno lastniki premoženja. Opozorilo je, da je v primeru, ko je premoženje pred pravnomočnostjo kazenske sodbe prešlo v državno lastnino po 1. in 2.

točki Odloka AVNOJ, pravna podlaga za prehod premoženja sam Odlok AVNOJ saj v času izdaje sodbe pravni predniki niso bili več lastniki premoženja.

O enaki rešitvi poroča tudi Zunanji oddelek Državnega pravobranilstva v Kranju, ki je opozoril na pravnomočno odločitev Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. II Cp 320/2005 z dne 1. 6. 2005, s katero je v nepravdni zadevi Okrajnega sodišča v Škofji Loki, opr. št. »Z« N 28/2004 zavrnilo predlog predlagateljev – dedičev po pok. Pavlu Herbertu Markgrafu in solastnikih za vračilo zaplenjenega premoženja (v naravi Gorenjske predilnice v Škofji Loki) oz. plačilo odškodnine. Ugotovilo je, da je premoženje Škofjeloške predilnice prešlo v državno last na podlagi odločbe Okrajne zaplombene komisije, pravnomočno potrjene z odločbo Okrožne zaplombene komisije, ki kot podlago za prehod tega premoženja v državno last navajata izključno 1. in 2. točko 1. člena Odloka AVNOJ z dne 21. 11. 1944 o prehodu sovražnikovega premoženja v državno last, ki je začel veljati 6. 2. 1945. Zavzelo je stališče, da je bilo obravnavano premoženje podržavljeno po samem zakonu, zato ponovna zaplemba s kazensko sodbo ni imela pravnega učinka in njena razveljavitev ne more biti podlaga za vrnitev tega premoženja (oz. njegove vrednosti) v sodnem postopku po določbah 145. člena ZIKS. Predlagatelji so proti takšni odločitvi vložili revizijo na Vrhovno sodišče Republike Slovenije, ki je pred tem o zadevi že odločalo na revizijo Republike Slovenije, ker je pritožbeno sodišče potrdilo odločitev prvostopnega sodišča, da je Republika Slovenija predlagateljem dolžna plačati odškodnino za zaplenjeno premoženje Gorenjske predilnice v Škofji Loki, v višini 1.617.712.040 SIT. Vrhovno sodišče Republike Slovenije je tedaj v razlogih svojega sklepa menilo, da je odločilno, na kakšni pravni podlagi je bilo premoženje pravnim prednikom predlagateljev zaplenjeno.

Pregled v letu 2005 pravnomočno rešenih zahtevkov pokaže, da je bilo:

- ugodeno trem zahtevkom za vrnitev v naravi (vrnjeno za 51.398 m² kmetijskih zemljišč), štirje zahtevki so bili zavrnjeni, trije zahtevki so bili umaknjeni, pet zahtevkov za vrnitev v naravi pa je bilo rešenih na drug način;
- v celoti ugodeno 39 zahtevkom za izdajo obveznic v skupni vrednosti 1.107.644 EUR, 730.340 DEM in 382.395.481 SIT, noben zahtevek ni bil zavrnjen, en zahtevek je bil zavržen, ker je za vrnitev istega premoženja že teklenacionalizacijski postopek pri upravni enoti, štirje zahtevki so bili umaknjeni, štirje zahtevki so bili rešeni na drug način;

- ugodeno enemu zahtevku za izdajo delnic Republike Slovenije, vrednost v poročilu oddelka ni navedena.

Opredelitev »rešeno na drug način« pomeni, da Republika Slovenija v postopku ni bila zavezanec za vrnitev.

Ob izteku leta 2005 je ostalo nerešenih 132 zadev.

IV/7. NEPRAVDNI POSTOPKI

Državno pravobranilstvo je v obdobju poročanja zastopalo Republiko Slovenijo v 33.467 nepravdnih postopkih, od katerih je bilo novih 7.631 (2004 – 42.023, 2005 – 7.631). Med te zadeve uvrščamo tudi 147 prejetih razlastitvenih zadev, ki jih vodimo v Razlastitvenem vpisniku.

Med tekočimi zadevami smo največ pozornosti posvetili zahtevkom za vračilo vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (v letu 2004 je bilo vloženi 32.734 zahtevkov), ki so bili vloženi na podlagi Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (v nadaljevanju ZVVJTO, Uradni list RS, št. 58/02, čistopis Uradni list RS, št. 86/04). Na podlagi 2. člena ZVVJTO so upravičenci do vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje fizične osebe, lokalne skupnosti in njihovi pravni nasledniki, ki so z namenom pridobitve telefonskega priključka za sebe ali druge sklepali pogodbe s pravnimi predniki TELEKOM Slovenije, d.d. in Samoupravnimi interesnimi skupnostmi za poštni, telegrafski in telefonski promet. Upravičenci so upravičeni do vrnitve vlaganj v telefonske centrale, medkrajevne telefonske vode in krajevna telefonska omrežja. Osnova za vračilo vlaganj je pogodbeno vrednost, ki se zmanjšana za morebitno neplačano priključnino in prispevek SIS, ki so ju morali v istem času na istem geografskem območju plačati naročniki telefonskega priključka, ki takšnih pogodb niso sklenili. Priloženi dokazi in tabela o višini obveznih dajatev in tečajev za preračun zneskov v DEM, ki jo je sprejel minister, pristojen za telekomunikacijo, so podlaga za oblikovanje predloga za sklenitev poravnave z upravičencem. Sklenjena poravnava je izvršilni naslov za izplačilo iz sklada, ki ga bo ustanovila Republika Slovenija iz kupnine od prodaje državnega deleža v TELEKOM Slovenije d.d.. Če vlagatelj poravnave, ki mu jo je predlagal državni pravobranilec ne sprejme v roku, ki mu ga je ta postavil, in ki ne

sme biti daljši od treh mesecev, lahko vlagatelj zahtevka začne postopek pred sodiščem, in sicer v roku dveh mesecev po preteku tega roka.

Na podlagi tretjega odstavka 5. člena ZVVJTO je bil izdan Pravilnik o podatkih za ugotavljanje višine vračil vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (Uradni list RS, št. 1/04 z dne 9. 1. 2004). Na podlagi 7. člena citiranega zakona je komisija, ustanovljena za opravljanje strokovnih in tehničnih nalog (Uradni list RS, št. 10-11/04 z dne 6. 2. 2004), objavila javni poziv za vlaganje zahtevkov za vračilo vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje, v katerem je bil določen štirimesečni rok za vložitev zahteve, ki je začel teči dne 7. 2. 2004 in se je iztekel dne 7. 6. 2004, naknadno pa je bil podaljšán do 7. 12. 2004.

V letu 2005 je po izteku roka na Državno pravobranilstvo prispelo še 33 zahtevkov, kar pomeni, da je bilo v tem letu v obravnavi 18.211 zahtevkov.

Delovna skupina, ki jo je generalni državni pravobranilec imenoval leta 2004 zaradi koordiniranega delovanja sedežnega pravobranilstva in zunanjih oddelkov z nalogo evidentiranja problemov pri reševanju zahtevkov in oblikovanja enotnih rešitev (v zadnjem poročilu je bila podrobno predstavljena) je ugotovila, da so PTT organizacije sklepale raznovrstne pogodbe. Pri obravnavanju pogodb smo ugotovili vrsto pravnih problemov, nejasna pa so tudi dejanska vprašanja, zlasti razmejitev med vlaganji v javno omrežje in zasebno napeljavo. Glavni problem pa je bila pomanjkljiva dokumentacija, kar je razumljivo glede na to, da bi se vračala vlaganja po 18. 5. 1974, TELEKOM pa ne hrani tako stare dokumentacije. Državno pravobranilstvo je vprašanja, na katere je naletelo pri obravnavanju zahtevkov, naslovilo na TELEKOM d.d. in Ministrstvo za informacijsko tehnologijo. Odgovori so si bili pogosto nasprotujoči, kar je povzročalo dodatne dileme glede reševanja zahtevkov.

Delovna skupina je ocenila, da je zakon kot dokaz vlaganj predpisal sklenjeno pogodbo, zato Državno pravobranilstvo obstoja pogodbe ne more ugotavljati z drugimi dokazili, na primer z zaslišanjem prič. Menili smo, da je ne glede na poimenovanje pogodbe potrebno izhajati iz vsebine in namena, iz katerega je bila sklenjena. Dogovorili smo se tudi, kako ravnati v primeru, ko so upravičenci pokojni. Zavzeli smo enotno stališče, da je začetek obdobja, v katerem se vračajo vlaganja v javno telekomunikacijsko omrežje 18. 5. 1974, konec pa 7. 4. 1998. Oblikovali smo stališče, kdo nosi stroške sodnih postopkov. Pripravljene osnutke

ponudb poravnnav fizičnim osebam smo poglobljeno preverili in se dogovorili za postopek sklepanja poravnave.

Glede zahtevkov stanovanjskih zadrug in njihovih članov smo ugotovili, da člani stanovanjskih zadrug na podlagi pogodbe, ki jo je sklenila zadruga, nimajo pravice do vrnitve vlaganj, niti nima te pravice zadruga, čeprav je bil namen združevanja isti kot v primerih sklepanja pogodb po lokalnih skupnostih.

Po ugotovitvi, da v pogodbah, ki jih je sklepalo PTT podjetje Trbovlje dinarska protivrednost ne ustreza valutnemu znesku na dan sklenitve pogodbe, smo se odločili, da bomo izračune izdelali na podlagi zneska, navedenega v DEM. Nekateri vlagatelji so kot dokaz utemeljenosti zahtevka predložili samo račun o plačilu PTT podjetju, ki je višji kot obvezna dajatev. Zahtevke smo zavračali, ker ni bila sklenjena in predložena pogodba o vlaganju v javno telekomunikacijsko omrežje.

Način rešitve 8.334 zahtevkov v letu 2005 navajam v povzetku.

- Poravnava je bila sklenjena v 380 zadevah v skupni vrednosti 212.697 EUR.
- Zahtevek je bil zavrnjen in odstopljen v reševanje lokalnim skupnostim v 202 zadevah, ker je bilo ugotovljeno, da so bile predložene pogodbe sklenjene na podlagi samoupravnih sporazumov med krajevno skupnostjo in PTT kot pravno prednico TELEKOM.
- V 40 zadevah je bil zahtevek zavrnjen, ker predlagatelj ni legitimiran (SIS za komunalno).
- V 874 zadevah je bil zahtevek zavrnjen, ker sta bila plačana priključnina in prispevek za SIS, ki sta bili obvezni dajatvi in se po zakonu ne vračata.
- V 3.333 zadevah je bil zahtevek zavrnjen, ker je bila plačana le priključnina, ki je bila obvezna dajatev in se po zakonu ne vrača.
- V 56 zadevah je bil zahtevek zavrnjen, ker je bilo iz dokumentacije razvidno, da je gradnja potekala prek KS (predlagatelj zahteva vrnitev priključnine).
- V 325 zadevah je bil zahtevek zavrnjen, ker je bil plačan prispevek za SIS, ki je bil obvezna dajatev in se po zakonu ne vrača.
- V 16 zadevah je bil zahtevek zavrnjen, ker je bilo iz dokumentacije razvidno, da je gradnja potekala prek KS (predlagatelj zahteva vrnitev prispevka SIS).
- V 151 zadevah je bil zahtevek zavrnjen, ker je vlagatelj zahteval vrnitev prispevka, ki je bil plačan izven v zakonu določenega obdobja, za katerega se prispevek vrača.
- V 53 zadevah je bil zahtevek zavrnjen, ker je pogodbo sklepala pravna in ne fizična oseba.

- V 82 zadevah je bil zahtevek zavrjen iz drugih razlogov.
- V 126 zadevah je bil zahtevek zavrjen kot nepopoln, ker predlagatelj ni razpolagal z ustrežno pogodbo.
- V 2.647 zadevah je bil zahtevek zavrjen, ker vlagatelj zahtevka po pozivu Državnega pravobranilstva v roku 60 dni ni dopolnil.
- V 45 zadevah je bil zamujen rok.
- V šestih zadevah je bil zahtevek umaknjen.

V istem obdobju je Državno pravobranilstvo poslalo v nadaljnjih 231 zadevah poravnalno ponudbo; v 399 zadevah je bila poravnalna ponudba tudi sprejeta, vendar do konca obdobja poročanja poravnava ni bila podpisana.

Do 10. 5. 2006 je bilo zaključenih še dodatnih 707 zadev. Od tega je bilo 408 zahtevkov zavrjenih, sklenjenih pa je bilo 299 poravnav. Sočasno smo poslali še 254 poravnalnih ponudb.

Le v eni zadevi se je vlagatelj odločil sprožiti spor pred sodiščem. Vlagatelj je sprožil pravdni postopek pred Okrajnim sodiščem v Črnomlju in zahteva plačilo 1.790.000 SIT. Državno pravobranilstvo je obravnavi zadeve v pravdnem postopku ugovarjalo, saj je potrebno zadevo obravnavati v nepravdnem postopku glede na določbo petega odstavka 8. člena ZVVJTO, ki določa, da se glede vračila vlaganj smiselno uporabljajo določbe glede določitve odškodnine, določene v zakonu, ki ureja nepravdni postopek.

Iz pregleda zaključenih zadev izhaja, da so bili zahtevki zavrjeni večinoma zato, ker so fizične osebe zahtevale vračilo obveznih dajatev (priključnine, prispevki SIS), ki se po ZVVJTO ne vračajo, ali pa so zahtevali vračilo vlaganj po pogodbi, ki so jo sklenili s krajevno skupnostjo, ki tudi zahteva vračilo.

Iz pregleda tudi izhaja, da je Državno pravobranilstvo kar v 2.647 zadevah vlagatelje pozvalo na dopolnitev zahtevkov, skupaj z opozorilom, da bodo zahtevki, če ne bomo prejeli dodatne dokumentacije, zavrjeni. Pri pregledu zahtevkov smo ugotovili, da so bile številne vloge pomanjkljive. Vlagatelji namreč svojim zahtevkom niso priložili ustrezne dokumentacije - pogodb, sporazumov, računov in dokazov o pravnem nasledstvu, ki bi dokazovali utemeljenost njihovega zahtevka oz. dejansko upravičenost do vračila vlaganj v javno

telekomunikacijsko omrežje. Mnogi so se v svojih vlogah sklicevali na dokumentacijo, s katero razpolagajo sovaščani, sosedje in arhivi TELEKOMA d.d., mnogi so prilagali specifikacije del in materiala, ki so jih vlagali v izgradnjo omenjenega telekomunikacijskega omrežja. Ker se vlagatelji na pozive Državnega pravobranilstva v določenem 60 dnevem roku niso odzvali oz. zahtevkov niso dopolnili skladno s pozivi, smo vse te vlagatelje obvestili, da v skladu z določbo drugega odstavka 8. člena ZVVJTO poravnave z njimi ni bilo mogoče skleniti.

Veliko število vlagateljev se z zavrnitvijo in sklepi Državnega pravobranilstva ni strinjalo. Prejeli smo vloge, v katerih so zahtevali vnovično obravnavo svojih zahtevkov. Vsem takšnim vlagateljem smo odločitve dodatno pisno pojasnili, z navedbo zadevnih zakonskih in podzakonskih podlag, ter jih sočasno opozorili, da lahko v primeru nestrinjanja z odločitvijo Državnega pravobranilstva svoje zahtevke za vračilo vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje vložijo na krajevno pristojna okrajna sodišča.

Na koncu poročevalskega obdobja je bilo nerešenih 10.261 zadev, od tega prek 1.100 zadev, v katerih kot vlagatelji zahtevkov nastopajo lokalne skupnosti. Takšni zahtevki bodo predstavljali vsebinsko zahtevnejšo materijo, saj je v teh zadevah priložena obsežna listinska dokumentacija, v nekaterih zadevah pa lokalne skupnosti dokumentacije sploh niso priložile. To pa bo seveda močno oteževalo ugotavljanje vrednosti vlaganj in torej tudi možnost sklenitve poravnave.

Pred zaključkom naj še izpostavim, da upravičenci pričakujejo hitro reševanje zahtevkov. Ker pa zadev, tudi zaradi odprtih vprašanj pravne in dejanske narave, objektivno ni mogoče hitro reševati, smo bili deležni kritik. Čeprav gre le za posameznike poudarjam, da so vsi očitki ob izjemnih naporih neutemeljeni.

Državno pravobranilstvo je poleg navedenih zahtevkov, na področju nepravdnih postopkov opravljalo tudi druge aktivnosti.

- Državno pravobranilstvo je vložilo 3.358 zemljiškoknjižnih predlogov na vpise lastninske pravice v korist Republike Slovenije, od tega 19 vpisov zaznamb nepremičnin, razglašanih za kulturni spomenik državnega pomena. Število vloženih predlogov je manjše kot pred letom poročanja, ko je bilo vloženo 6.171 predlogov. Največ vpisov se nanaša na

kmetijska zemljišča in na zemljišča, potrebna za gradnjo avtocest. Vpisov etažne lastnine je bilo malo.

Predloge za vpise v zemljiško knjigo so posredovali različni upravljavci državnega premoženja, zlasti Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, Ministrstvo za promet in zveze, Direkcija Republike Slovenije za ceste, Družba za avtoceste Republike Slovenije, Servis skupnih služb, različni davčni uradi Davčne uprave Republike Slovenije, Ministrstvo za kulturo, različne upravne enote, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Ministrstvo za obrambo, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za notranje zadeve ter Ministrstvo za finance.

V dobi poročanja je bilo ugodeno večini predlogov, 21 predlogov pa je bilo zavrnjenih. Predlogi so bili zavrnjeni, ker je že pred vložitvijo predloga prišlo do spremembe zemljiškoknjižnega stanja zaradi vpisa odločbe o denacionalizaciji, ker se stanje v zemljiški knjigi ni ujemalo s podatki v predlogu, ker je bilo javno dobro že vknjiženo, ali ker nismo razpolagali z listino za pravnega naslednika.

Zunanji oddelek Državnega pravobranilstva v Kopru poroča o vloženi pritožbi zoper sklepe o vknjižbi stavbne pravice na Luko Koper. V listu B zemljiške knjige je bilo vpisano, da je Luka Koper lastnik stavbne pravice. To po našem mnenju ni bilo pravilno, saj je stavbna pravica analogna služnostni pravici in bi morala biti vknjižena v bremenski list (list C).

- V zapuščinskih postopkih je Državno pravobranilstvo v 1.359 (2004 – 221) zadevah prijavilo terjatve države iz naslova neplačanih davkov, prejetih socialnih pomoči in neplačanih stroškov izvršilnega postopka v skupnem znesku nekaj več kot 1 milijardo SIT (2004 - manj kot 242,5 milijona) SIT.

Državno pravobranilstvo je največ predlogov za vložitev prijave terjatev prejelo iz naslova vračila prejemkov po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja izplačanih po smrti upravičenca, katere so nam poslale upravne enote. V manjšem številu so bile vložene prijave terjatev iz naslova neplačanih davkov in prispevkov Davčne uprave Republike Slovenije.

Iz podatkov nekaterih oddelkov je razvidno, da je bilo vloženih prijav iz naslova vračila prejemkov po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja prek 874, v skupni vrednosti 156.066.707 SIT. Iz poročil je tudi razvidno, da so navedene terjatve predstavljale več kot tri četrtine vseh prijavljenih terjatev.

Pri vračanju zneskov, ki so bili nakazani na bančni račun po smrti upravičencev, so upravne enote ravnale različno. Državnemu pravobranilstvu so poslale v vednost poziv za vrnitev, ki je bil naslovljen bodisi na banko ali na dediče, v nekaterih dopisih pa so Državnemu pravobranilstvu predlagale, da zneske izterjamo od dedičev oz. terjatve prijavimo v zapuščinski postopek. Po razgovorih med Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve in Državnim pravobranilstvom je omenjeno ministrstvo dalo upravnim enotam navodila za poslovanje in pogodbenega izvajalca opozorilo, da je dolžan nakazila ustaviti takoj po smrti upravičenca.

V zapuščinskem postopku dediči dolg v primeru, ko gre za manjše zneske, pogosto priznajo kot nesporen in terjatev prostovoljno poravnajo še v fazi zapuščinskega postopka oz. po izdaji sklepa o dedovanju. V primeru, ko so prijavljene zelo visoke terjatve in še posebej, kadar je takih visokih prijavljenih terjatev več, pa se dediči dedovanju, posebno v primerih prezadolženih zapuščin, pogosto tudi odpovedo, tako da do poplačila prijavljene terjatve v takšnem primeru ne pride.

Zakon o dedovanju (Uradni list RS, št. 67/01) določa, da postane zapuščina brez dedičev last Republike Slovenije, sodišče pa jo s sklepom izroči organu, ki je pristojen za gospodarjenje s posamezno vrsto premoženja. Gre za tako imenovano kaduciteto, ko do prevzema zapuščine pogosto pride zato, ker se v primeru prezadolžene zapuščine dediči dedovanju odpovedo. V letu poročanja je Državno pravobranilstvo prejelo 113 (2004 – 94) sklepov na podlagi katerih je zapuščina postala last Republike Slovenije. V več zadevah je država postala lastnica nekaj nepremičnin, delnic, denarnih sredstev na transakcijskih računih pri bankah, osebnega avtomobila, tovornjaka ter stanovanjske opreme.

Že v letu 2004 je Državno pravobranilstvo opozorilo Ministrstvo za finance na probleme prevzema prezadolžene zapuščine brez dedičev in na zahteve upnikov, ki presegajo vrednost zapuščine. Predlagali smo, da se v zakonu določi, da je kaduciteta originalen

način pridobitve premoženja, kar bi pomenilo, da Republika Slovenija ne odgovarja za zapustnikove dolgove, ali da se uzakoni posebni kaducitetni postopek (podobno likvidacijskemu postopku). Ministrstvo za pravosodje je gradivo posredovalo Inštitutu za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, ki je pripravljalo projekt »Reforme dednega prava, upošteva novejši evropske trende«. Menili so, da sprememba zakonodaje v tem smislu ni potrebna, država je dolžna vračati zapustnikove dolgove do vrednosti zapuščine, vsak dolg v celoti po vrstnem redu nastanka obveznosti. V zvezi s tem pa opozarjam na odločbo Višjega sodišča v Celju, ki je v sklepu, opr. št. Cp 1625/2004 z dne 18. 5. 2005 zapisalo, da država odgovarja za zapustnikove dolgove cum viribus hereditatis (z ločitvijo zapuščine od ostalega premoženja) glede na to, da država prevzema zapuščine ne more odkloniti. To stališče se nam zdi sprejemljivejše in je bližje stališču Državnega pravobranilstva od stališča, ki ga je posredoval Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.

Vlada Republike Slovenije je s sklepom št. 464-1/01 z dne 17. 5. 2001 določila, da je za prevzem premičnega in nepremičnega premoženja pristojen Servis skupnih služb Vlade Republike Slovenije, sedaj Direktorat za investicije, nepremičnine in skupne službe državne uprave, za prevzem kmetijskih zemljišč in gozdov Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, za prevzem finančnega premoženja pa Ministrstvo za finance.

- V postopkih za razlastitev nepremičnin, potrebnih za gradnjo infrastrukturnih objektov, je Državno pravobranilstvo imelo v delu 503 zadeve, na novo pa je bilo vloženi 147 predlogov za razlastitev (rekonstrukcije križišča cest Trbovlje-Hrastnik; rekonstrukcija mostu Šmarjeta-Riklov most; rekonstrukcija ceste Šentjakob-Ribče, Križišče Dolsko; AC Višnja gora-Bič in AC Šmarje-Sap-Višnja gora; navezava Luke Koper na avtocestno omrežje; mejni prehod Novokračine; izgradnja avtoceste Lendava-Pince; izgradnja obvoznice v Kobaridu; gradnja odseka avtoceste Krška vas-Obrežje; novogradnja ceste Dokriževske vasi; izgradnja avtoceste na odseku Hrastje-Lešnica).

Razlastitev in omejitev lastninske pravice določa Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1 – Uradni list RS, št. 110/02).

Po razrešitvi nekaterih pravnih vprašanj, ki so se pojavila na začetku izvajanja zakona (npr. vprašanje veljavnosti prostorskih dokumentov glede na prehodne določbe ZuRep) ugotavljam, da razlastitveni postopki že tečejo hitreje in je med postopkom tudi že doseženih več sporazumov o odškodnini oz. nadomestilu za razlaščene nepremičnine.

Predvsem v postopkih, ki se vodijo na podlagi 104. člena ZUreP-1 (nujni postopki), je zelo pomembno, da razlastitveni zavezanec in upravičenec dosežeta sporazum o odškodnini oz. nadomestilu že med postopkom, saj v tem primeru upravni organ odloči tudi o odškodnini oz. nadomestilu, sicer pa stranki napoti na sodišče za odmero odškodnine v nepravdnem postopku, v primeru spora o pravici do odškodnine pa stranke napoti na pravdo, kar pomeni, da se postopek časovno podaljša.

Velja poudariti, da so razlastitveni postopki lahko tudi zelo zahtevni in dolgotrajni, posebej v primeru, ko so nepremičnine, ki so predmet razlastitve, zavarovane s hipoteko.

Tak je bil npr. postopek razlastitve nepremičnin za potrebe rekonstrukcije križišča cest R1-2221/1221 Trbovlje – Hrastnik, R1-221/1222 Hrastnik-Šmarjeta in R1 224/1230 Hrastnik-most čez Savo pri »Riklovem mostu v Hrastniku.«

Ker je bila na nepremičnini, ki je bila predmet razlastitve, s hipoteko zavarovana terjatev, je upravni organ v odločbi o razlastitvi v skladu s petim odstavkom 108. člena ZUreP med drugim odločil, da za ustanovljeno hipoteko na razlaščenih nepremičninah prevzame razlastitveni upravičenec subsidiarno odgovornost za zavarovano terjatev.

Zoper navedeno odločitev je Državno pravobranilstvo vložilo pritožbo, ker je menilo, da je odločitev upravnega organa v tem delu nepopolna, saj upravni organ ni ugotavljal višine zavarovane terjatve oz. hipoteke. ZUreP-1 v petem odstavku 108. člena namreč določa, da prevzame razlastitveni upravičenec subsidiarno odgovornost za zavarovano terjatev, to pa pomeni, da je višina zavarovane terjatve ključnega pomena za prevzem odgovornosti razlastitvenega upravičenca, ta pa tudi ne more prevzeti subsidiarne odgovornosti, ki je večja od vrednosti nepremičnine, ki se razlašča.

Ministrstvo za okolje in prostor je pritožbi ugodilo in izpodbijano 3. točko izreka dopolnilo v smislu pritožbenih navedb tako, da za ustanovljeno hipoteko na razlaščenih

nepremičninah prevzame razlastitveni upravičenec Republika Slovenija subsidiarno odgovornost za zavarovano terjatev največ do višine vrednosti razlaščne nepremičnine.

Pritožbeni upravni organ je sicer ugotovil, da ZUreP-1 nikjer ne določa, do katere višine prevzame razlastitveni upravičenec subsidiarno odgovornost za zavarovano terjatev, zato je treba omenjeno pravno praznino zapolniti glede na značilnosti instituta hipoteke in v skladu z namenom citirane odločbe.

Zahtevnost zadevnih postopkov se kaže tudi pri izvedbi odločbe o razlastitvi v zemljiški knjigi. Zoper sklep zemljiškoknjižnega sodišča je namreč Državno pravobranilstvo kot zastopnik Republike Slovenije moralo vložiti ugovor, saj se ni strinjalo z zemljiškoknjižnim sklepom v delu, ki se nanaša na vpise v listu C2 in C3.

Odločba upravnega organa, ki je bila podlaga za vpis, je bila izdana na podlagi Zakona o urejanju prostora (ZUreP-1, Uradni list RS, št. 110/02), ki v tretjem odstavku 108. člena določa, da stvarne pravice na nepremičnini ugasnejo, če upravni organ z odločbo to ugotovi. Tako je upravni organ z odločbo v 2. točki izreka odločil, da ugasnejo stvarne pravice na nepremičnini. Zemljiška knjiga je sledila odločitvi le v delu vknjižbe izbrisa prepovedi obremenitve in odsvojitve ter izbrisa zaznambe prepovedi prometa na nepremičnini in uvedbe razlastitvenega postopka. Ni pa zemljiška knjiga, ne da bi navedla razloge, dovolila izbrisa zastavne pravice in zaznamb izvršbe na nepremičnini, čeprav je odločba upravnega organa jasna in določna v tem, da ugasnejo vse stvarne pravice. Po pravilih stvarnega prava in Stvarno pravnega zakonika (v nadaljevanju: SPZ) med stvarne pravice poleg lastninske pravice štejejo tudi zastavna pravica (za nepremičnino je to hipoteka – 138. člen SPZ), zemljiški dolg, služnosti, stvarno breme in stavbna pravica. Navedeno pomeni, da bi morala zemljiška knjiga dovoliti vpis izbrisa vseh stvarnih pravic vključno z zaznambami.

Glede subsidiarne odgovornosti Republike Slovenije za s hipoteko zavarovano terjatvijo pa Republika Slovenija prevzema odgovornost le največ do višine vrednosti razlaščne nepremičnine. To jasno izhaja iz odločbe pritožbenega upravnega organa. Upravna enota te odločbe očitno pomotoma ni posredovala zemljiški knjigi oz. te odločbe zemljiškoknjižni sklep pomotoma ne navaja – potrdilo o pravnomočnosti odločbe izrecno citira. Poleg tega se subsidiarna odgovornost Republike Slovenije za hipoteko nanaša le na postopek določitve odškodnine oz. nadomestila za odvzete stvarne pravice (četrti odstavek

108. člena ZUreP-1). Po mnenju Republike Slovenije kot razlastitvenega upravičenca in novega zemljiškoknjižnega lastnika razlaščne nepremičnine bi morala zemljiška knjiga dovoliti izbris vseh stvarnih pravic v listu C2 in C3, saj lahko le neobremenjena nepremičnina služi razlastitvenemu namenu (izgradnji cestnega križišča) in takšen je tudi izrek upravne odločbe. Takšen pa je tudi zakonski namen 108. člena ZUreP-1. S stvarnimi pravicami obremenjena nepremičnina, ki je namenjena javnim potrebam in javni uporabi – cesti, bi bila brez izbrisa tako lahko vse čas izpostavljena posegom zasebnega interesa po uveljavitvi v zemljiški knjigi vpisanih stvarnih pravic.

Odločitev zemljiškoknjižnega sodišča, ki do dneva zaključevanja poročila, še ni odločalo o ugovoru Republike Slovenije, bo prav tako pomembna za vse podobne primere.

Zunanji oddelek Državnega pravobranilstva v Novem mestu v letnem poročilu navaja, da so v nekaj razlastitvenih postopkih podali tudi predlog za dovolitev izvedbe postopka parcelacije, na podlagi prvega odstavka 101. člena ZUreP-1, ki določa, da lahko upravni organ na podlagi predloga razlastitvenega upravičenca z odločbo dovoli izvedbo postopka za ureditev mej, parcelacije, merjenj, raziskav terena in drugih pripravljalnih del na nepremičninah predvidenih za razlastitev. V takšnem primeru upravni organ izda odločbo, s katero se dovoli izvedba postopka parcelacije nepremičnine, ki je predmet razlastitvenega postopka. V primerih, ko je bila zoper odločbo upravnega organa, s katero je bila dovoljena izvedba postopka parcelacije, vložena pritožba, je Ministrstvo za okolje in prostor pritožbo zavrnilo. Če je z odločbo dovoljena izvedba postopka parcelacije, je s sklepom upravnega organa hkrati odločeno tudi o prekinitvi upravnega postopka do pravnomočnosti odločbe o parcelaciji. Po pravnomočnosti odločbe o parcelaciji se je postopek razlastitve nadaljeval skladno z določbami Zakona o urejanju prostora.

Ob koncu obdobja poročanja je bilo nerešenih 16.134 zadev, pri čemer se je število nerešenih zadev zmanjšalo za več kot tretjino (2004 – 25.837, 2005 – 16.134).

IV/8. POSTOPKI PO ZAKONU O UPRAVNEM SPORU

V postopkih, ki se vodijo po določbah Zakona o upravnem sporu (v nadaljevanju: ZUS, Uradni list RS, št. 50/97, 65/97 popr. in 70/00), se pojavlja državni pravobranilec v dveh vlogah, in sicer:

1. a) Upravno sodišče Republike Slovenije in Vrhovno sodišče Republike Slovenije, kadar rešujeta upravne spore na prvi stopnji, vročita vse tožbe državnemu pravobranilcu kot zastopniku javnega interesa zaradi možnosti vstopa v spor v javnem interesu.

b) Kot zastopnik javnega interesa lahko državni pravobranilec vloži tožbo, če oceni, da je z upravnim aktom kršen zakon v škodo javne koristi.
2. Državni pravobranilec v upravnem sporu zastopa državo in njene organe, kadar ti nastopajo v funkciji tožnika.

Državno pravobranilstvo je na podlagi tretjega odstavka 36. člena Zakona o upravnih sodiščih prejelo 2.966 tožb. Po pregledu zadev je Državno pravobranilstvo v 1.236 zadevah priglasilo svojo udeležbo kot zastopnik javnega interesa (v vseh postopkih denacionalizacije do dneva, ko je zadeve prevzel novi zastopnik javnega interesa s področja denacionalizacije Janez Metelko, v davčnih in carinskih postopkih večje vrednosti ali postopkih obnove teh postopkov, v postopkih zaradi dodelitve koncesij, zaradi pridobitve azila ter državljanstva, zaradi posega v ustavne pravice in zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja).

Državno pravobranilstvo je kot stranka - zastopnik javnega interesa vložilo 14 tožb.

- Vložena je bila tožba zaradi odprave odločbe Ministrstva za okolje in prostor, ki je z drugostopenjsko določbo ugotovilo, da investitor nelegalnega kopa mineralnih surovin ni zavezanec za plačilo nadomestila za degradacijo in uzurpacijo prostora, ker poseg predstavlja nedovoljen poseg v prostor, zato pa investitor ne more biti zavezan za plačilo. Upravno sodišče o tožbi še ni odločilo.

- Vložena je bila tožba zaradi odprave odločbe Ministrstva za okolje in prostor, s katero je bila zavrnjena zahteva državnega pravobranilca za razveljavitev lokacijskega dovoljenja za gradnjo stanovanjsko-poslovnih objektov po nadzorstveni pravici. Po mnenju državnega pravobranilca je bil z izdajo lokacijskega dovoljenja očitno prekršen 40. člen Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor, ker so bili na območju gradnje dovoljeni le posegi za kmetijsko in gozdarsko rabo. Upravno sodišče je tožbi ugodilo in odpravilo odločbo Ministrstva za okolje in prostor.
- Zoper odločbe o dodelitvi brezplačne pravne pomoči je bilo vloženi 12 tožb. Sodišče je šestim tožbam ugodilo, ena tožba je bila zavrnjena, ena tožba je bila umaknjena.

V letu poročanja smo na podlagi določb Zakona o brezplačni pravni pomoči (v nadaljevanju: ZBPP-UPB 1, Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo) prejeli v pregled 5.796 (2004 – 4.964) odločb sodišč, s katerimi je bilo odločeno o dodelitvi brezplačne pravne pomoči.

Ravnanje Državnega pravobranilstva v postopkih dodeljevanja brezplačne pravne pomoči navajam v povzetku.

V primeru, ko upravičencu sodišče dodeli redno brezplačno pravno pomoč in državni pravobranilec izve za podatke v tridesetdnevem roku po prejemu odločbe sodišča, državni pravobranilec zoper tako odločbo vložijo tožbo v upravnem sporu. V letu 2005 so bile vložene tožbe zato, ker je bilo po izdaji odločbe ugotovljeno, da ima upravičenec premoženje, ki presega vrednost 20 minimalnih plač, zaradi česar ni bil upravičen do brezplačne pravne pomoči. V konkretnih primerih je bilo ugotovljeno, da je imel upravičenec v lasti objekt oz. stavbišče, katerih vrednost v okviru katastrskega dohodka ni prikazana in je vrednost takih nepremičnin potrebno posebej ugotoviti.

V primeru, ko se upravičencu dodeli redna brezplačna pravna pomoč, državni pravobranilec pa za podatke izve, ko je že pretekel rok za vložitev tožbe v upravnem sporu, državni pravobranilec zahteva preveritev premoženjskega stanja prosilca.

Postopek dodelitve nujne brezplačne pravne pomoči se razlikuje od postopka dodelitve redne brezplačne pravne pomoči v tem, da se ta oblika pomoči dodeli takrat, ko bi zaradi odločanja

o prošnji za brezplačno pravno pomoč ali zaradi postopka za sestavo in vložitev prošnje, prosilec zamudil rok za kakšno pravno dejanje in bi zaradi tega izgubil pravico opraviti to dejanje. Zaradi tega se premoženjsko stanje prosilca ne ugotavlja pred izdajo odločbe, pač pa mora prosilec takoj, ali najkasneje v osmih dneh, dokazati izpolnjevanje vseh pogojev za pridobitev brezplačne pravne pomoči. Zato v takšnih primerih Državno pravobranilstvo tudi v primerih, ko ugotovi, da ima upravičenec premoženje, ne sproža upravnega spora, pač pa pristojni službi za brezplačno pravno pomoč posreduje svoje ugotovitve in predlaga uvedbo postopka za vrnitev neupravičeno prejete brezplačne pravne pomoči.

Državno pravobranilstvo praviloma od pristojnih organov oz. služb za brezplačno pravno pomoč ne dobi nikakršnih informacij o ukrepanju. Zunanji oddelek Državnega pravobranilstva v Murski Soboti pa v nasprotju s to prakso poroča, da je Okrožno sodišče v Murski Soboti v letu 2005 ugotovilo, da sta prosilca brezplačne pravne pomoči že leta 2003 oz. 2004 prejela pomoč neupravičeno in sta zato že prejeto pomoč v znesku 331.188 SIT dolžna vrniti v roku 60 dni.

Državno pravobranilstvo je o problematiki brezplačne pravne pomoči seznanilo Računsko sodišče Republike Slovenije in v dopisu z dne 17. 10. 2005 med drugim opozorilo, da bi bila potrebna sprememba Zakona o brezplačni pravni pomoči, in sicer tako, da se ob izpolnjevanju premoženjskega cenzusa, ki bi ga bilo morda smiselno nekoliko zvišati, brezplačna pravna pomoč dodeljuje le za določene vrste sporov (npr. statusne, preživninske, določene vrste delovnih sporov, itd.), ter da se omeji ali pa ukine nujna brezplačna pravna pomoč. Po oceni Državnega pravobranilstva pa bi bilo predvsem smotno, da se organom oz. službam za brezplačno pravno pomoč omogoči vpogled v vse javnopravne evidence (v zemljiško knjigo – dostop na podlagi imena in priimka prosilca, zemljiški kataster, evidenco lastnikov motornih vozil, itd.), saj bi bilo na ta način poenostavljeno zbiranje dokazov in olajšana pot organu za odločanje, strankam pa bi bila onemogočena zloraba instituta brezplačne pravne pomoči.

V letu poročanja Državnemu pravobranilstvu na podlagi Zakona o ugotavljanju vzajemnosti (Uradni list RS, št. 9/99) ni bila predložena nobena odločba Ministrstva za pravosodje glede ugotovitve vzajemnosti kot pogoja za pridobitev lastninske pravice tujca na nepremičninah v Republiki Sloveniji. Od 1. 5. 2004 naprej državljani držav članic Evropske unije v Republiki Sloveniji lahko pridobivajo lastninsko pravico na nepremičninah na podlagi vseh pravnih

temeljev pod enakimi zakonskimi pogoji kot veljajo za slovenske državljane, zato ni več potrebno pridobiti odločbe o ugotovitvi vzajemnosti.

Zakon o reviziji postopkov javnega naročanja (Uradni list RS, št. 78/99, čistopis, Uradni list RS, št. 42/04) določa, da lahko Državno pravobranilstvo v primeru, če je bil, ali bi lahko bil zaradi ravnanja naročnika ogrožen javni interes, vloži zahtevek za revizijo. Na podlagi navedenega zakona je bilo v letu 2005 Državnemu pravobranilstvu vročenih 224 odločb Državne revizijske komisije. Državno pravobranilstvo ni imelo pomislov glede odločitev komisije in ni vložilo nobenega pravnega sredstva zoper odločbe komisije. V enem primeru pa je Državno pravobranilstvo prejelo pobudo za vložitev revizije postopka javnega naročanja enostopenjskega, mednarodnega, anketnega in projektne natečaja za urbanistično rešitev šolskega območja med Poljansko in Roško cesto ter Strupijevim nabrežjem ter idejno arhitekturo rešitev objekta Akademije za glasbo, Akademije za gledališče, radio, film in televizijo in Akademijo za likovno umetnost. Po pregledu celotne dokumentacije je bilo ocenjeno, da je komisija z opustitvijo presoje razpisanega pogoja ekonomičnosti in z znižanjem možnega števila doseženih točk kršila Zakon o javnih naročilih. Z neupoštevanjem merila ekonomičnosti pri izbiri urbanističnih rešitev je bilo kršeno načelo gospodarnosti in učinkovitosti. Ker je v javnem interesu, da se določen namen doseže z najbolj gospodarno porabo javnih sredstev, je Državno pravobranilstvo obema naročnikoma, Ministrstvu za šolstvo in šport ter Univerzi v Ljubljani predlagalo, da razveljavita oceno žirije in ji naložita, da projekte oceni tudi po razpisanem kriteriju ekonomičnosti in podredno, če ocene po razpisu ni mogoče izdelati, pa da oceno žirije razveljavita in ponovita razpis. Naročnika sta oceno žirije razveljavila in ocenjevalni žiriji naročila, da prejete vloge oceni tudi po kriteriju ekonomičnosti. Ocenjevalna žirija je pri ponovni oceni upoštevala vse razpisne kriterije, zato je Državno pravobranilstvo sporočilo obema naročnikoma, da postopka revizije ne bo nadaljevalo pred Državno revizijsko komisijo.

Kot je bilo že navedeno v poglavju o postopkih denacionalizacije, je Vlada Republike Slovenije v letu 2005 imenovala novega zastopnika javnega interesa s področja denacionalizacije. Državnemu pravobranilcu je bila tako na področju denacionalizacije odvzeta pristojnost vlagati tožbe v upravnem sporu iz naslova javnega interesa in seveda tudi prijavljati udeležbo v upravnih sporih iz področja denacionalizacije. Zaradi tega je Državno pravobranilstvo novemu zastopniku javnega interesa Janezu Metelku izročilo v delo 785 zadev.

V letu 2005 je Upravno sodišče Republike Slovenije poleg tožb, ki se nanašajo na brezplačno pravno pomoč, odločilo še v eni zadevi, v kateri je zavrglo tožbo državnega pravobranilca. V istem obdobju je sicer odločilo še o petih tožbah v denacionalizacijskih zadevah, vendar o njih ne poročam, ker te podatke zajema že poročilo o denacionalizacijskih postopkih.

Omenjena odločba, s katero je sodišče zavrglo tožbo državnega pravobranilca, se nanaša na tožbo zoper odločbo Ministrstva za okolje in prostor, s katero je ugodilo pritožbi Nuklearne elektrarne Krško o nepristojnosti Uprave Republike Slovenije za jedrsko varnost glede odločitve o obveznosti elektrarne v zvezi z odobrenim programom medobratovalnih preizkusov. Ministrstvo je menilo, da noben predpis ne določa, da bi bilo treba v postopku izdaje lokacijskega, gradbenega ali enotnega dovoljenja pridobiti soglasje navedene uprave. Upravno sodišče se je strinjalo z odločitvijo ministrstva, da ni zakonske podlage za odločanje o pogojih glede obratovanja jedrskega objekta.

Državni pravobranilec se kot zakoniti zastopnik tožeče stranke pojavlja zlasti kot zastopnik Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije v sporih, ki se nanašajo na denacionalizacijske zahtevke. Iz tega naslova je bilo v letu 2005 vloženi pet tožb. Sodišče je odločilo le o eni tožbi in jo zavrnilo, ker je po mnenju sodišča ministrstvo pravilno ugotovilo, da se nadomestna zemljišča lahko vrednotijo le v skladu s 1. in 3. točko 44. člena ZDen, ne pa tudi po internih pravilih Sklada. Zoper odločitev sodišča ni bila vložena pritožba. V letu poročanja je sodišče odločilo o devetih tožbah Državnega pravobranilstva, ki so bile vložene pred letom 2004. V štirih primerih je sodišče tožbi ugodilo oz. je tožbo zavrnilo, v eni zadevi pa je bila tožba umaknjena.

Državno pravobranilstvo kot zakoniti zastopnik tožeče stranke drugih tožb ni vložilo.

Med rešenimi zadevami izpostavljam odločbe Upravnega sodišča Republike Slovenije, ko je odločilo o 20 tožbah Ministrstva za promet, Uprave Republike Slovenije za civilno letalstvo zoper Agencijo za telekomunikacije, radiodifuzijo in Pošto Republike Slovenije zaradi plačila uporabe radijske frekvence. Tem tožbam, vseh tožb je bilo 32 in so bile vložene pred letom 2005, je sodišče ugodilo. Odločbe je odpravilo in zadeve vrnilo v ponovno odločanje. Sodišče je ugotovilo, da ne more presoditi ali je odločitev o naložitvi plačila pristojbine pravilna, ker iz odločbe o dodelitvi radijskih frekvenc ne more preveriti ali se odločba nanaša na tiste

frekvence, za katere mora biti odločba pridobljena. Agencija se je zoper odločitve sodišča pritožila.

Državno pravobranilstvo mora opozoriti tudi na prevzete nedokončane postopke ukinjene Agencije Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij. Na podlagi 3. člena Zakona o ukinitvi Agencije Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij (v nadaljevanju: ZUARLPP) je v nedokončane pravne in upravne spore, v katerih je nastopala Agencija Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij (v nadaljevanju: Agencija) kot stranka v postopku, namesto Agencije vstopilo ter jih tudi nadaljevalo Državno pravobranilstvo. V zvezi s to pristojnostjo Državno pravobranilstvo:

- spremlja izvršitev revizijske odločbe v primerih, ko je revidirana pravna oseba dolžna spoštovati določbe 5. člena in 5. razdelka III. poglavja Zakona o zaključku lastninjenja in privatizaciji pravnih oseb v lasti Slovenske razvojne družbe;
- odpravi pravne posledice sklepa o uvedbi revizije, ki bi ga bilo potrebno odpraviti na podlagi odločbe o upravnem sporu;
- prevzame gradivo dokumentarnega značaja, ki ni javno arhivsko gradivo.

Opisane naloge Državnega pravobranilstva v zadevnih postopkih že odpirajo vprašanje, kako naj Državno pravobranilstvo ravna v primerih, ko je potrebno odločiti glede pravnih posledic sklepa o uvedbi revizije, kar mu nalaga vsebinsko odločanje v okviru pristojnosti, ki jih je prej imela Agencija. V tem trenutku ni mogoče zapisati, ker upravni spor, v katerem se odpira to vprašanje, še ni pravnomočno zaključen, saj se zadeva obravnava v pritožbenem postopku.

V letu poročanja smo od Upravnega sodišča Republike Slovenije prejeli 17 tožb, vloženih na podlagi določb 157. člena Ustave Republike Slovenije in v katerih tožniki od sodišča zahtevajo odločitev, da jim je bila zaradi dolgotrajnosti sodnih postopkov kršena ustavna pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (23. člen Ustave Republike Slovenije). V mnogih tožbah tožniki terjajo tudi plačilo odškodnine.

Zaskrbljujoč je podatek, da se kar tri tožbe nanašajo na postopke dodelitve otrok oz. na ureditev stikov med otrokom in roditeljem, pri katerem otrok ne živi. Že samo dejstvo, da do takih postopkov sploh pride, kaže na ne najboljše odnose med roditeljskima, dolgotrajnost takih postopkov pa prav gotovo še zastruje medsebojne konflikte in trpljenje otrok.

Državno pravobranilstvo se v teh primerih vključuje s prigrasitvijo udeležbe in pripravo odgovorov na tožbo.

V letu 2005 je Upravno sodišče Republike Slovenije tri tožbe zavrglo, ker tožeča stranka zaradi rešitve »sporne« zadeve ni izkazovala več pravnega interesa za upravno tožbo. V petih primerih je bila tožba zavrnjena, saj sodišče ni ugotovilo kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. V dveh primerih je bilo tožbama delno ugodeno in je bila ugotovljena kršitev pravice iz 23. člena Ustave Republike Slovenije.

Pomembna je odločitev Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, opr.št. I Up 510/2004-4, s katero je odločilo, da v upravnem sporu sodišče ne more biti pasivno legitimirano za plačilo odškodnine, ampak je to lahko samo Republika Slovenija.

Za odločanje o takšnih zahtevkih pa je bistvenega pomena odločitev Ustavnega sodišča Republike Slovenije v odločbi, št. U-I-65/05-12 z dne 22. 9. 2005. Sodišče je ugotovilo, da je Zakon o upravnem sporu v neskladju z Ustavo Republike Slovenije, saj nima ustreznih določb, ki bi omogočala prizadeti osebi uveljaviti pravico do pravičnega zadoščenja v smislu Evropske konvencije za človekove pravice.

Ob koncu leta 2005 je ostalo 3.128 nerešenih zadev.

IV/9. PRAVNA MNENJA (M₁ IN M₂ VPISNIK)

Po Zakonu o državnem pravobranilstvu Državno pravobranilstvo subjektom, ki jih zastopa, pravno svetuje pri sklepanju pogodb, s katerimi za te subjekte nastajajo premoženjske pravice in obveznosti, pri sklepanju pogodb s katerimi se ustanavljajo, spreminjajo ali ukinjajo stvarne pravice na nepremičninah ter pri reševanju drugih premoženjsko pravnih vprašanj.

V letu poročanja Državno pravobranilstvo ni bilo zaproseno za nobeno mnenje o pravni veljavnosti pogodbe o pridobitvi nepremičnine, mnenje je dalo le o pogodbi, ki je bila predložena pred letom poročanja.

V letu poročanja je bilo Državno pravobranilstvo zaproseno za pravna mnenja v 72 zadevah, iz preteklega obdobja je odprta 101 zadeva, izdelali smo 95 pravnih mnenj, odprto je 78 zadev. Za pravna mnenja so zaprosila prav vsa ministrstva, kakor tudi Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije in različni zavodi Republike Slovenije glede državnih nepremičnin, v eni zadevi pa smo pravno mnenje izdelali na predlog Komisije za peticijo ter za človekove pravice in enake možnosti.

Na nepravdnem oddelku so se najštevilnejša vprašanja nanašala na področja stvarnega prava, in sicer glede nastanka lastninske pravice. Fizične osebe zahtevajo izdajo listin za vpis lastninske pravice na nepremičninah last Republike Slovenije (večinoma na kmetijskih zemljiščih) in zatrjujejo, da so nepremičnine pridobili na podlagi pravnih poslov, ki niso bili izvedeni v zemljiški knjigi ali s priposestvom ali pa zatrjujejo, da je vpis lastninske pravice v korist Republike Slovenije nepravilen oz. zmoten, ker so nepremičnine njegova last. Področna ministrstva so posredovala veliko vprašanj kako urediti vpis nepremičnine, ki so v zemljiški knjigi še vedno vpisane kot družbena lastnina v uporabi zavodov Republike Slovenije in čigava je lastnina zavoda. Za izdelavo takih pravnih mnenj je potrebno poznavanje različnih zgodovinskih predpisov. Zlasti so zahtevna vprašanja, ki se nanašajo na lastninsko preoblikovanje družbene lastnine in ugotavljanje pravnega nasledstva različnih titularjev družbene lastnine. Ukvarjali smo se z načelnimi pravnimi vprašanji denacionalizacije in vračanja zaplenjenega premoženja na podlagi razveljavljene zaplembe, zlasti uporabe Odloka AVNOJ, kar je opisano pri problematiki vračanja zaplenjenega premoženja. Na predlog Ministrstva na pravosodje in v zvezi z nekaj predlogi Ministrstva za javno upravo za vknjižbo nepremičnin v Republiki Hrvaški v korist Republike Slovenije smo izdelali celovit pregled pravnih mnenj, danih v zvezi s premoženjem Republike Slovenije v Republiki Hrvaški. Ugotovili smo, da so nepremičnine vpisane kot družbena lastnina z imetnikom pravice uporabe Socialistična Republika Slovenija ali pa so vpisane z imetniki pravice uporabe zavodov, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija, agencij in drugih pravnih subjektov katerih premoženje je na podlagi specialnih zakonov postalo last Republike Slovenije. Poseben problem je pravno nasledstvo sindikalnega premoženja. Menili smo, da je pravna podlaga za vložitev predloga za vknjižbo lastninske pravice sporazum o vprašanih nasledstva držav naslednic nekdanje SFRJ, ki ga je Republika Slovenija ratificirala že v letu 2002. Opozorili smo, da Zakon o lastništvu i drugim stvarnim pravima Republike Hrvatske določa, da so vsi, ki se štejejo za neknjižne lastnike določene nepremičnine dolžni do 1. 1. 2007 sprožiti postopek vpisa pravic v zemljiško knjigo. Zato smo menili, da bi Republika

Slovenija morala brez odlašanja predlagati vknjižbe lastninske pravice na nepremičninah, ki jih ima v Republiki Hrvaški.

Pripravili smo mnenje o obveznosti plačila terjatve v primeru kaducitete in odgovorili na vprašanje obstoja kolizije pri zastopanju države v primeru kaducitete in države kot upnice, o načinu oddajanja z dedovanjem pridobljenih nepremičnin v najem. Odgovorili smo na vprašanje o pravilnosti stavbne pravice. Mnenje smo izdelali o predlogu fizičnih oseb Republiki Sloveniji za sklenitev aleatorne pogodbe o pridobitvi dosmrtnega užitka vile na Bledu, last Republike Slovenije, za dvoje stanovanj in premične predmete kulturne dediščine.

Na zahtevo Ministrstva za finance je Državno pravobranilstvo v letu 2005 izdelalo štiri pravna mnenja, ki zadevajo sklenjene garancijske pogodbe med Republiko Slovenijo in mednarodnimi oz. tujimi finančnimi institucijami.

V. ZAKLJUČEK

Od uveljavitve Zakona o državnem pravobranilstvu leta 1997 so se vsebine, vrednosti, obseg in pomen dela Državnega pravobranilstva bistveno spremenili. O vsebinah dela in izjemnem porastu vrednosti sem natančneje poročal v uvodni besedi h poročilu za leto 2004, zato se k temu področju ne vračam.

Kot predstojnik Državnega pravobranilstva sem tokrat dolžan na prvem mestu opozoriti na povečane pristojnosti institucije, ki generirajo enormno povečanje obsega dela, ki Državnemu pravobranilstvu nalaga predvsem izvensodno reševanje denarnih zahtevkov (sklepanje poravnav o odškodninah, zaradi sojenja brez nepotrebne odlašanja in vračila vloženih sredstev v telekomunikacije).

Novo pristojnosti sta prinesla Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja (Uradni list RS, št. 49/06; v nadaljevanju ZVPSBNO) ter Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije 26. 5. 2006; v nadaljevanju ZVVJTO-C).

Ob sprejemanju ZVPSBNO je zakonodajalec ugotovil, da je trenutno v Republiki Sloveniji v postopkih pred sodišči 155.000 zadev, kjer bi morda lahko ugotovili kršitev pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Posotopek za uveljavitev zahtevka za pravično zadoščenje pa stranka prične z vložitvijo predloga za poravnavo pri Državnem pravobranilstvu. Državno pravobranilstvo se je do prejetega predloga dolžno opredeliti najpozneje v roku treh mesecev. Če je dosežen sporazum, Državno pravobranilstvo s stranko sklene izvensodno poravnavo (19. člen ZVPSBNO).

Državni zbor Republike Slovenije je dne 26. 5. 2006 sprejel ZVVJTO-C, s katerim bistveno oži pogoje, ki so potrebni za sklenitev izvensodne poravnave za vračanje vlaganj (vlagatelju ni več potrebno predložiti pogodbe; za dokaz o vlaganjih šteje tudi izjava, podana pred notarjem) ter omogoča ponovno obravnavo vseh zahtevkov, ki so že bili zavrnjeni, ker predlagatelji niso izpolnjevali pogojev po prvotnem zakonu. Omogoča pa tudi sklepanje aneksov k že sklenjenim poravnavam. Novelirani zakon je, kar zadeva že opravljeno delo Državnega pravobranilstva, dejansko vzpostavil začetno stanje, pri čemer Državnemu pravobranilstvu nalaga, da morajo biti za zahtevke, vložene pred uveljavitvijo novele, predlogi za sklenitev pisne poravnave pripravljene do 30. 9. 2006 (gre za 32.434 zahtevkov!), predlogi aneksov k že sklenjenim pogodbam (približno 380!) pa morajo biti pripravljene do 30. 11. 2006.

Zakonodajalec je oba zakona zasnoval tako, da naj bi bila večina zahtevkov rešena v predhodnih postopkih s sklepanjem izvensodnih poravnav. Za to delo je pooblastil Državno pravobranilstvo. S tako ureditvijo želi zakonodajalec preprečiti enormni preliv novih zahtevkov na sodišča (ki so že tako preobremenjena z zaostanki).

Projekta, opredeljena z obravnavanima zakonoma, sta izredno ambiciozna ter zahtevna in odgovorna tako do upravičencev kot do proračunskih sredstev. Izstopajoč problem pri izvajanju novih pristojnosti pa so predvsem kratki zakonsko določeni roki (glede na razpoložljivo število funkcionarjev, administrativno tehničnih delavcev in opreme), znotraj katerih je Državno pravobranilstvo dolžno zahtevke obravnavati.

Ker je Državno pravobranilstvo že v preteklem letu delovalo na robu zmogljivosti (glej: Letno poročilo Državnega pravobranilstva za leto 2004), je za izvajanje novih pristojnosti nujno potrebna močna kadrovska okrepitev ter temu ustrezna dodatna oprema. Za odobritev

povečanja števila potrebnih kadrov, dodatno pisarniško in računalniško opremo ter za zagotovitev potrebnih sredstev, povezanih z ZVPSBNO, sem pisno zaprosil Ministrstvo za pravosodje z dopisom, št. DP-A01-146/2005 z dne 22. 5. 2006 ter Ministrstvo za finance z dopisom, št. DP-A01-12/2006 z dne 26. 4. 2006.

Za izvajanje ZVVJTO-C je Ministrstvo za finance, št. 412-02-9/2005/202 z dne 12. maja 2006 obvestilo Državno pravobranilstvo o odobritvi zaposlitev deset strokovnih sodelavcev in deset administrativno tehničnih delavcev za dobo enega leta ter 95 milijonov SIT za izvajanje programa v letu 2006. Vendar kljub odobritvi dodatnih, vendar časovno omejenih zaposlitev, ostaja vprašanje zasedenosti deset mest za strokovne sodelavce odprto, saj pridobivanje teh kadrov zaradi pomanjkanja zanimanja ni bilo uspešno (na podlagi razpisa Državnega pravobranilstva za dve mesti strokovnih sodelavcev za nedoločen čas v mesecu marcu 2006, nismo uspeli zaposliti niti enega). Vse to navaja na misel, da so roki za tako obsežno in zahtevno delo prekratko odmerjeni, z vsemi posledicami.

Iz pregleda dela Državnega pravobranilstva v letu 2005 izhaja, da se število pravnih postopkov povečuje, in sicer na področju nepravilnega dela državnih organov in na neizpolnjevanju poslovnih obveznosti. Vsebine in podlage pravnih sporov se bistveno spreminjajo (škode zaradi izgubljenih dohodkov zaradi opustitve ali nepravilnega dela državnih organov, zaradi odločanja v nerazumnem roku, zaradi odškodninskih zahtevkov po 72. členu ZDen). Z zahtevnimi vsebinami pa se povečuje tudi višina odškodninskih zahtevkov.

Skupna vrednost pravnih sporov je tako v letu 2005 znašala 1.305.412.978.651 SIT in je v porastu. Finančni učinek Državnega pravobranilstva v preteklem letu je bil samo na pravnem področju 13.748.263.935 SIT (zahtevanih 15.270.663.115 SIT, izplačanih 1.522.399.162 SIT).

Materialne obveznosti, ki izvirajo iz Zakona o denacionalizaciji, ni mogoče finančno ovrednotiti, saj kot izhaja iz poglavja IV/5, velik del zahtevkov ni denarno ovrednotenih.

Menim, da bo porast pravnih sporov značilen tudi za prihodnje obdobje, pri čemer je potrebno upoštevati tudi spore, ki jih bo ustvarjala neuporaba ali nepravilna raba prava Evropske unije, ki postaja tudi naše domače pravo.

Pozitivna ugotovitev pregleda je povečano število rešenih zadev, kar je posledica tako uspešnejšega predhodnega poravnavanja, kakor tudi intenzivnejšega dela sodišč.

Lucijan BEMBIČ
generalni državni pravobranilec

VIII. PRILOGE

- statistično poročilo za leto 2005 skupaj v delu (priloga 1)
- statistično poročilo vseh zadev za leto 2005 (priloga 2)
- vrednostni pregled obravnavanih zadev na DP v letu 2005 (1. del) (priloga 3)
- vrednostni pregled obravnavanih zadev na DP v letu 2005 (2. del) (priloga 4)
- pregled obravnavanih zadev v letu 2005 v odstotkih po oddelkih – graf (priloga 5)
- številčni pregled obravnavanih zadev v letu 2005 – graf (priloga 6)
- statistično poročilo o obravnavanih zadevah v letu 2005 po vpisnikih – graf (priloga 7)